

Euroopan unionin virallinen lehti

C 76

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

56. vuosikerta
14. maaliskuuta 2013

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö	Sivu
	I Päätöslauseimat, suositukset ja lausunnot	
	LAUSUNNOT	
	Euroopan talous- ja sosiaalikomitea	
	486. täysistunto 16. ja 17. tammikuuta 2013	
2013/C 76/01	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Älyllisesti erittäin lahjakkaiden lasten ja nuorten potentiaalin hyödyntäminen Euroopan unionissa" (oma-aloitteinen lausunto)	1
2013/C 76/02	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Sukupuoliulottuvuus Eurooppa 2020 -strategiassa" (oma-aloitteinen lausunto)	8
2013/C 76/03	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Merirosvous: EU:n reagoinnin vahvistaminen" (oma-aloitteinen lausunto)	15
2013/C 76/04	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Eurooppalaisen eettisen merkin perustaminen" (valmisteleva lausunto)	20

FI

Hinta:
4 EUR

(jatkuu kääntöpuolella)

III Valmistavat säädökset

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

486. täysistunto 16. ja 17. tammikuuta 2013

2013/C 76/05	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sisämarkkinoiden toinen toimenpidepaketti – Yhdessä uuteen kasvuun” COM(2012) 573 <i>final</i>	24
2013/C 76/06	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Huippuosaamista ja kasvua edistävä eurooppalaisen tutkimusalueen tiiviimpi kumppanuus” COM(2012) 392 <i>final</i>	31
2013/C 76/07	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Turvallisuusalan politiikka – Toimintasuunnitelma innovatiivisen ja kilpailukykyisen turvallisuusalan edistämiseksi” COM(2012) 417 <i>final</i>	37
2013/C 76/08	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n kansainvälisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön vahvistaminen ja keskittäminen: strateginen lähestymistapa” COM(2012) 497 <i>final</i>	43
2013/C 76/09	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti tieteellisen tiedon parempaa saatavuutta – enemmän hyötyä julkisista tutkimusinvestoinneista” COM(2012) 401 <i>final</i> ..	48
2013/C 76/10	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi huumausaineiden lähtöaineista annetun asetuksen (EY) N:o 273/2004 muuttamisesta” COM(2012) 548 <i>final</i> – 2012/0261 (COD)	54
2013/C 76/11	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Pilvipalvelujen potentiaali käyttöön Euroopassa” COM(2012) 529 <i>final</i>	59
2013/C 76/12	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden uudistaminen” JOIN(2012) 6 <i>final</i>	66

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

486. TÄYSISTUNTO 16. JA 17. TAMMIKUUTA 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Älyllisesti erittäin lahjakkaiden lasten ja nuorten potentiaalin hyödyntäminen Euroopan unionissa” (oma-aloitteinen lausunto)

(2013/C 76/01)

Esittelijä: **José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 19. tammikuuta 2012 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Älyllisesti erittäin lahjakkaiden lasten ja nuorten potentiaalin hyödyntäminen Euroopan unionissa.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. joulukuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 131 puolesta ja 0 vastaan 13:n pidättyessä äänestämästä.

1. Suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on tietoinen siitä, että älyllisesti erittäin lahjakkaiden lasten ja nuorten kysymystä on tutkittu suhteellisen hyvin useiden vuosikymmenien aikana toteutettujen tutkimusten sekä olemassa olevan runsaan tieteellisen erikoiskirjallisuuden ansiosta ⁽¹⁾. Aiheen merkittävyyden johdosta ETSK kuitenkin suositaa, että Euroopan komissio ja jäsenvaltiot tukevat jatkoselvitysten ja -tutkimusten

⁽¹⁾ Merkittävää lahjakkuutta ja siihen liittyviä pedagogisia näkökohtia käsittelevistä tutkimuksista voidaan mainita muun muassa seuraavat:

Martínez Torres, M., Guirado, Á. (toim.), *Altas capacidades intelectuales. Pautas de actuación, orientación, intervención y evaluación en el período escolar*, Barcelona, Editorial Graó, 2012.

Torrego, J. C. (toim.), *Alumnos con altas capacidades y aprendizaje cooperativo. Un modelo de respuesta educativa*, Madrid, Fundación SM, 2012.

Pfeiffer, S., ”Current perspectives on the identification and assessment of gifted students”, *Journal of Psychoeducational assessment*, 2011; Wallace, B., Eriksson, G., *Diversity in Gifted Education. International perspectives on global issues*, New York, Routledge, 2006.

Sternberg, R. J., Davidson, J. E., *Conceptions of giftedness*, Cambridge University Press, 2005.

Sternberg, R. J. (toim.) *Definitions and conceptions of giftedness*, Thousand Oaks, Corwin Press, 2004.

toteuttamista ja ryhtyvät asianmukaisiin toimenpiteisiin, joilla edistetään kaikkien ihmisten erilaisuuden huomioon ottamista yleisesti. Toimenpiteisiin tulisi sisältyä ohjelmia, joiden avulla erittäin lahjakkaiden lasten ja nuorten potentiaali kyetään vapauttamaan, jotta sitä voitaisiin hyödyntää monenlaisilla eri aloilla. Tämän toiminnan tavoitteita olisivat muun muassa työllisyyden ja työllistettävyyden edistäminen Euroopan unionissa talouskriisin vallitessa, erityisosaamisen hyödyntämisen tehostaminen sekä sen estäminen, että lahjakkaat henkilöt muuttavat pois maailman muille alueille.

1.2 Komitea ehdottaa, että erittäin lahjakkaiden lasten ja nuorten kehittymistä ja potentiaalia edistetään heidän kulloisenkin oppimisväylänsä eri vaiheissa välttämällä erikoistumista liian varhaisessa vaiheessa, kannustamalla siihen, että oppilaitoksissa kiinnitetään aiempaa suurempaa huomiota erilaisuuteen, sekä hyödyntämällä yhteistyöhön perustuvien oppimismenetelmien ja epävirallisen koulutuksen tarjoamia mahdollisuuksia.

1.3 Komitea kehottaa edistämään koulutusta ja elinikäistä oppimista ja pitämään samalla mielessä, ettei yksilöiden älyllinen potentiaali ole muuttumaton, vaan kehittyy eri tavoin elämän eri vaiheissa.

1.4 Komitea suosittaa, että jatkossa kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota kussakin jäsenvaltiossa olemassa oleviin malleihin, jotka koskevat työskentelyä älyllisesti erittäin lahjakkaiden opiskelijoiden kanssa, sekä niistä saatuihin kokemuksiin – erityisesti malleihin, jotka hyödyttävät koko yhteiskuntaa, edistävät yhteenkuuluvuutta, vähentävät koulunkäynnissä epäonnistumista ja tukevat koulutuksen kehittämistä Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden mukaisesti.

1.5 Komitea muistuttaa tarpeesta tunnistaa myös työpaikoilla työntekijät (erityisesti nuoret työntekijät), jotka kykenevät ja ovat kiinnostuneita kehittämään älyllisiä kykyjään ja edistämään osaltaan innovointia, sekä antaa heille mahdollisuus jatkokouluttautumiseen heidän tavoitteitaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaavalla alalla.

1.6 Komitea ehdottaa, että erittäin lahjakkaat lapset ja nuoret otetaan koulutuksessa aiempaa paremmin huomioon seuraavien näkökohtien osalta:

- Annetaan opettajille perus- ja jatkokoulutusta erittäin lahjakkaiden oppilaiden profiilista ja ominaisuuksista, heidän tunnistamisesta sekä huomiosta, jota he tarvitsevat opetuksessa.
- Vaihdetaan menettelyjä, joiden avulla voidaan varhaisessa vaiheessa tunnistaa merkittäviä älyllisiä lahjakkuuksia oppilaisissa yleisesti ja erityisesti niissä, jotka ovat lähtöisin alueilta ja ympäristöistä, jotka ovat sosiaalisesti epäsuotuisassa asemassa.
- Suunnitellaan ja toteutetaan koulutustoimenpiteitä, jotka on suunnattu älyllisesti erittäin lahjakkaille oppilaille. Näihin toimenpiteisiin tulee sisältyä toimia varsinaisessa oppilaitoksessa ja myös sen ulkopuolella.
- Sisällytetään opettajien koulutukseen humanistiset arvot, monikulttuurinen todellisuus, tieto- ja viestintätekniikoiden pedagoginen käyttö sekä luovuuteen, innovointiin ja aloitteellisuuteen kannustaminen.

1.7 Oettaessa erittäin lahjakkaat lapset ja nuoret entistä paremmin huomioon opetuksessa on kiinnitettävä huomiota myös heille annettavaan emotionaaliseen kasvatukseen, joka on erityisen tärkeää nuoruusiässä, sekä sosiaalisten taitojen hankintaan, ja opetuksessa on pyrittävä helpottamaan heidän integroitumistaan ja osallistumistaan yhteiskuntaan ja sijoittumistaan työelämään sekä edistämään heidän ryhmätyökykyään.

1.8 Oppilasvaihtomekanismeja ja -menettelyjä sekä oppilaiden väliaikaista oleskelua muissa maissa on hyödynnettävä niin, että niihin voivat osallistua oppilaat, joiden katsotaan olevan erittäin lahjakkaita, erityisesti, kun heidän taustansa on epäsuotuisa.

1.9 Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä on hyödynnettävä mahdollisuuksia tietojen ja hyvien käytänteiden vaihtoon kysymyksissä, jotka koskevat erittäin lahjakkaiden oppilaiden ja opiskelijoiden tunnistamista ja heidän huomioon ottamistaan.

1.10 Erittäin lahjakkaiden lasten ja nuorten keskuudessa on edistettävä yrittäjähenkisyyttä vastuullisuuden ja koko yhteiskunnan etuun tähtäävän yhteisvastuun näkökulmasta.

2. Yleinen tausta

2.1 Euroopan komission vuonna 2010 hyväksymään Eurooppa 2020 -strategiaan sisältyy yhtenä sen kolmesta tärkeimmästä painopisteestä pyrkimys älykkääseen kasvuun kehittämällä osaamiseen ja innovointiin perustuvaa taloutta. Tätä taustaa vasten kaikkien kansalaisten koulutuksesta tulee keskeinen tekijä Euroopan unionin tulevaisuuden turvaamiseksi, ja se merkitsee muun muassa sitä, että erittäin lahjakkaat henkilöt on tunnistettava entistä paremmin ja heihin on kiinnitettävä opetuksessa nykyistä enemmän huomiota.

2.2 Euroopan unionin jäsenvaltioiden nykyisissä koulutuspolitiikoissa pidetään erittäin tärkeänä oppilaiden erilaisuuden huomioon ottamista, mikä tarkoittaa, että niissä sitoudutaan antamaan kaikille oppilaille heidän tarvitsemaansa pedagogista tukea, jotta he voivat kehittää potentiaaliansa maksimaalisesti. Niiden toimien puitteissa, jotka suunnataan kaikille pedagogista erityistukea tarvitseville oppilaille, on lisättävä älyllisesti erittäin lahjakkaille nykyisin tarkoitettuja resursseja.

2.3 Euroopan unioniin kuuluvien maiden nykytilanteen tarkastelu osoittaa, että älyllisesti erittäin lahjakkaiden oppilaiden tunnistamisessa ja heille annettavassa pedagogisessa tuessa on suuria eroja. Niin ikään käy ilmi, että tällaisille oppilaille suunnattuja opetuskäytänteitä ja -toimintoja on parannettava – näkökohta, johon vaikuttaa se, että opettajille annetaan vähän tähän aiheeseen liittyvää erityiskoulutusta.

3. Merkittävä älyllinen kapasiteetti

3.1 Käsite

3.1.1 Kansainvälisissä selvityksissä ja tutkimuksissa ollaan samaa mieltä siitä, että erittäin lahjakkaita henkilöitä on kaikissa yhteiskuntaryhmissä ⁽²⁾. Tämä periaate pätee Euroopan unionin jäsenvaltioiden väestöön. Yhteiskunnallisesta, poliittisesta ja koulutuksellisesta näkökulmasta tarkasteltuna erittäin lahjakkaiden henkilöiden tunnistaminen ja heidän huomioon ottamisensa on verrattain äskettäin esiin tullut aihe, jonka merkitys epäilemättä kasvaa lähivuosina. Mainituissa tutkimuksissa ollaan samaa mieltä siitä, että erittäin lahjakkaiden oppilaiden tunnistaminen ja heidän huomioon ottamisensa koulutuksessa edellyttää koko yhteiskunnan – poliittisten päätöksentekijöiden, opettajien, tutkijoiden ja tieteenharjoittajien, perheiden ja työmarkkinaosapuolten – osallistumista.

3.1.2 Huomattavaan lahjakkuuteen erikoistuneessa tieteellisessä kirjallisuudessa ilmiöstä käytetään useita eri termejä: varhaiskypsyys (tiettyyn ikään liittyviä odotuksia paremmat tulokset), kyvykkyys (erityiset taidot hyvin konkreettisilla aloilla, kuten matematiikassa, musiikissa jne.) sekä keskimääräistä suurempi lahjakkuus tai huomattava lahjakkuus. Viimeksi mainittu käsite – keskimääräistä suurempi lahjakkuus tai huomattava lahjakkuus – määritellään nykyisin seuraavien piirteiden avulla:

- keskimääräistä suurempi älyllinen kapasiteetti sekä yleis- että erityistaitojen osalta; vaikka viitearvoksi on perinteisesti otettu älykkyysosamäärä, joka on yli 130 (keskimääräisen arvon ollessa 100), viime vuosina tätä kriteeriä on laajennettu ja joustavoitettu niin, että se käsittää muiden, niin ikään merkittävien indikaattoreiden arvioimisen:
- huomattava omistautuminen ja sitoutuminen tehtäviin: hellellämyys, kiinnostus, sitkeys, itseluottamus jne.
- huomattava luovuus, joustavuus ja omaperäisyys kun on kyse kysymyksen esittämisestä sekä ilmaantuviin ongelmiin ja vaikeuksiin vastaamisesta ja niiden ratkaisemisesta.

⁽²⁾ Arviot erittäin lahjakkaiden henkilöiden osuudesta parhaiten tutkitussa – kouluikäisen väestön – yhteiskuntaryhmissä vaihtelevat 2:sta 15:een prosenttia väestöstä sen mukaan, mitä indikaattoreita tämän arvion tekemiseen on kulloinkin käytetty. Perinteisimmässä älykkyysosamäärän arviointia koskevassa kriteerissä on yleensä otettu vertauskohdaksi älykkyysosamäärä, joka on vähintään 130, mikä koskee noin kahta prosenttia väestöstä. Nykyisin myönnetään, että kyseinen kriteeri on hyvin suppea ja että älykkyysosamäärän arvioiminen on vain yksi huomioon otettavista tekijöistä merkittävää lahjakkuutta määrittäessä. Siksi merkittävän lahjakkuuden käsite on laajentunut käsittämään muita tekijöitä, joista mainittakoon muun muassa luovuus, omalaatuisuus sekä kyky suhteuttaa, päätellä ja soveltaa. Tästä ajankohtaisemmasta näkökulmasta tarkasteltuna erittäin lahjakkaiden henkilöiden osuus voi nousta kymmeneen ja jopa 15 prosenttiin koko väestöstä, vaikkakin yleisimmän hyväksytyt arviot sijoittuvat viiden ja kymmenen prosentin vaiheille väestöstä. Johdantona aiheeseen ks. Joseph Renzullin jo klassiset tutkimukset tai J. H. Borlandin tuoremmat tutkimukset "Myth 2. The Gifted Constitute 3 % to 5 % of the Population", *Gifted Child Quarterly*, 53, 2009; Miraca, G., *Exceptionally gifted children*, New York, Routledge, 2004, ja Robson, D., *High IQ Kids: Collected Insights, Information and Personal Stories from the Experts*, Free Spirit Publishing, 2007.

Vaikka huomattava lahjakkuus liittyy koulunkäynnin ja opiskelun yhteydessä tavallisesti hyviin koulutuloksiin, varsin yleisiä ovat myös tapaukset, joissa erittäin lahjakkaat oppilaat menestyvät huonosti koulussa. Erityistä lahjakkuutta koskevaa ominaisuutta ei pidä ymmärtää muuttumattomaksi tilaksi, vaan potentiaaliksi, jonka hyödyntäminen edellyttää, että yhteiskunta havaitsee ja tunnistaa sen ja kiinnittää siihen huomiota, sillä muussa tapauksessa se saattaa hävitä.

3.1.3 Tieteellisessä kirjallisuudessa ollaan lisäksi yhtä mieltä siitä, että erityinen lahjakkuus on luonteeltaan moniulotteista, toisin sanoen laajaa ja monipuolista, että sitä ei voida arvioida pelkän älykkyysosamäärän perusteella, vaan on otettava huomioon myös ajattelun omaperäisyyden ja luovuuden kaltaiset näkökohdat, ja että usein perhe- ja sosiokulttuuriset tekijät ovat sen edellytyksenä ja siihen vaikuttavat siihen. Toisinaan, kuten tiettyjen autismista tai jonkinlaisesta motorisesta toimintarajoitteesta kärsivien henkilöiden tapauksissa, huomattavaan lahjakkuuteen voi myös liittyä vammaisuus.

3.1.4 Erittäin lahjakkaita oppilaita ja henkilöitä on kaikissa yhteiskuntaryhmissä ja -luokissa sukupuolesta ja sosiaalisista olosuhteista riippumatta. Käytännössä kuitenkin tunnistamisprosessissa tulevat esiin seuraavat ilmiöt, jotka on syytä ottaa huomioon, jotta niitä voidaan tasapainottaa:

- Erittäin lahjakkaita oppilaita havaitaan useammin yhteiskunnan keski- ja yläluokissa siitä syystä, että heidän perheillään on asiasta enemmän tietoa, sekä kasvatuksen ja koulutuksen alalla erittäin virikkeellisten perheympäristöjen vaikutuksen johdosta. Toisinaan oppilaitosten vähäisillä odotuksilla omien oppilaidensa lahjakkuudesta voi olla kielteinen vaikutus erittäin lahjakkaiden oppilaiden havaitsemiseen sosiaalisesti epäsuotuisissa ympäristöissä.
- Huolimatta siitä, että yleisenä suuntauksena erittäin lahjakkaiden oppilaiden ja henkilöiden keskuudessa on huomattavuus ja anonyymiys, oppilaiden erityinen lahjakkuus havaitaan tilastollisesti yleisemmin miesten kuin naisten keskuudessa. Syynä ovat kulttuuriset ja kehityspsykologiset tekijät, jotka osoittavat, että mahdollisesti erittäin lahjakkailla tyttöoppilailla ja naisilla on suurempi taipumus säilyttää anonyymiys ⁽³⁾.

⁽³⁾ Esimerkiksi erittäin lahjakkaiden oppilaiden koulutuksen tukemiseen tähtäävän Madridin autonomisen alueen ohjelman osallistujista vuosina 1999–2012 poikaoppilaiden osuus on ollut lähes poikkeuksetta 70 prosenttia ja vastaavasti tyttöoppilaiden 30 prosenttia. Tästä samasta aiheesta ks. myös Pérez Sánchez, L., Domínguez Rodríguez P., Alfaro Gandarillas, E. (toim.), *Actas del seminario: situación actual de la mujer superdotada en la sociedad*, Madrid, Consejería de Educación, 2002.

3.1.5 Erittäin lahjakkaisiin oppilaisiin ja nuoriin viitattaessa on muistettava, että muiden oppilaiden tavoin he muodostavat erittäin heterogeenisen ryhmän.

3.1.6 On oppilaita, joilla siitä huolimatta, että heillä on huomattavan älyllisen kapasiteetin profiili, voi olla vaikeuksia suorittaa koulunkäyntinsä menestyksekkäästi loppuun ja jotka kuuluvat koulunkäynnissään epäonnistuneiden oppilaiden ryhmään puutteellisen tai olemattoman pedagogisen erityistuen tai sopeutumattomuuteen liittyvien ongelmien kaltaisten syiden johdosta. On myös yleistä, että erittäin lahjakkailla oppilailla on ongelmia, jotka liittyvät muusta ryhmästä syrjäytymiseen ja muun ryhmän osoittamaan torjuntaan, mikä niin ikään osaltaan lisää mahdollisuuksia koulunkäynnin epäonnistumiseen. Erittäin lahjakkaiden oppilaiden asianmukainen tunnistaminen ja huomioon ottaminen on tekijä, joka voi ja jonka tulee osaltaan auttaa vähentämään koulunkäynnin keskeyttämistä ja nostamaan korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osuutta väestöstä, mikä on älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun tähtäävän Eurooppa 2020 -strategian yksi keskeisistä koulutusta koskevista tavoitteista.

3.2 Erittäin lahjakkaiden oppilaiden tunnistaminen ja tukeminen koulutuksessa

3.2.1 Erittäin lahjakkaiden oppilaiden huomioon ottamisen parantamiseen liittyy useita eri näkökohtia: tunnistaminen varhaisessa vaiheessa, psykopedagoginen ja sosiaalinen arviointi huomattavan lahjakkuuden olemassaolon vahvistamiseksi tai poissulkemiseksi sekä lopuksi varsinainen pedagoginen vastaus tai huomioon ottaminen joko virallisen tai epävirallisen koulutuksen puitteissa.

3.2.2 Yleisesti myönnetään, että merkittävä määrä erittäin lahjakkaita henkilöitä jää havaintoprosesseissa huomaamatta. Tunnistamisprosessi voidaan toteuttaa esiasteen koulutuksen päättymisestä lähtien tai perusasteen koulutuksen alussa. Kuten keiden tahansa muiden erityistä pedagogista tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla, huomattavan lahjakkuuden havaitseminen varhaisessa vaiheessa mahdollistaa asianmukaisen vastauksen ja pedagogisen tuen sekä estää mahdolliset tilanteet, joissa koulunkäynti epäonnistuu tai keskeytyy. Vaikka huomattava lahjakkuus on mahdollista havaita myös koulutuksen tai elämän myöhemmissä vaiheissa, edellä mainitun seikan johdosta mahdollisesti erittäin lahjakkaiden oppilaiden tunnistamista hyvissä ajoin sekä psykopedagogista arviointia koskeva prosessi on erityisen tärkeä.

3.2.3 Erittäin lahjakkaat oppilaat tunnistetaan yleensä ensimmäisen kerran silloin, kun vanhemmat tai opettajat panevat merkille, että lapsi erottuu muista ikäisistään lapsista tai osoittaa jossain yhteydessä oireita sopeutumattomuudesta. Tämä alkuvaiheen tunnistus, joka asiantuntijoiden on myöhemmin vahvistettava tai kumottava, voi perustua seuraaviin indikaattoreihin:

— kielenkäyttö: sanavaraston laajuus, käytettävien käsitteiden täsmällisyys, virkkeiden rakenteiden monimutkaisuus

— monimutkaisten ja abstraktien ideoiden erittäin hyvä ymmärrys; samanaikaisesti kyky kehittää ja muotoilla ajatuksia tasolla, jota ei ikää ajatellen voida odottaa

— esitettyjen kysymysten laatu; kysymykset voivat olla epätavallisia, omalaatuisia, monimutkaisia tai erittäin kypsiä ja tarkoituspäisiä

— kyky laatia järjestelmällisiä ja moninaisia strategioita ongelmien ratkaisemiseksi

— kyky oppia nopeasti ja helposti, kun aihe on kiinnostava

— erittäin luova käyttäytyminen, kun kyse on ideoiden, tavoitteiden sekä erityisten ongelmien edellyttämien ratkaisuiden esittämisestä.

3.2.4 Varhaisessa iässä (4. tai 5. ikävuoteen asti) on noudatettava erityistä varovaisuutta määriteltäessä oppilaita erittäin lahjakkaiksi, sillä varhaiskypsyys tai koulusuorituksia voimakkaasti stimuloiva perhe ympäristö voivat johtaa ennenaikaiseen diagnoosiin, joka ei mahdollisesti ole varma eikä täsmällinen. Kyseisissä tapauksissa on aiheellista tehdä uusia tutkimuksia, kun oppilaan huomattava lahjakkuus alkaa varmistua, tai tarkastaa, alkaako oppilas päinvastoin lähestyä tavanomaisena pidettyä tasoa.

3.2.5 Sosiaalisesti epäsuotuisissa ympäristöissä on yleistä, että sosioekonomisten ongelmien ja puutteiden tai myös oppilaitosten vähäisten odotusten johdosta huomattava lahjakkuus jää piiloon eikä tule niin helposti ilmi. On tärkeää pitää tämä seikka mielessä ja kiinnittää erityistä huomiota epäedullisista oloista lähtöisin olevien lasten ja nuorten kehitykseen, jotta heille tarjotaan heidän tarvitsemaansa pedagogista tukea, mahdollisesti erittäin lahjakkaiden tunnistaminen mukaan luettuna.

3.2.6 Seuraavassa on joitakin erittäin lahjakkaisiin oppilaisiin ja nuoriin liittyviä yleistyksiä ja odotuksia, joita on syytä välttää:

— Oletetaan, että erittäin lahjakkaat lapset erottuvat kehityksensä kaikilla aloilla, ovat emotionaalisesti kypsiä, omaavat vahvan itsekontrollin, ovat itsenäisiä, vastuullisia ja pyrkivät miellyttämään opettajaansa.

— Ajatellaan, että erittäin lahjakkaat lapset erottuvat kaikissa koulun oppiaineissa. Opettajilla on tapana odottaa, että erinomaiset oppilaat suoriutuvat loistavasti kaikilla aloilla.

— Odotetaan, että erittäin lahjakkaat lapset ovat erittäin motivoituneita kunnostautumaan koulussa ja suorittavat ponnistellen ja kiinnostusta osoittaen minkä tahansa heille ehdotetun tehtävän.

3.2.7 Kun vanhemmillä ja opettajilla on tunne siitä, että lapsi tai nuori saattaa olla erittäin lahjakas, varhaisessa tunnistamisessa on turvaututtava psykopedagogisen arvioinnin asiantuntijoihin, joita oppilaitoksen opettajat voivat avustaa, ja siinä on käytettävä erityisiä arviointivälineitä. Arvioinnin on oltava mahdollisimman monipuolinen ja kattava ja käsitettävä eri alueet (koulu, sosiaalinen ympäristö, koti) sekä erilaiset välineet, joilla tietoa kerätään, jotta sitä voidaan soveltaa kaikkiin oppilaisiin heidän perhe- ja sosiaalisesta taustastaan riippumatta. Tämän laajan ja monipuolisen arvioinnin avulla voidaan laatia lopullinen psykopedagoginen raportti, jossa huomattava lahjakkuus vahvistetaan tai suljetaan pois.

3.3 Erittäin lahjakkaiden oppilaiden huomioon ottaminen koulutuksessa

3.3.1 Kun on saatu vahvistus siitä, että kyse on erityisestä lahjakkuudesta, seuraavilla tekijöillä ja olosuhteilla voidaan edistää sitä, että kyseiset lapset ja nuoret saavat opetuksessa asianmukaisen pedagogisen tuen:

- virikkeinen ympäristö, joka tukee heidän potentiaaliaan
- itsenäisyys ja itsekontrolli
- tunne kuulumisesta ystävä- ja toveriryhmään
- heidän ympärillä olevien henkilöiden osoittama hyväksyntä ja luottamus
- heidän tarpeisiinsa mukautettu opetus sekä yksilökohtainen opetustahti
- joustava oppiainetarjonta, joka mahdollistaa sisältöjen syventämisen
- mahdollisuus hyödyntää muita koulutusresursseja, joka täydentävät tavanomaista koulutustarjontaa
- opetuksen joustavoittaminen mm. aikataulujen, toimintojen, resurssien, materiaalien ja ryhmien kokoonpanojen osalta
- oppilaan osallistuminen oman oppimisprosessinsa suunnitteluun.

3.3.2 Eri pedagogisissa malleissa ja koulutusjärjestelmissä sovelletaan erilaisia lähestymistapoja sen suhteen, millä tavoin vatsataan erittäin lahjakkaiden oppilaiden koulutuksellisiin tarpeisiin. Toteutettavat toimenpiteet voidaan tältä osin ryhmitellä seuraavien kahden eri suuntauksen mukaan:

a) eriytetty koulutus: yhdessä ja samassa oppilaitoksessa koulutetaan homogeenisiä oppilasryhmiä oppilaiden kapasiteettien ja oppimistasojen mukaan

b) osallistava koulutus: oppilasryhmät ovat heterogeenisiä ja oppilaitos tarjoaa pedagogisia ratkaisuja, jotka on mukautettu vastaamaan kussakin ryhmässä olevia erilaisia oppilaita.

3.3.3 Osallistava koulutus on nykyisin vallitseva malli Euroopan unionin koulutusjärjestelmissä. Siinä pyritään tarjoamaan kaikille koulutuksen alkuvaiheessa oleville oppilaille yhteinen opetus kouluympäristössä, jossa kiinnitetään huomiota erilaisuuteen ja vältetään muodostamasta homogeenisiä ryhmittymiä ennen aikaisesti. Tämä lähestymistapa on sopusointuinen siihen nähden, että myöhemmin, oppivelvollisuuskoulutuksen jälkeisissä koulutusvaiheissa tai kun oppilaat lähestyvät keskiasteen koulutuksensa loppua ja korkeakouluopintojensa alkamista, joissakin Euroopan unionin jäsenvaltioissa tehdään kokeiluja pyrkimällä kehittämään erityislahjakkuuksia tai kokeiluja aiempaa homogeenisempien ryhmien muodostamiseksi erittäin lahjakkaita ja/tai koulussa hyvin menestyviä oppilaita varten. Nykytodellisuuden analyysi antaa viitteitä todennäköisestä suuntauksesta tulevaisuudessa: säilytetään osallistava koulutus koulutuksen alkuvaiheissa ja avataan tie homogeenisiä ryhmiä koskeville kokeiluille myöhemmissä tai oppivelvollisuuskoulutuksen jälkeisissä koulutusvaiheissa.

3.3.4 Erittäin lahjakkaiden oppilaiden osalta konkreettiset koulutustoimenpiteet, joita voidaan toteuttaa oppilaitoksissa, voivat olla seuraavanlaisia (jotkut toimenpiteistä ovat tavanomaisia ja sovellettavissa kaikkiin oppilaisiin yleisesti):

— Tavanomaiset toimenpiteet

- vaikeusasteeltaan vaihtelevien sisältöjen esittely, joustava ryhmittäminen, monenlaisten eri toimien tarjoaminen sekä tavanomaisen lukujärjestyksen laajentaminen
- entistä monipuolisempi opetus, jossa lähtökohtana on oppilaiden motivaatio ja kiinnostuminen tietyistä aiheista ja jonka oppilas itse organisoii

— **Vähemmän tavanomaiset toimenpiteet** – Opetusohjelmaa mukautetaan niin, että sitä laajennetaan ja/tai rikastutetaan kyseessä olevaa oppilasta silmällä pitäen: opetusohjelman yksilökohtaiset mukauttamiset.

— **Poikkeukselliset toimenpiteet** – Eri vaiheita ja opetusjaksoja joustavoitetaan lyhentämällä niiden kestoja: oppilas voi osallistua vanhemmille oppilaille annettavaan opetukseen. Näitä toimenpiteitä sovelletaan erittäin harvoissa tapauksissa – noin kolmeen prosenttiin erittäin lahjakkaista oppilaita.

3.3.5 Koulun ulkopuolella erittäin lahjakkaat oppilaat voivat osallistua organisoituun toimintaan, joka ei kuitenkaan ole niin ohjattua kuin toiminta kouluissa ja joka mahdollistaa yhteydenpidon muiden oppilaitosten erittäin lahjakkaiden oppilaiden kanssa. Tämän tyyppinen opetusohjelmaan sisältymätön toiminta on suhteellisen yleistä ja luonteeltaan hyvin monipuolista, ja jäsenvaltiot, viranomaiset ja Euroopan unioni voisivat tukea sitä.

3.3.6 Nämä kaksi pedagogisen tuen muotoa – virallinen koulutus ja epävirallinen koulutus – eivät ole toisiaan poissulkevia vaihtoehtoja. Parannettaessa erittäin lahjakkaille oppilaille annettavaa tukea on otettava huomioon nämä molemmat näkökohdat: varsinaisessa oppilaitoksessa koulupäivän aikana annettava tuki samalla tavoin kuin sitä edellyttävät kaikki erityistukea tarvitsevat oppilaat, sekä joko oppilaitoksessa tai sen ulkopuolella annettava täydentävä, opetusohjelman ulkopuolinen tuki.

3.3.7 Nykyisin suurena haasteena on parantaa merkittävästi pedagogista tukea, jota erittäin lahjakkaat oppilaat saavat omilla oppilaitoksissaan. Tämä edellyttää, että kehitetään opettajien perus- ja jatkokoulutusta, kun kyse on erittäin lahjakkaiden oppilaiden tunnistamisesta ja tukemisesta opetuksessa oppilaiden moninaisuuden huomioon ottamista koskevista yleisissä puitteissa.

3.3.8 Euroopan unionin kaikkien ja erityisesti erittäin lahjakkaiden nuorten potentiaalin vapauttaminen on kysymys, joka ei koske yksinomaan koulutusala. On myös tärkeää toteuttaa selkeää talous- ja sosiaalipolitiikka, joka mahdollistaa sen, että näille henkilöille tarjotaan varhaisesta iästä lähtien työpaikkoja ja mahdollisuuksia, jotta he voivat hyödyntää potentiaaliaan. Tältä osin Euroopalla on erityinen tehtävä: torjua ja estää lahjakkaampien henkilöiden poismuutto maailman muihin osiin, joissa he voivat hyödyntää potentiaaliaan.

4. Erittäin lahjakkaiden oppilaiden tukeminen eurooppalaisessa kontekstissa

4.1 Kokonaistilanne

4.1.1 Viime vuosina on laadittu useita eri tutkimuksia⁽⁴⁾, joissa luodaan yleiskatsaus älyllisesti erittäin lahjakkaiden tilanteeseen Euroopan unionissa. Niistä käyvät ilmi seuraavat tiedot:

- Yleisesti ottaen tutkimuksissa havaitaan ja tuodaan esiin tarve muuttaa ja muokata oppilaitosten käytänteitä, jotta oppilaiden moninaisuus, erittäin lahjakkaat oppilaat mukaan luettuina, otetaan entistä paremmin huomioon.
- Eri maiden koulutusalan lainsäädännössä otetaan huomioon erittäin lahjakkaiden oppilaiden olemassaolo, vaikkakin erot

⁽⁴⁾ Seikkaperäisen kuvan saamiseksi erittäin lahjakkaille oppilaille annettavaa pedagogista tukea koskevasta nykytilanteesta Euroopan unionin jäsenvaltioissa ks. seuraavat julkaisut:

”La atención a los alumnos con altas capacidades en la Unión Europea”, *De todo un poco*, nro 11, erittäin lahjakkaiden oppilaiden koulutuksen tukemiseen tähtäävän Madridin autonomisen alueen ohjelman vuosittainen julkaisu.

Gifted Learners – A Survey of Educational Policy and Provision, European Agency for Development in Special Needs Education (Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskus), 2009.

Eurydice (2006), *Specific Educational Measures to Promote all Forms of Giftedness at School in Europe*, Bryssel, Eurydice European Unit.

Monks, F.J., Pflüger, R., *Gifted Education in 21 European Countries: Inventory and Perspective*, Nijmegenin yliopisto, 2005.

ovat suuret sen kysymyksen osalta, edellyttävätkö kyseiset oppilaat erityisiä tukitoimenpiteitä opetuksessa vai eivät.

- Kriteerit huomattavan lahjakkuuden määrittämiseksi laajenevat vähitellen erkaantuen perinteisestä lähestymistavasta, jossa keskitytään yksinomaan älykkyyden arvioimiseen. Nykyisin niihin sisältyy tavallisesti myös erityisiä kokeita luovuuden ja omaperäisyyden arvioimiseksi sekä opettajien ja perheenjäsenten toimittamia, koulunkäyntiä, sosiaalista taustaa ja perhettä koskevia tietoja.
- Erittäin lahjakkaita oppilaita tuettaessa ensisijaisessa asemassa ovat yleensä koulupäivän ulkopuolella epävirallisen koulutuksen puitteissa toteutettavat toimet eivätkä niinkään opetusohjelman mukaiset tai tavanomaisessa oppilaitoksessa koulupäivän aikana toteutettavat toimet. Erityiset kilpailut, jotka koskevat tiettyjä kykyjä (tiede, tekniikka, urheilu, musiikki jne.), ovat yleisempiä kuin aloitteet, joilla pyritään tukemaan huomattavaa lahjakkuutta yleisellä tasolla.
- Huomattavan lahjakkuuden tunnistamisen ja tukemisen osalta opettajien perus- ja jatkokoulutuksessa on paljon parantamisen varaa.

4.2 Lainsäädäntö ja pedagogiset toimenpiteet

4.2.1 Euroopan unionin kaikissa jäsenvaltioissa on ammattilaisten ja perheiden yksityisiä järjestöjä, jotka järjestävät koulupäivän ulkopuolella toimintaa erittäin lahjakkaiden oppilaiden kykyjen tukemiseksi. Lisäksi eräissä jäsenvaltioissa asianomaiset koulutusviranomaiset tukevat toimia tai osallistuvat niiden tukemiseen.

4.2.2 Erittäin lahjakkaisiin oppilaisiin suunnattujen pedagogisten toimenpiteiden kirjo on Euroopan unioniin kuuluvissa maissa seuraavanlainen:

- Käytännössä unionin kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädäntöön sisältyy jonkinlaisia koulutuksellisia toimenpiteitä, jotka liittyvät näihin oppilaisiin. Eräät maat ovat säätäneet yleisistä koulutuksellisista toimenpiteistä, joita sovelletaan kaikkiin oppilaisiin erottelematta erittäin lahjakkaita tai lahjakkaita oppilaita muista: tavoitteena on kaikkien oppilaiden erinomainen menestyminen koulussa.
- Valtaosassa maita taidoiltaan erilaiset oppilaat sijoitetaan heterogeenisiin ryhmiin ja pyritään mahdollistamaan oppilaiden tukeminen kussakin ryhmässä. Eräissä maissa oppilaat sijoitetaan homogeenisiin ryhmiin heidän kykujensä ja koulumenestyksensä perusteella, vaikkakin muutamissa niistä tämä mahdollisuus on olemassa vain urheilullisesti tai taiteellisesti lahjakkaille.

— Valtaosassa maita lainsäädäntö mahdollistaa toimenpiteet joustavuuden lisäämiseksi tai koulunkäynnin jouduttamiseksi – toisin sanoen oppilas voi suorittaa ikäänsä vastaavaa opetustasoa ylemmän tason – mutta yhtenäistetyt kriteerit sen toteuttamiseksi puuttuvat. Eräät jäsenvaltiot sallivat erittäin lahjakkaiden keskiasteen oppilaiden osallistumisen tavanomaista aiemmin yksilöllisesti mukautettuihin hankkeisiin ja kursseihin korkeakouluissa.

4.3 Opettajakoulutus

4.3.1 Huolimatta nykyisestä vaikeasta taloussuhdanteesta, joka vaikuttaa myös koulutusjärjestelmään, sekä haasteista, joiden edessä opettajat ovat päivittäisessä työssään, opettajien erikoiskoulutusta tällä alalla on kehitettävä sekä perus- että jatkokoulutuksen osalta.

4.3.2 Valtaosassa Euroopan unionin jäsenvaltioita tulevia opettajia koskevat viralliset opinto-ohjelmat sisältävät erityistä koulutusta erittäin lahjakkaille oppilaille annettavasta tuesta joko erillisenä oppiaineena tai osana yleistä koulutusta, jossa käsitellään oppilaiden moninaisuuden huomioon ottamista.

4.3.3 Julkisten elinten hallinnoiman opettajille tarkoitettun jatkokoulutuksen osalta ainoastaan puolet jäsenvaltioista tarjoaa kyseistä koulutusta opettajien jatkokoulutusohjelmissa. Tämän virallisen jatkokoulutuksen rinnalla jatkokoulutusta tarjoavat eräät yksityiset tahot.

4.3.4 Tiivistetysti voidaan todeta, että tätä kysymystä koskevan tilanteen tarkastelu Euroopan unionissa osoittaa parantamisen varaa olevan huomattavasti seuraavilla aloilla:

— Asetetaan opettajien perus- ja jatkokoulutuksessa tavoitteeksi se, että parannetaan opettajien ymmärrystä erittäin lahjakkaita oppilaita sekä lisätään heidän tietämystään tällaisten oppilaiden profiilista ja käytettävistä menetelmistä näiden oppilaiden tunnistamiseksi ja erityisen tuen antamiseksi heille opetuksessa.

— Sisällytetään opettajien koulutukseen humanistiset arvot, monikulttuurinen todellisuus, tieto- ja viestintätekniikoiden pedagoginen käyttö sekä luovuuteen, innovointiin ja aloitteellisuuteen kannustaminen.

— Vaihdetaan psykopedagogista arviointia koskevia menettelyjä sekä sellaisten sosiaalisten ja perheeseen liittyvien tekijöiden arviointia koskevia menettelyjä, joita sovelletaan älyllisesti erittäin lahjakkaiden oppilaiden tunnistamisessa. Tunnistamisen on tapahduttava varhaisessa iässä, mutta sen on oltava mahdollista myös myöhemmissä koulutusvaiheissa sekä työpaikoilla niiden ihmisten osalta, jotka ovat jo siirtyneet työelämään.

— Suunnitellaan ja toteutetaan pedagogisia tukitoimenpiteitä, jotka suunnataan älyllisesti erittäin lahjakkaille tai muita poikkeuksellisia piirteitä omaaville oppilaille, sekä tavanomaisissa oppilaitoksissa että niiden ulkopuolella epävirallisen koulutuksen puitteissa: ohjelmat opetuksen rikastuttamiseksi.

— Suunnitellaan ja otetaan käyttöön mekanismeja ja käytänteitä älyllisesti erittäin lahjakkaiden henkilöiden elinikäisen oppimisen edistämiseksi erityisesti heidän pyrkiessä korkeakouluun ja opiskellessa siellä.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Sukupuoliulottuvuus Eurooppa 2020 -strategiassa” (oma-aloitteinen lausunto)

(2013/C 76/02)

Esittelijä: **Joana AGUDO I BATALER**

Toinen esittelijä: **Grace ATTARD**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 12. heinäkuuta 2012 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Sukupuoliulottuvuus Eurooppa 2020 -strategiassa.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. joulukuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 17. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 200 ääntä puolesta ja 6 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

ETSK

1.1 kannattaa periaatetta, jonka mukaan Eurooppa 2020 -strategian⁽¹⁾, joka on älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun strategia, ja naisten ja miesten tasa-arvostrategian⁽²⁾ tulee vahvistaa toisiaan. Sen vuoksi on välttämätöntä sisällyttää sukupuoliulottuvuus (*gender mainstreaming*) ja erityistoimenpiteitä Eurooppa 2020 -strategian alaan kuuluvien politiikkojen tavoitteisiin, toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin.

1.2 pitää välttämättömänä korjata se puute, että sukupuoliulottuvuutta ei ole käsitelty nimenomaisesti missään Eurooppa 2020 -strategian seitsemästä lippulaivahankkeesta. Komitea pitää sen vuoksi välttämättömänä sisällyttää sukupuoliulottuvuus järjestelmällisesti kansallisiin uudistussuunnitelmiin sekä talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon ennen kaikkea silloin, kun taloudellinen tilanne edellyttää politiikkojen toteuttamisen ja resurssien hyödyntämisen tehostamista, kun otetaan huomioon sukupuolten eriarvoisuuden kielteiset vaikutukset talouskasvuun.

1.3 kannattaa maakohtaisia erityissuosituksia, joissa komissio kehottaa jäsenvaltioita korjaamaan kansallisten uudistussuunnitelmien talousarvioita siten, että poliittisissa toimissa otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvon periaate. On tärkeää, että tarkistusta ja seuranta koskevilla ministerikokouksissa varmistetaan näiden suositusten soveltaminen ja jatkuvuus ja annetaan näkyvyyttä tasa-arvopolitiikan edistykseen. Tätä varten tulee hyödyntää johdonmukaisesti unionin rahoitusta ja erityisesti Euroopan sosiaalirahastoa.

1.4 suositaa, että seuraavassa monivuotisessa rahoituskehiksessä (2014–2020) myönnetään erityismäärärahat naisten oikeuksien ja tasa-arvon edistämiseen. ETSK:n mielestä rahoituksen

tulee olla riittävää ja näkyvää sen soveltamisen ja avoimuuden takeina, jotta voidaan tukea tasa-arvoa edistäviä politiikkoja, toimia ja hankkeita kaikilla EU:n toimivaltaan kuuluvilla aloilla.

1.5 katsoo, että kun otetaan huomioon eri maiden, alueiden ja alojen erilaiset konkreettiset tilanteet, on toteutettava toimia, joiden avulla voidaan parantaa yhteiskunnallista tilannetta ja lisätä naisten osallistumista työmarkkinoille, yritysten perustamisen tukeminen mukaan luettuna. Määrällistä ja laadullista potentiaalia tulee tukea Eurooppa 2020 -strategiassa määritetyillä eri aloilla: innovaatio, tutkimus, yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, digitaalisyhteiskunta, ilmasto ja vihreä talous, energia, liikkuvuus, kilpailukyky, työllisyys, pätevyudet, sosiaalinen syrjäytyminen ja köyhyys.

1.6 painottaa työmarkkinaosapuolten sitoumuksen ja osallistumisen arvoa unioni-, jäsenvaltio-, alue- ja sektoritasolla sekä eri politiikkojen toteuttamisen kaikissa vaiheissa, jotta voidaan taata tasa-arvon asianmukainen eteneminen kaikissa Euroopan unionin maissa. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja työehtosopimukset ovat perustavan tärkeitä välineitä, joilla sukupuoliulottuvuus sisällytetään kansallisiin uudistussuunnitelmiin niiden täydentämiseksi. Eurooppalaisten työmarkkinaosapuolten toimintapuitteet tasa-arvon edistämiseksi ovat tärkeä esimerkki tästä näkökohdasta, jonka pitäisi näkyä Eurooppa 2020 -strategiassa.

1.7 korostaa olevan tärkeää sisällyttää sukupuoliulottuvuus kaikkien seitsemän lippulaivahankkeen toteuttamiseen. Sen vuoksi on tarpeen tuntee miesten ja naisten erityiset ja erilaiset tilanteet seuraavilla aloilla: työmarkkinat ja elinikäinen oppiminen, kaikenlaisen koulutuksen saatavuus ja työllisyys, köyhyys ja syrjäytymisriskit, uuden digitaalisen teknologian saatavuus ja käyttö sekä osallistuminen koulutukseen, tutkimukseen ja tuotantoon kaikilla tasoilla ja erityisesti uusilla, kehittyvillä aloilla. ETSK suositaa, että on korostettava naisten digitaalisen lukutaidon parantamista, koska naisia on liian vähän tietotekniikan alan ammattiteissa. ETSK:n mielestä on välttämätöntä, että

⁽¹⁾ COM(2010) 2020 final.

⁽²⁾ COM(2010) 491 final, jäljempänä ”tasa-arvostrategia”.

komissio ja jäsenvaltiot hyödyntävät olemassa olevia sukupuolindikaattoreita ja ottavat käyttöön uusia aloilla, joilla niitä ei vielä ole.

1.8 katsoo, että kun otetaan huomioon nuorisotyöttömyyden ja koulun keskeyttämisen vakava tilanne useimmissa jäsenvaltioissa – nuorten miesten ja naisten tilanteen ollessa erilainen – sukupuolittomuuden tiiviimpi sisällyttäminen nuorisopolitiikojen kehittämiseen on hyvin tarpeellista.

1.9 kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon komission erityissuositukset ja ryhtymään toimiin naisten työllisyystilanteen määrälliseksi ja laadulliseksi parantamiseksi kaikissa maissa. Sen vuoksi on tarpeen lisätä lapsille ja ikääntyneille tarjottavien kohtuuhintaisten julkisten palvelujen saatavuutta ja laatua, poistaa palkkakuilu sekä toteuttaa perhe-, yksityis- ja työelämän yhteensovittamisen mahdollistavia toimia (lisätä mahdollisuuksia isyyslomaan ja palkalliseen lomaan).

1.10 toistaa, että Eurooppa 2020 -strategian tulee yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa mahdollistaa ja tukea sopimuksia ja tehokkaita erityistoimia, joilla taataan raskaana olevien ja vastikään lapsen saaneiden naisten työterveys- ja työturvallisuus. ETSK kannatti komission ehdotusta toteuttaa toimia riittävän, vähintään 18 viikon mittaisen äitiysloman takaamiseksi ⁽³⁾.

1.11 katsoo, että koska kriisi on vaikuttanut ihmisten elämään ja pahentanut ihmisten yhteiseloon ja terveyteen liittyviä ongelmia, vaikkakin eri tavoin eri maissa, eri alueilla ja eri aloilla, on tarpeen kiinnittää erityishuomiota sellaisten toimien toteuttamiseen, joilla lievennetään kriisin kielteisiä vaikutuksia (stressi, väkivalta, häirintä työpaikalla ja kotona ⁽⁴⁾). Näin ollen on perustavan tärkeää edistää yhteisin toimin tasa-arvoa yhteiskunnassa, poistaa rakenteellinen eriarvoisuus ja muuttaa sukupuolirooleja ja -stereotyyppioita.

1.12 katsoo, että naisten roolin vahvistamisen päätöksenteossa tulee olla painopisteenä erityisesti niillä aloilla ja niissä yrityksissä, jotka ovat Eurooppa 2020 -strategian mukaan tulevaisuuden kannalta keskeisiä. Komitea antaa piakkoin lausunnon komission ehdotuksesta toteuttaa sitovia EU-tason toimia naisten osallistumisen lisäämiseksi.

1.13 panee huolestuneena merkille heikoimmassa asemassa oleville ja sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden vaarassa oleville ryhmille tarkoitettujen sosiaalipalvelujen ja sosiaaliturvan leikkaukset. Näin ollen Eurooppa 2020 -strategian puitteissa toteutettavissa toimissa tulee torjua erityisesti köyhyyden lisääntyvää naisistumista ja pyrkiä integroimaan naiset lyhyellä

aikavälillä työmarkkinoille pääsykannustimin, ja pitkällä aikavälillä toimin, jotka koskevat peruskoulutusta, uusien taitojen saatavuutta sekä uuden teknologian ja sellaisten uusien työjärjestelyiden hyödyntämistä, joilla sovitetaan yhteen työ- ja perhe-elämä. ETSK katsoo, että 60 vuotta jatkuneen Euroopan yhdenmiskehityksen jälkeen ei ole hyväksyttävää käyttää naisten ja miesten välistä pysyvää palkkakuilua 1.13 of the AC sopeuttamismuuttujana eikä hyväksyä työssäkäyvien naisten epävarman aseman vakiintumista. Komitea katsoo, että jäsenvaltioiden on viipymättä sisällytettävä kansallisiin uudistusohjelmiinsa toimenpiteitä, joilla edistetään naisten pääsyä vakaisiin töihin, joista maksetaan asianmukainen palkka ja eläke.

1.14 pitää ensisijaisen tärkeänä viestittää selkeästi asianomaisille osapuolille ja yhteiskunnalle yleisesti, että on tarpeen lisätä toimia tasa-arvon vahvistamiseksi edelleen, jotta Eurooppa 2020 -strategia ja tasa-arvostrategia voivat saavuttaa tavoitteensa. Sen vuoksi on tarpeen ensi tilassa lisätä ja tiivistää koordinaatioita ja yhteistyötä kaikkien unionin toimielinten – Euroopan parlamentin, komission ja neuvoston, Euroopan keskuspankin sekä ETSK:n ja alueiden komitean – sisällä ja välillä. Toiseksi tulee ottaa huomioon tasa-arvokysymykset kaikilla tasoilla näiden toimielinten kokoonpanossa ⁽⁵⁾ sekä jaostojen, ryhmien ja valiokuntien päivittäisessä työskentelyssä.

2. Johdanto

2.1 Eurooppa 2020 -strategiassa, joka hyväksyttiin vuonna 2010, määriteltiin kasvun etenemissuunnitelma Euroopan unionille monimutkaisessa taloudellisessa tilanteessa. Se enteili jo silloin taloudellisia ja poliittisia vaikeuksia, jotka nyt koettelevat unionia. Eurooppa 2020 -strategiassa määritetään joukko toimia, joiden avulla jäsenvaltiot voivat tehokkaasti ja yhtenäisesti vastata kriisin aiheuttamiin haasteisiin ja samanaikaisesti ottaa uudelleen käyttöön älykkäämmän, kestävämmän ja osallistavamman kasvun mallin.

2.2 Lisäksi otettiin käyttöön uusi talouden ohjausprosessi, niin kutsuttu eurooppalainen ohjausjakso, jotta voitaisiin ensinnäkin arvioida samanaikaisesti EU:n jäsenvaltioiden finanssi- ja rakennepolitiikkoja ja toiseksi mahdollistaa strategian toimeenpanon valvonta.

2.3 Samaan aikaan tasa-arvostrategiassa määritetään komission työohjelma sukupuolten tasa-arvon alalla. Tämä poliittinen ehdotus on jatkoa naisten ja miesten tasa-arvon etenemissuunnitelmalle (2006–2010) ⁽⁶⁾ ja on tähän mennessä tärkein yritys määritellä tasa-arvoon liittyvien strategisten tavoitteiden ja indikaattorien kokonaisuus.

⁽³⁾ EUVL C 277, 17.11.2009, s. 102–108.

⁽⁴⁾ EUVL C 351, 15.11.2012, s. 21–26.

⁽⁵⁾ ETSK:n kokoonpano: 343 jäsentä, joista 81 (23,6 %) naisia. Ryhmien kokoonpano: ryhmä I: 112 jäsentä, joista 22 (22,1 %) naisia; ryhmä II: 120 jäsentä, joista 32 (26,8 %) naisia; ryhmä III: 111 jäsentä, joista 27 (24,3 %) naisia.

⁽⁶⁾ COM(2006) 92 final ja EUVL C 354, 28.12.2010, s. 1–7.

2.4 EU on noudattanut vuodesta 1996 kaksitahoista lähestymistapaa tasa-arvoon: yhtäältä erityistoimien toteuttaminen olemassa olevan, naisiin kohdistuvan syrjinnän lopettamiseksi ja toisaalta sukupuoliulottuvuuden sisällyttäminen poliittiseen päätöksentekoon (7).

2.5 ETSK kannattaa periaatetta, että Eurooppa 2020 -strategian asianmukaisen täytäntöönpanon tulee olla samansuuntaista tasa-arvostrategian kanssa, jotta voidaan vastata tehokkaasti kriisin aiheuttamiin haasteisiin, sillä nämä strategiat vahvistavat toisiaan. Komitea yhtyy näin ollen Euroopan parlamentin asiaa koskevaan näkemykseen. Myös Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2011 hyväksymän Euroopan tasa-arvosopimuksen (8) mukaan nämä strategiat liittyvät kiinteästi toisiinsa, ja siinä kehoitetaan hyödyntämään yhdistetysti välineitä, joiden avulla voidaan voittaa kriisi.

3. Eurooppa 2020 -strategia – sukupuoliulottuvuuden analyysi

3.1 Sukupuolten tasa-arvoa ei käsitellä nimenomaisesti asiakirjan tekstissä, ei missään lippulaivahankkeessa eikä sitä mainita viidessä määrällisessä tavoitteessa lukuun ottamatta työllisyysasetta, jonka kohdalla kehoitetaan lisäämään naisten työssäkäyntiä. Tämä on vakavassa ristiriidassa Eurooppa 2020 -strategian alkuosassa mainittujen periaatteiden kanssa. Sen mukaan tasa-arvon kunnioittaminen on yksi perustekijöistä talouskriisin voittamiseksi samalla tavalla kuin taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen solidaarisuus, ympäristön kunnioittaminen ja kulttuurinen monimuotoisuus.

3.2 Eurooppalaiset eri toimielimet, kansalaisyhteiskuntaa edustavat organisaatiot ja työmarkkinaosapuolet olivat korostaneet laaja-alaisesti tarvetta sisällyttää tasa-arvo uuden toimintastrategian painopistealoihin ja pitää sitä kilpailukyvyyn ja kasvun keskeisenä tekijänä. Euroopan parlamentin mukaan tekstiin tuli sisällyttää naisten täysimittainen osallistuminen työmarkkinoille ja ammatilliseen koulutukseen sekä ohjelma, jonka tavoitteena on poistaa naisten ja miesten väliset palkkaerot.

3.3 Eurooppa 2020 -strategian muoto ei saanut yksimielistä kannatusta, ja sitä kritisoitiin eri syistä: sisältö on liian yleisluonteinen, rakenne on liian monimutkainen ja lähestymistapa liikaa talouteen keskittyvä ilman sosiaalisia näkökohtia. Edeltäviin työllisyysstrategioihin verrattuna siinä on selkeä taantuma tasa-arvon osalta. Ainoassa näkyvässä ja nimenomaisesti mainitussa näkökohdassa, joka on naisten työssäkäyntiaste,

(7) "Tasa-arvon valtavirtaistaminen: Tasa-arvon sisällyttäminen koko yhteiskunnan hallitsevaan suuntaukseen (valtavirtaistaminen), kaikille eri osa-alueille, jotta naiset ja miehet hyötyvät siitä yhtäläisesti. Se merkitsee toiminnan kaikkien vaiheiden – suunnittelun, toteuttamisen, seurannan ja arvioinnin – tarkastelua naisten ja miesten tasa-arvon edistämiseksi." Euroopan komissio, Tasa-arvon valtavirtaistamisen Equal-opas.

(8) EUVL C 155, 25.5.2011, s. 10–13.

unohdetaan selvästi työn laadulliset näkökohdat ja olemassa olevat erilaiset lähtötilanteet työmarkkinoilla. Jopa Lissabonin sopimukseen kirjatut, sukupuolen perusteella jaotellut määrälliset tavoitteet ovat hävinneet.

3.4 ETSK katsoo, ettei Eurooppa 2020 -strategia eikä tasa-arvostrategia pysty saavuttamaan tavoitteitaan, jos ei ryhdytä konkreettisiin toimiin naisten yhteiskunnallisten tilanteen ja työympäristön parantamiseksi. Heidän määrällistä ja laadullista potentiaaliaan tulee tukea, koska se on välttämätön edellytys Eurooppa 2020 -strategian eri aloilla. Ilman seitsemän lippulaivahankkeen puitteissa toteutettavia konkreettisia toimia on mahdotonta edistää Eurooppa 2020 -strategian painopistealoja: älykäs, kestävä ja osallistava kasvu ei voi toteutua ilman tasa-arvo-politiikkaa.

3.5 Eri jäsenvaltioiden uudistus suunnitelmissa tulee tunnustaa naisten työn lisäarvo talouselämässä – kuten henkilökohtaisten palveluiden ammatillistamisesta koituva lisäarvo (9) ja heidän kohtaamansa konkreettiset epäkohdat työmarkkinoilla (kaikkien ikäryhmien mahdollisuudet työntekoon kaikilla tasoilla, työura, jatkuvuus jne.), mutta myös yhteiskunnassa kaikkien niiden yhteiskunnallisten näkökohtien osalta, jotka ovat tasa-arvostrategian mukaan ratkaisevan tärkeitä. Kriisin voittamiseksi ja uusiin haasteisiin vastaamiseksi Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanossa on otettava käyttöön erityisohjelmia, -suunnitelmia ja -toimia, joiden avulla voidaan edistää tasa-arvoa. Tämä ei ole mahdollista, jos ei tunneta kriisin vastaisten toimien vaikutuksia erilaiset lähtötilanteet huomioon ottaen.

3.6 ETSK on huolissaan konkreettisten toimien ja sukupuoli-indikaattoreiden puutteesta. Se estää Eurooppa 2020 -strategian edistymisen, tai edistymisen puutteen, seurannan ja arvioinnin. Eurooppalaisella ohjausjaksolla ei ole sen vuoksi tarpeellisia välineitä torjua eriarvoisuutta, kun otetaan huomioon erilaiset lähtökohdat naisten ja miesten elämässä eri maissa, sektoreilla ja elämänoilla.

3.7 Eurooppa 2020 -strategian tulee tarjota tehokkaat välineet, jotta voidaan arvioida naisten roolia unionin kasvun alalla ja yhteiskunnallista lisäarvoa, kuten korostetaan ETSK:n lausunnossa (10), jossa yhdytään Ruotsin puheenjohtajakaudella tehdyn tutkimuksen (11) tuloksiin. Tutkimuksessa tähdennetään muun muassa, että tasa-arvo työmarkkinoilla voisi lisätä jäsenvaltioiden bruttokansantuotetta (BKT) keskimäärin 27 prosenttia.

(9) EUVL C 21/39, 21.1.2011, s. 39.

(10) EUVL C 318, 23.12.2009, s. 15–21.

(11) *Gender equality, economic growth and employment*, Åsa Lofström (<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=3988&langId=en>).

4. Naisten ja miesten tasa-arvon etenemissuunnitelman (2010–2015) painopistealat

4.1 Tasa-arvostrategia hyväksyttiin vuonna 2010, ja se on läheisessä yhteydessä Eurooppa 2020 -strategiaan kaikkien näkökohtien ja lippulaivahankkeiden osalta. Tämä pätee erityisesti tarkoituksenmukaisten kansallisten toimien suunnitteluun ja toteuttamiseen teknisen tuen, rakennerahastojen ja tärkeimpien rahoitusvälineiden kuten tutkimuksen seitsemännen puiteohjelman avulla. Komissio seuraa edelleen työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja kansallisten politiikkojen arvioinnin yhteydessä jatkotoimien toteuttamista eriarvoisuuden vähentämiseksi ja naisten sosiaalisen osallisuuden lisäämiseksi.

4.2 Strategiassa viitataan myös miesten rooliin tasa-arvon edistämässä ja todetaan olevan tärkeää, että he osallistuvat tarvittavien muutosten toteuttamiseen naisten ja miesten rooleissa yhteiskunnassa sekä perhe- että työelämässä.

4.3 Tasa-arvostrategiassa esitetään naisten peruskirjassa määritellyillä viidellä painopistealalla toteutettavia toimia. Lisäksi strategiaan sisältyy monialaisten kysymysten osio: a) tasavertainen taloudellinen riippumattomuus; b) sama palkka samasta tai samanarvoisesta työstä; c) tasa-arvo päätöksenteossa; d) ihmisarvo, koskemattomuus ja sukupuoleen perustuvan väkivallan lopettaminen; e) sukupuolten tasa-arvo ulkoisissa toimissa; f) horisontaaliset kysymykset (sukupuoliroolit, lainsäädäntö, sukupuolten tasa-arvoon liittyvä hallintotapa ja sen välineet).

4.4 ETSK yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan EU:n välineitä, kuten yhtenäismarkkinoita, rahoitustukia ja ulkopoliittikan välineitä, tulee hyödyntää täysimittaisesti ongelmien ratkaisemiseksi ja Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Se pitää kuitenkin tarpeellisen seurata tasa-arvostrategian periaatteiden noudattamisen ja Eurooppa 2020 -strategian tärkeimpien välineiden johdonmukaisuutta erityisesti seitsemän lippulaivahankkeen ja suuntaviivojen osalta, sillä ne toteutetaan sekä EU- että jäsenvaltioitasolla.

5. Sukupuoliulottuvuus seitsemässä lippulaiva-hankkeessa ⁽¹²⁾

5.1 Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelma

5.1.1 ETSK on jo korostanut aiheesta ”Vuotuinen kasvuselvytys” antamassaan lausunnossa ⁽¹³⁾ muun muassa tarvetta painottaa nykyistä enemmän laadun merkitystä työpaikkojen luomisessa. Kriisin ja sen taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten vuoksi unionin toimielinten ja jäsenvaltioiden tulee huolehtia siitä, että nykytilanteesta edetään edelleen tähän suuntaan

5.1.2 ETSK katsoo, että tämän lippulaivahankkeen toteuttamiseksi on tarpeen ottaa huomioon naisten nykytilanne työmarkkinoilla, sillä vaikka tällä hetkellä he muodostavat 44 prosenttia Euroopan aktiiviväestöstä, heidän tilanteensa on edelleen erilainen ja hauras eri tasoilla: alhaisempi työllisyysaste, palkkaerot, naisten keskittyminen joillekin aloille ja puuttuminen joiltakin, vähäinen osallistuminen uusien yritysten perustamiseen,

osa-aikatyö (75 prosenttia kaikista), määräaikaiset työsopimukset, asianmukaisten lastenhoitorakenteiden puute, vaikeudet työuralla, naisten vähäinen edustus vastuullisimmissa taloudellisissa ja yhteiskunnallisissa tehtävissä, epätasaiset erikoistumismahdollisuudet yleissivistävässä ja, ammatillisessa koulutuksessa ja yliopisto-opinnoissa.

5.1.3 Naisten työllisyysaste nousi 51 prosentista 62 prosenttiin vuosina 1997–2011. Heidän työnsä on keskittynyt erityisesti hyvin naisvaltaisille aloille, joihin sopeuttamistoimet ovat vaikuttaneet voimakkaasti. Euroopan unionia koetteleva talouskriisi, vaikkakin se vaikuttaa eri tavoin eri maissa, heikentää myös naisten tilannetta ja varovaista edistystä sukupuolten tasa-arvon alalla. ETSK:n mielestä tulisi toteuttaa tarpeellisia tukitoimia, jotta kriisin päättyessä työelämän eriarvoisuus ei olisi lisääntynyt.

5.1.4 Euroopan sosiaalirahaston tulee erityisesti suunnitella, seurata ja arvioida kaikkia jäsenvaltioissa toteutettuja toimia sen varmistamiseksi, että tasa-arvostrategian toteuttaminen etenee.

5.2 Nuoret liikkeellä

5.2.1 Tämä lippulaivahanke kattaa pääasiassa kaksi alaa: työllisyys ja koulutus. Sen sisältö liittyy kuitenkin läheisesti edelliseen: edistetään oppimiseen liittyvän liikkuvuuden lisäämistä, korkea-asteen koulutuksen nykyaikaistamista, arkioppimisen ja epävirallisen oppimisen kehittämistä ja validointia sekä tuloksellisten ja pitkäaikaisten investointien suuntaamista yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen.

5.2.2 ETSK:n mielestä nuorten työttömyysaste on yksi Euroopan suurimmista huolenaiheista. Se on tällä hetkellä 20 prosenttia. Nuorten naisten työttömyysaste on vielä korkeampi erityisesti heikon koulutuksen saaneilla naisilla.

5.2.3 Äitiyden tai isyyden vaikutukset työmarkkinoilla ovat hyvin erilaiset. Naisista, joilla on alle 12-vuotiaita lapsia, on työelämässä vain 64,7 prosenttia, kun miehillä vastaava luku on 89,7 prosenttia. Nämä seikat ja erot voimistuvat silloin, kun lapsia on enemmän. Esikoulurakenteiden puuttuminen ja kotitöiden jakaminen epätasaisesti aiheuttavat työ- ja yksityiselämän yhdistämisen ongelman, joka on vakava este naisten työuralla etenemiselle.

5.2.4 Neuvoston Barcelonassa vuonna 2002 asettamat esikoulurakenteiden saatavuutta koskevat tavoitteet on saavutettu vain harvoissa jäsenvaltioissa, ja nykytilanteessa, kun näitä julkisia palveluja karsitaan, tilanne uhkaa pahentua.

5.2.5 Toinen huolestuttava seikka on sellaisten nuorten naisten määrä, jotka eivät opiskele eivätkä käy työssä eivätkä ole oppisopimuskoulutuksessa. Eurostatin mukaan tässä tilanteessa on 20 prosenttia naisista ja 13 prosenttia miehistä. Koulunkäynnin keskeyttäneiden määrän vähentäminen on yksi Eurooppa 2020-strategian tavoitteista, johon tällä hankkeella pyritään.

⁽¹²⁾ ETSK on antanut lausunnon kustakin niistä.

⁽¹³⁾ EUVL C 132, 3.5.2011, s. 26–28.

5.2.6 ETSK katsoo, että tämän lippulaivahankkeen toteuttamiseksi on tarpeen ottaa huomioon haavoittuvassa asemassa olevien nuorten naisten nykytilanne, sillä jo aiemmin mainittujen seikkojen lisäksi siihen vaikuttavat seuraavat tekijät: heikko peruskoulutus, vähäisemmät mahdollisuudet saada ammatillista koulutusta, jota tarvitaan uudessa osaamisyhteiskunnassa, ammattipätevyyden riittämätön validointi ja uraohjauksen puute sekä erityiset taloudelliset ongelmat yrityksen tai itsenäisen ammatinharjoittamisen aloittamisvaiheessa. Kaikki tämä edellyttää erityisesti nuorille naisille suunnattuja toimia.

5.3 Euroopan köyhydentorjuntafoorum

5.3.1 Lippulaivahankkeessa ehdotetaan seuraavaa: suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia, joilla edistetään kaikkein haavoittuvimpia ryhmiä koskevia sosiaalisia innovaatioita, erityisesti tarjoamalla innovatiivisia koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia vähäosaisille yhteisöille, torjuntaan syrjintää (esim. vammaisten syrjintää) ja laaditaan uusi toimintasuunnitelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi, jotta he voivat hyödyntää mahdollisuuksiaan täysimääräisesti. Lisäksi siinä ehdotetaan, että toteutetaan sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmien riittävyyden ja kestävyuden arviointi ja määritetään keinoja, joilla voidaan varmistaa terveydenhoitopalvelujen parempi saatavuus. ETSK suhtautuu varauksellisesti sosiaalisen innovoinnin käsitteeseen. Sitä koskevat kokeilut ovat luonteeltaan hajanaisia ja siten vaikeasti sovellettavissa. Sosiaalinen innovointi liittyy sekä lainsäädännön toissijaisuusperiaatteeseen että oikeudenmukaisuuden sosiologiseen käsitteeseen. Pienen ryhmän ilmaisemaan tarpeeseen annettu paikallinen ratkaisu voi olla hyödyllinen, mutta sillä ei voida korvata sosiaalisen suojelun kollektiivisten järjestelmien tarjoamaa yhdenvertaisuutta ja oikeutta⁽¹⁴⁾.

5.3.2 Eurooppa 2020 -strategiassa vahvistetaan, että jäsenvaltioiden tulee määrittää ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla puututaan erityisten riskiryhmien olosuhteisiin, ja hyödyntää sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmiään täysimääräisesti asianmukaisen toimeentulotuen ja terveydenhoidon varmistamiseksi, jotta voidaan taata sosiaalinen koheesio. Työttömyysasteen ja työmarkkinoiden ulkopuolelle jättäytymisasteen lisääntyminen, taloudellinen epävarmuus, alhaiset palkat, säästötoimet ja sosiaalipalvelujen ja perhetukien leikkaukset vaikuttavat erityisesti naisiin. Tämä koskee ensinnäkin naisia työntekijöinä, sillä julkissektori on naisvaltainen, ja sen työpaikkojen ja palvelujen väheneminen vaikuttaa naisiin suoraan. Toiseksi tilanne vaikuttaa naisiin kahtalaisesti kansalaisina ja palvelujen käyttäjinä, sillä yleishyödyllisten palvelujen leikkaukset vaikuttavat juuri naisiin, jotka ovat näiden palvelujen pääasiallisia käyttäjiä.

5.3.3 Euroopassa yli 70 prosenttia matalapalkkaisista työntekijöistä on naisia. Valtaosassa jäsenvaltioita 17 prosenttia naisista elää köyhydessä, ja miesten vastaava luku, joka sekin on huolestuttava, on 15 prosenttia. Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen kulkevat käsi kädessä työmarkkinoilta syrjäytymisen kanssa. Sen vuoksi työuran keskeytyksillä ja epävarmoilla työsuhteilla, jotka ovat hyvin yleisiä naisilla ja erityisesti vähän koulutetuilla naisilla, on välittömiä haittavaikutuksia ja myös keskipitkän ja pitkän aikavälin haittavaikutuksia.

5.3.4 Määrärahaileikkaukset ja kriisi vaikuttavat erityisesti yksinhuoltajaperheisiin, leskiin, vammaisiin naisiin, sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreihin, ikääntyneisiin naisiin ja maahanmuuttajainaisiin, ja he ovat muita suuremmissa sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa, mikäli heitä ei suojella ja tueta erityistoimin.

5.4 Eurooppalainen digitaalistrategia

5.4.1 Aloitteen tavoitteena on edistää tietotekniikan ja etenkin internetin saamista kaikkien Euroopan kansalaisten ulottuville ja käyttöön erityisesti toteuttamalla ohjelmia digitaalisen lukutaidon ja esteettömyyden lisäämiseksi.

5.4.2 Sen vuoksi jäsenvaltioiden tulee laatia nopeita internetyhteyksiä koskevia toimintastrategioita ja kohdistaa julkisia varoja, myös rakennerahastojen kautta, alueille, joilla kaikkialle ei saada nopeita yhteyksiä yksityisin investoinnein, sekä edistää nykyaikaisten helppopääsyisten verkkopalvelujen käyttöä (esim. hallinto, terveyspalvelut, älykäs koti, digitaaliset taidot, turvallisuus)⁽¹⁵⁾.

5.4.3 ETSK on huolissaan sukupuolen perusteella jaoteltujen tilastojen puutteesta, sillä sen vuoksi ei voida selvittää naisten tilannetta uuteen teknologiaan liittyvillä ammattialoilla eikä sen käyttöastetta. Olisi tärkeää tehdä asiaa koskevia tutkimuksia, jotta voitaisiin selvittää, mikä on naisten tilanne myös palvelujen käyttäjinä. Näin voitaisiin kohdentaa täsmällisemmin Eurooppa 2020 -strategiassa ehdotettua tietoa ja koulutusta.

5.5 Innovaatiounioni

5.5.1 Lippulaivahankkeen tarkoituksena on muun muassa edistää ja vahvistaa koulutuksen, yritysmaailman sekä tutkimuksen ja innovoinnin välisiä yhteyksiä sekä edistää yrittäjyyttä. Jäsenvaltioiden tulee uudistaa kansallisia ja alueellisia T&K-järjestelmiä huippuosaamisen ja älykkään erikoistumisen edistämiseksi, asettaa osaamiseen liittyvät menot etusijalle, vahvistaa yliopistojen, tutkimuksen ja yritysten välisiä yhteyksiä, varmistaa, että luonnontieteellisen, matemaattisen tai insinööritutkimuksen suorittaneita on riittävästi, ja keskittää koulujen opetussuunnitelmat luovuuteen, innovointiin ja yrittäjyyteen.

5.5.2 Naisilla voi ja täytyy olla keskeinen rooli tässä prosessissa. Vuonna 2010 noin 60 prosenttia yliopistotutkimuksen suorittajista oli naisia, ja kuitenkin tämä ei näy heidän sijoittautumisessaan työmarkkinoille. Lisäksi naiset perustavat nykyään yhden kolmesta uudesta yrityksestä, muodostavat 13,7 prosenttia pörssissä noteeratuista suurimpien yritysten hallitusten jäsenistä ja vain 3 prosenttia niiden puheenjohtajista.

⁽¹⁴⁾ EUVL C 143, 22.5.2012, s. 88–93.

⁽¹⁵⁾ EUVL C 318, 29.10.2011, s. 9–18.

5.5.3 Useimmissa maissa esiintyy yhä horisontaalista sukupuolierottelua koulutusalan mukaan: luonnontieteet, insinöörityeet, matematiikka, tekniikka. Nämä opintoalat ovat lisäksi talous- ja tutkimusmaailman vastuuhenkilöiden, erityisesti maisterien ja tohtorien, yhteistyön etuoikeutettu ala, jolle naisten on vaikeampi päästä. Sen vuoksi ETSK pitää välttämättömänä toteuttaa toimia näiden esteiden vähentämiseksi.

5.5.4 Naiset ovat edelleen aliedustettuja tiedemaailman sekä yritysten ja palvelualan päätöksenteossa. Yliopistojen korkeissa viroissa on naisia vain 18 prosenttia. Työtilaisuuksien ja tutkimusmäärärahojen jaon avulla tulee taata naisten edistyminen alalla ja lisätä eurooppalaisen yhteiskunnan kestävän kehityksen mahdollisuuksia.

5.6 Resurssitehokas Eurooppa

5.6.1 Lippulaivahankkeen tavoitteena on muun muassa hyväksyä ja toteuttaa energiatehokkuuden tarkistettu toimintasuunnitelma ja edistää huomattavaa resurssitehokkuusohjelmaa, jolla tuetaan pk-yrityksiä ja kotitalouksia, rakennerahastovaroilla ja muilla varoilla, jotta voitaisiin saada uutta rahoitusta olemassa olevien erittäin onnistuneiden innovatiivisten investointisuunnitelmamallien avulla; tällä tavoin pyritään muuttamaan kulutus- ja tuotantomalleja.

5.6.2 Energia ja ympäristö eivät ole sukupuolineutraaleja aloja: muun muassa energian käyttö, juomaveden saanti, kierrätys, lämmönlähteet asuntojen lämmittämiseen ja sähkönjakeluun sekä ympäristönsuojelu ovat esimerkkejä, jotka osoittavat, että naisilla on olennaisen tärkeä rooli näillä aloilla. Kulutusmallien muuttaminen on mahdotonta, ellei suunnitella tosiasioiden konkreettiseen tuntemukseen perustuvia erityistoimia, jotka suunnataan eriytetysti eri kohderyhmille ja pääasiassa naisille.

5.6.3 Tämän on todennut myös työllisyyttä, sosiaalipolitiikkaa, terveyttä ja kuluttaja-asioita käsittelevä neuvosto vuoden 2012 kesäkuussa antamissaan päätelmissä, joissa korostetaan naisten erityisroolia kestävässä kehityksessä. ETSK yhtyy neuvoston päätelmissä esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan naisilla voi olla keskeinen vaikutus ympäristöä koskeviin päätöksiin, erityisesti ilmastomuutosta koskevan politiikan osalta. Tämä tarjoaa naisille uuden mahdollisuuden, sillä heillä voi olla keskeinen rooli ja he voivat parantaa henkilökohtaista ja taloudellista tilannettaan osallistamalla uuteen ja orastavaan vihreään talouteen, joka on kehityksen ja työpaikkojen luomisen kannalta elintärkeä ala.

5.6.4 Yritysmaailmassa vertikaalinen syrjintä on tällä alalla edelleen yleistä. Vaikka tällä hetkellä johtotehtävissä on 33 prosenttia naisia, kun vuonna 2001 heitä oli 31 prosenttia, valtaosa heistä toimii palvelu- ja kaupallisella alalla ja huomattavasti vähemmän valmistusteollisuudessa, rakennus- tai energia-alalla.

5.6.5 On vain hyvin vähän tutkimusta ja tietoja, joiden perusteella voitaisiin selvittää naisten ja miesten eri tilanteet ja tarvittavat toimet naisten osuuden kasvattamiseksi tässä kestävässä kehityksen prosessissa. ETSK:n näkemyksen mukaan on tärkeää investoida, mutta myös pyrkiä stereotyyppien poistamiseen, tarjota ratkaisuja ja edistää positiivisia toimia, sillä kyseessä on kasvava ala ja jos lähtötilanne on syrjivä, on olemassa sosiaalisten erojen ja kuilun suurenemisen vaara.

5.6.6 Yksi tasa-arvostrategian painopistealoista on toiminta EU:n ulkosuhdepolitiikassa, johon kuuluvat ensinnäkin yhteistyöohjelmat naapurialueiden kanssa unionin naapuruuspolitiikan puitteissa ja erityisesti Euro-Välimeri-alueen alueiden kanssa ja toiseksi EU:n toiminta kansainvälisillä foorumeilla. Kolmansista maista tullessiin maahanmuuttajanaisiin, Euroopan unionin sisällä muuttaneisiin naisiin ja naapurimaista tullessiin naisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. On huolestuttavaa, että Rio+20-konferenssissa epäonnistuttiin kestävän kehityksen ja naisten oikeuksien takaamisessa. Kriittiset aiheet, kuten terveyden ja seksuaalista terveyttä ja lisääntymisterveyttä koskevien oikeuksien yhteys, naisten oikeudet maan omistuksessa ja perimisessä, ilmastomuutos ja ympäristömyönteiset työpaikat, eivät edistyneet lainkaan.

5.7 Globalisaation aikakauden teollisuuspolitiikka

5.7.1 Tällä lippulaivahankkeella on perustava rooli sisällytetyssä tasa-arvostrategiaan sukupuolinäkökohdat: palkkauksen avoimuus, samapalkkaisuutta edistävät aloitteet sekä toimet naisten kannustamiseksi muihin kuin perinteisiin työpaikkoihin ovat joitakin strategiassa ehdotettuja keskeisiä toimia, jotka synnyttävät synergiaikutuksia tämän lippulaivahankkeen kanssa.

5.7.2 Miesten ja naisten palkkaerot ovat Euroopassa keskimäärin 17 prosenttia siten, että ne vaihtelevat maittain 5 ja 31 prosentin välillä. On olemassa monia toisiinsa liittyviä tekijöitä, jotka aiheuttavat tämän tilanteen: muun muassa naisvaltaisten alojen työn alhaisempi arvostus, voimakas ammatillinen eriytyminen sekä työuran keskeyttäminen eri syistä. Nyt kriisikäynnä tilanne huononee.

5.7.3 Työllisyysasteen ja palkkojen välinen kuilu on pienentynyt joissakin tapauksissa, mutta valitettavasti se ei johdu naisten työllisyysasteen ja palkkauksen paranemisesta, vaan kyse on vähemmistöisestä miesvaltaisilla aloilla (rakennusala, valmistusteollisuus, rahoitusala), mikä johtuu suoraan kriisistä. ETSK muistuttaa, että EU:n toiminnasta tehdyssä sopimuksessa vahvistetaan yhdeksi Euroopan yhdentämisen tavoitteeksi "elin- ja työolojen kohentaminen siten, että olojen yhtenäistäminen olisi mahdollista niitä kohennettaessa" ⁽¹⁶⁾, ja tämän tulisi koskea kaikkia.

⁽¹⁶⁾ 151 artikla.

5.7.4 ETSK:n mielestä on tärkeää toteuttaa elvytystoimia näiden vaikeuksissa olevien alojen kasvun tukemiseksi ja samanaikaisesti torjua ammatillista eriytymistä. Erityisesti tulee lisätä naisten osallistumista tieteen, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan aloilla. Lisäksi tulee parantaa erittäin naisvaltaisten alojen, kuten kotitaloustyön, terveydenhuoltopalvelujen ja hoivatyön arvostusta.

6. Sukupuoliulottuvuus kansallisissa uudistussuunnitelmissa ja eurooppalaisessa ohjausjaksossa

6.1 Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso on uusi väline, josta jäsenvaltiot ovat sopineet voidakseen valvoa Eurooppa 2020 -strategian toteuttamista. Euroopan tasa-arvosopimuksessa suositetaan tasa-arvonäkökohdan sisällyttämistä ja tasa-arvopoliitiikan edistämistä kehitettäessä ja toteutettaessa kansallisia uudistussuunnitelmia. Siinä kehoitetaan niin ikään komissiota ja neuvostoa noudattamaan sukupuolinäkökulmaa vuotuisessa kasvuselvytyksessä, päätelmissä ja maakohtaisissa erityissuosituksissa.

6.2 Vuoden 2012 huhtikuussa 12 jäsenvaltiolle annettiin maakohtaiset erityissuosituksia, joissa kansallisiin toimintasuun-

nitelmiin sisällytetään sukupuoliulottuvuus. Komissio on ehdottanut ja ETSK kannattaa konkreettisia uudistuksia seuraavilla aloilla: lisätään naisten osallistumista työmarkkinoille, parannetaan koko päivän auki olevien päiväkotien ja koulujen paikkojen saatavuutta ja laatua sekä parannetaan ikääntyneiden ja muiden huollettavien henkilöiden hoitopalvelujen saatavuutta.

6.3 Valtaosalla suosituksista tavoitellaan naisten työllisyysasteen nostamista, mutta niissä ei oteta huomioon esteitä, jotka haittaavat palkan ja työehtojen kannalta laadukkaan työn takaimista ja perhevastuiden yhdenvertaista jakamista miesten kanssa. Vain yhdelle maalle, Itävalle, suositettiin sukupuolten väliseen palkkakuiluun puuttumista, vaikka se vallitsee kaikissa jäsenvaltioissa.

6.4 ETSK:n näkemyksen mukaan eräät suositukset ovat huolestuttavia, sillä niillä voi olla kielteisiä vaikutuksia tasa-arvoon: suositukset, jotka koskevat eläkeuudistusta, ehdotukset palkkojen ja eläkkeiden tarkistusmekanismien tarkistamiseksi, eläkeiän korotukset ottamatta huomioon odotettavissa olevaa elinaikaa terveenä sekä ehdotus pariskunnan toisille tuloille myönnettävien verokannustimien käyttöönottamiseksi.

Bryssel 17. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Merirosvous: EU:n reagoinnin vahvistaminen” (oma-aloitteinen lausunto)

(2013/C 76/03)

Esittelijä: **Anna BREDIMA**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 12. heinäkuuta 2012 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Merirosvous: EU:n reagoinnin vahvistaminen

(oma-aloitteinen lausunto).

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 26. marraskuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 147 ääntä puolesta ja 1 vastaan 8:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät

1.1 Euroopan kansalaisyhteiskunta ei ole vielä täysin tiedostanut merirosvousviiksen vakavuutta. ETSK pyrkii lisäämään kansalaisyhteiskunnan ja eurooppalaisen julkisen mielipiteen tietoisuutta, jotta jäsenvaltiot ja EU:n toimielimet ryhtyvät konkreettisiin toimenpiteisiin merirosvouksen kitkemiseksi juurineen. Maailman meripäivä oli vuonna 2011 omistettu merirosvouksen torjuntatyölle. Merirosvouksen monisärmäinen luonne edellyttää kokonaisvaltaista toimintatapaa sen sijaan, että meneteltäisiin tapauskohtaisesti ja epäyhtenäisesti. Merirosvous ei ole mikään etäinen ongelma, joka esiintyy jossain Intian valtamerellä ja vaikuttaa ainoastaan hyökkäysten kohteeksi joutuneisiin aluksiin ja niiden laivaväkeen. Se vaikuttaa eurooppalaisiin kuluttajiin ja veronmaksajiin monin eri tavoin eikä se ole ”oire, jonka kanssa pystymme elämään”.

ETSK perää EU:n toimielimiltä ja jäsenvaltioilta kouraantuntuvaan poliittista tahtoa saada aikaan pysyvä merirosvousta koskeva ratkaisu.

1.2 EU:lla on käytössään ainutlaatuinen keinovalikoima, jonka välineistöön kuuluvat kauppapolitiikka ja kehitysapu, sotilaallinen läsnäolo, valtiorakenteen kehittäminen ja jälleenrakentaminen.

1.3 ETSK on mielissään YK:n turvallisuusneuvoston ja EU:n päätöksistä jatkaa EU/NAVFOR-merioperaation (Atalanta-opeeraation) kestoja joulukuuhun 2014 ja ulottaa operaation toiminta-alueita Intian valtamerellä ja Somalian rannikolla itään ja etelään. Komitea katsoo, että EU NAVFOR -operaation tulee saada vankempi mandaatti jämerämpine voimankäyttösäätöineen. ETSK kehottaa EU:n jäsenvaltioita voimakkaasti noudattamaan vankkumatonta sitoumusta tähän operaatioon määrättävien alusten lukumäärän suhteen.

1.4 On hyvin tärkeää, että merirosvouksen ja aseellisten ryöstöjen torjunnasta Aasiassa tehty alueellinen yhteistyösopimus (*the Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and*

Armed Robbery against Ships in Asia, ReCAAP) on äskettäin kytetty Djiboutin käytännesääntöihin (*the Djibouti Code of Conduct*) ja että EU on tehnyt kahdenvälisen sopimuksen merirosvoja koskevista syytetoimista mm. Kenian, Seychellien, Mauritiuksen ja eräiden muiden maiden kanssa.

1.5 ETSK tukee Euroopan ulkosuhdehallinnon EUH:n käynnistämää Euroopan unionin operaatiota alueellisten merivoimien valmiuksien kehittämiseksi Afrikan sarvessa. Tämä EUCAP NESTOR -operaatio auttaa Afrikan sarven maita tekemään yleissuunnitelman merirosvouksen torjumiseksi, laatimaan asiaankuuluvaa lainsäädäntöä ja tukemaan merivartiolaistosten valmiuksia.

1.6 ETSK kehottaa EU:n jäsenvaltioita, liittymisprosessiaan toteuttavia valtioita ja EU:n kanssa assosiaatiosopimuksen solmineita maita ryhtymään merirosvouksen vastaisiin oikeustoiimiin ja avomerellä merirosvousta harjoittavia koskeviin syytetoimiin 10. joulukuuta 1982 tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeuskonferenssin (UNCLOS) yleissopimuksen 105 artiklan nojalla.

1.7 ETSK kehottaa varustamosektoria noudattamaan toimialan tarkistettuja parhaita hallintakäytänteitä (*Best Management Practices*, BMP 4), jotka koskevat aluksilla sovellettavia itsepuolustuskeinoja. Komitea kehottaa jäsenvaltioita, jotka aikovat sallia pätevien aseistettujen yksityisten vartijoiden käyttämisen erityisessä vaarassa olevien alusten suojelemiseksi, noudattamaan asiaankuuluvia Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) suuntaviivoja ja määrittelemään tiukan oikeudellisen kehyksen, jossa vahvistetaan muun muassa aluksen päällikön vastuun edellytykset esimerkiksi tilanteessa, jossa on avattu tuli. Yksityisten aseistettujen vartijoiden käyttäminen ei ole yksinomainen ratkaiseva seikka eikä siitä pidä tehdä normia, vaan se täydentää parhaita hallintakäytänteitä. Jäsenvaltioita kehoitetaan muodostamaan sotilasvoimin suojattuja saattueita ja asettamaan YK:n mandaatin puitteissa käyttöön maavoimien yksiköitä (alustensuojelujoukkoja, *Vessel Protection Detachments*, VPDs), jotka kykenevät nousemaan aluksiin näiden kulkiessa korkean riskin alueiden kautta.

1.8 ETSK vastustaa lunnasrahojen maksamista koskevia rajoituksia. Ne toimisivat tarkoitustaan vastaan ja kasvattaisivat panttivankeihin kohdistuvaa vaaraa entisestään. Lunnaiden maksaminen on yhä edelleen keino varmistaa turvallinen vapaaksi pääsy merenkulkijoille, joita käytetään ihmiskilpinä. ETSK tuomitsee merenkulkijoiden teloitukset tai kiduttamisen, joita merirosvot käyttävät menetelmänään painostaakseen lunnasrahojen maksamiseen.

1.9 ETSK katsoo, että merirosvouksen ongelma on ratkaistavissa nimenomaan jäljittämällä ja tyrehtyttämällä siihen liittyvät rahavirrat. Komitea on hyvillään rahoittajien ottamisesta tarkkailun kohteeksi ja tietokantojen koordinoinnista, jotta merirosvouksen liiketoimintamallista saadaan selkeämpi kuva. EU:ssa pitää kirjata mustalle listalle rahalaitokset, jotka osallistuvat merirosvoukseen kytkeytyvään rahanpesuun. Euroopan poliisiviraston Europolin ja Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikön Eurojustin työ ansaitsee näiltä osin kiitoksen.

1.10 ETSK pyytää painokkaasti EU:n toimielimiä puuttumaan merellä tapahtuviin aseellisiin ryöstöihin (*armed robbery at sea*, ARAS) ja öljyvarkauksiin, jotka ovat kärjistyvä ilmiö Länsi-Afrikan alueella ja Guineanlahdella. On syytä tukea erityistoimenpiteitä kyseisellä alueella sovellettaviksi, koska merellä tapahtuvissa aseellisissa ryöstöissä toimintatapa poikkeaa hyvin paljon somalimerirosvojen menetelmistä. Intian valtamerellä merirosvousvitsauksen vaivaamilla alueilla kulkee päivittäin kolme miljoonaa tynnyriä öljyä ja 50 prosenttia koko maailman konttiliikenteestä.

1.11 ETSK tähdentää, että on kiireellisen tärkeää saada tällä hetkellä panttivankeina pidetyt 218 merenkulkijaa vapaaksi. Komitea kehottaa järjestämään merenkulkijoille ammatillista koulutusta merirosvouksen torjunnassa, jotta nämä kykenevät suojelemaan itseään, ja perustamaan panttivankeiksi joutuneille merenkulkijoille erityisiä terveydenhuoltopalveluja. On olemassa kolme kansainvälistä yleissopimusta (kansainvälinen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskeva yleissopimus vuodelta 2010, alusten ja satamarakenteiden kansainvälinen turvasäännöstö vuodelta 2004 ja erityisesti koskeva yleissopimus vuodelta 2006), jotka tarjoavat oikeusperustan merenkulkijoiden laivapalvelusta edeltävälle ammatilliselle koulutukselle, aluksella tapahtuville harjoituksille, kotiuttamiselle, vahingonkorvauksille, perhesuhteiden selvittämiseksi ja vapautumisen jälkeiselle huolenpidolle. ETSK suosittaa, että EU lujittaa näitä yleissopimuksia ja muokkaa kattavaa ohjeistusta merirosvojen uhreiksi joutuneiden merenkulkijoiden ja heidän perheidensä hyvinvoinnin edistämistä ajatellen. EU:lla pitää olla suunnannäyttäjän rooli mainittuja kansainvälisiä yleissopimuksia tarkistettaessa, jotta panttivankeina pidettyjen merenkulkijoiden hyväksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin kohdistetaan huomiota.

1.12 Elokuun 20. päivänä 2012 pidetyt vaalit olivat ratkaisevan tärkeä tapahtuma toimintakyvttömyyden tilaan ajautuneen Somalian valtion historiassa. ETSK sitoutuu yhteistyöhön sellaisissa tulevaisuuden EU:n toimissa, joiden tarkoituksena on avustaa maan kansalaisyhteiskunnan rakentamista ottaen mallia vastaavan kaltaisista toimista muiden afrikkalaismaiden hyväksi.

1.13 ETSK pyytää EU:lta koordinoituja toimenpiteitä, joilla kanavoidaan osa kehitysavusta tai muista varoista kestävyysajattelun mukaisen maatalouden sekä yrittäjyyden edistämiseen ja ohjelmiin nuorten kouluttamiseksi kalastajan ammattiin. Kunnan elinolosuhteet saattaisivat tehdä merirosvouksesta somalinuorille vähemmän houkuttelevan uravaihtoehdon.

2. Merirosvous: monitahoinen ongelma

2.1 Merirosvouksen monisyisyys

2.1.1 Kun taustana on kauppa-alueita vastaan Adeninlahdella, Somalian altaassa, Arabianmerellä ja Intian valtamerellä tehtyjen merirosvohyökkäysten laajeneminen viimeksi kuluneina viitenä vuotena, saattavat tilastotiedot antaa sen harhaanjohtavan kuvan, että nyt oltaisiin pääsemässä merirosvousongelman herroiksi. Olisi virheellistä olettaa niin, koska silloin sivuutettaisiin imitointivaikutus ja merirosvouksen laajeneminen Länsi-Afrikan alueella. Merirosvousongelma on valitettavasti maailmanlaajuinen pulma, jota ilmenee myös Indonesiassa, Malakansalmessa ja Singaporensalmessa, Etelä-Kiinan merellä ja Etelä-Amerikassa. Tuoreimpien tilastotietojen mukaan (tilanne 24. syyskuuta 2012) Somaliassa on tapahtunut 50, Guineanlahdella 34 ja Indonesiassa 51 merirosvohyökkäystä.

2.1.2 Emäalusten hyödyntäminen on lisännyt merirosvojen toiminnan tuloksekkuutta. He vaihtelevat taktiikkaansa jatkuvasti, ja heillä on käytössään kohteiden havaitsemista helpottavia laitteita sekä välineitä murtautuakseen aluksissa olevien puolustuksellisten rakenteiden läpi. Tämä kaikki on tehnyt heistä aggressiivisempia, sofistikoituneempia ja väkivaltaisempia, mikä on eräissä tapauksissa johtanut merenkulkijoiden surmiin.

2.1.3 Merirosvous on aivan aluksi ongelma merenkululle ja kehittyy sitten humanitaariseksi, kauppapoliittiseksi ja globaalisti taloudelliseksi ongelmaksi, joka vaikuttaa kuluttajiin kautta maailman. Sen aiheuttamat kustannukset voivat muuttua sitäkin sietämättömämmiksi, mikäli tavaroiden ja energian toimitusketju häiriintyy, ellei maailmanyhteisö puutu merirosvoukseen tehokkain ottein tai jos merenkulkijoiden ammattijärjestöt kieltäytyvät purjehtimisesta merirosvojen temmelyskenttänä oleville alueille. Niiden kautta purjehtii kahdeksantoistatuhatta alusta vuosittain. Adeninlahden ja Afrikan sarven alueen merirosvous on EU:lle strateginen uhka, koska sillä on vaikutuksia liikenteeseen tärkeimmässä Euroopan ja Aasian välisessä liikennekäytävässä. Varustamot valitsevat enenevästi merireitin Hyväntoivoniemen ympäri välttyäkseen käyttämästä Suezin kanavaa. Merirosvouksesta on tullut erittäin tuottoisaa rikollista liiketoimintaa, joka vetoaa kyseisen alueen nuoriin uravalintana. Merirosvouksen kustannukset eivät ole missään suhteessa kyseessä olevien merirosvojen lukumäärään (heitä on Somaliassa suunniteltu 1 500). Merirosvous haittaa EU:n ruoka-avun toimittamista perille juuri silloin, kun Afrikan kuivuuden uhrit sitä eniten tarvitsisivat. Merivoimien läsnäoloa Intian valtamerellä on verrattu "Euroopan kokoisella alueella partiointiin 20 poliisiammattilaista voimin".

2.1.4 On sietämätöntä, että merirosvousrikokset sekä kansainvälisen lain ja järjestyksen (Yhdistyneiden kansakuntien merioikeuskonferenssin [UNCLOS] vuoden 1982 yleissopimuksen) heikentäminen jäävät rankaisematta, ja EU:n täytyy osoittaa voimakasta poliittista tahtoa tehdä siitä loppu. Somalian rannikon edustalla tapahtuvaa merirosvousta käsittelevä YK:n kontaktiryhmä on antanut virikkeen laatia maailmanlaajuisen strategia, johon sisältyy ehkäiseviä ja varoittavia toimia sekä toiminnallisia ohjeita merivoimien yhteistyön kehittämistä, merirosvoja koskevista syytetoimista ja heidän rahoitusresurssiensa jäljittämisestä.

2.1.5 EU:n valvonnassa on 40 prosenttia maailman merenkulkusektorista, eikä unionilla ole varaa antaa merirosvouksen laajentua hallitsemattomasti. Kuten liikenneasioista vastaava Euroopan komission jäsen Siim Kallas on todennut, ”Merirosvous on todellinen uhka EU:n liikennepoliitikalle”. Sen lisäksi uhattuina ovat EU:n ulkomaankauppa, energiahuolto ja energiavarustus, merenkulkijoiden hyvinvointi ja humanitaarisen avun ohjaaminen perille.

2.2 Merirosvouksen aiheuttamat inhimilliset menetykset

2.2.1 Vuonna 2011 merirosvot murhasivat ainakin seitsemän merimiestä ja vahingoittivat 39:ää. Vuonna 2012 on 225 merirosvohyökkäyksen ja 24 kaappauksen yhteydessä murhattu kuusi ja otettu panttivangiksi 448 merenkulkijaa (tilanne 24. syyskuuta 2012). Kesäkuun 30. päivänä vuonna 2012 merirosvoilla oli hallussaan 11 kaappaamaansa alusta, ja Somalissa pidettiin panttivankeina 218:aa merimiestä. Somalian rannikolla tapahtuneissa merirosvojen hyökkäyksissä on vuodesta 2007 surmattu 43 merenkulkijaa ja 2 653 on otettu panttivangiksi.

2.2.2 Kansainväliset varustamojärjestöt ja merenkulkijoiden ammatilliset järjestöt (esim. kansainvälinen merenkulkutoimisto [International Chamber of Shipping, ICS], Euroopan yhteisön kansallisten varustamoyhdistysten keskusjärjestö [European Community Shipowners' Associations, ECSA], Euroopan kuljetustyöntekijöiden liitto [European Transport Workers' Federation, ETF], Aasian laivanvarustajien foorumi [Asian Shipowners' Forum, ASF], 31 merenkulkualan kansainvälisen organisaation muodostuma ryhmittymä SOS [”Save Our Seafarers”]) ovat yhdistäneet voimansa lisätä tietoisuutta merirosvouksen aiheuttamista inhimillisistä ja taloudellisista menetyksistä. Ne toimivat joukkoviestimien välityksellä ja järjestämällä tapaamisia poliittisten päättäjien ja elinkeinoelämän edustajien kanssa korkeimmalla tasolla. Aasian laivanvarustajien foorumin 24. toukokuuta 2012 julkistamien tietojen mukaan seitsemän viimeksi kuluneen vuoden aikana merirosvohyökkäyksissä on 62 merimiestä menettänyt henkensä ja 4 000 otettu panttivangiksi, ja somalit ovat kaappanneet suunnilleen 200 alusta. Vaikka merirosvohyökkäysten lukumäärä Intian valtamerellä on vähentynyt ensimmäistä kertaa viiteen vuoteen (2007–2012), on surmattujen merenkulkijoiden lukumäärä viimeisten kahden vuoden aikana kolminkertaistunut (DP Worldin hallituksen puheenjohtaja Sultan AHMED BIN SULAYEM, 30. kesäkuuta 2012). Itsetyytyväisyyteen ei siis ole aihetta.

2.2.3 Merirosvous tukahdutetaan huolehtimalla siitä, ettei rikosta tapahdu ensinkään, ei estämällä rahan maksaminen rikoksen uhrien saamiseksi vapauteen. Merenkulkijoiden surmia ei pidä hyväksyä ”oheisvaurioina” sodassa merirosvousta vastaan (*Nautilus International*).

2.3 Merirosvouksen aiheuttamat taloudelliset menetykset

2.3.1 Kaksi merirosvouksen talousnäkökohtia käsittelevää raporttia ansaitsee tulla mainituksi:

2.3.2 Joulukuussa 2010 julkaistussa raportissa *The Economic Cost of Maritime Piracy* (Merirosvouksen aiheuttamat taloudelliset menetykset) analysoidaan välittömiä kustannuksia: lunnasrahat, vakuutusmaksut, purjehtiminen kiertoteitse Hyväntoivonniemen ympäri, pelotteeksi tarvittavat turvatoimet, aseistetut vartijat, kolmen sotilaallisen merioperaation toteuttaminen, merirosvoja koskevat syytetoimet, merirosvouksen torjuntaan panostavien organisaatioiden rahoittaminen, inhimilliset kärsimykset. Raportissa arvioidaan kustannusten kohoavan vuosittain 7–12 miljardiin Yhdysvaltain dollariin. Lisäksi *One Earth Foundation* arvioi, että vuosina 2009–2010 maksettiin lunnasrahoina 830 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria ja että pelotevarustuksen ja yksityisten aseistettujen vartijoiden kustannukset ovat vuosittain 360 miljoonaa – 2,5 miljardia Yhdysvaltain dollaria.

2.3.3 Toukokuussa 2011 julkaistussa raportissa *The Economics of Piracy* (Merirosvouksen ekonomia) analysoidaan merirosvojen, rahoittajien, tilinpitäjien ja aseidentoimittajien ”arvoketjua”. Siinä osoitetaan, että merirosvous voi olla valintana monin verroin muita tuottoisampi, kun mittapuuna käytetään asukas-kohtaista BKT:ta Somaliassa (merirosvon tulot saattavat olla 67–157-kertaiset keskimääräisiin somalialaisen tuloihin verrattuna). Raportissa tähdennetään, että on välttämätöntä päästä perille epävirallisesta Hawala-rahansiirtojärjestelmästä. Merirosvouksen vuosittain aiheuttamiksi kustannuksiksi arvioidaan raportissa 4,9–8,3 miljardia Yhdysvaltain dollaria.

3. EU:n toimet

3.1 Unionin toimielimet

3.1.1 Eurooppa-neuvosto ja Kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO) ilmaisivat jälleen 15. toukokuuta 2012 Lontoossa antamassaan yhteisessä julistuksessa kumppanuudesta merirosvouksen ja aseellisten ryöstöjen torjumiseksi läntisellä Intian valtamerellä, että ne aikovat päättäväisesti lujittaa toimintavalmiuksiaan merirosvouksen ja aseellisten ryöstöjen estämiseksi sekä kehittää meriasioiden hallintoa läntisellä Intian valtamerellä. Djiboutin käytännestänsäistä on tullut keskeinen väline, jonka avulla 18 itäafrikkalaista valtiota pystyy muokkaamaan alueen oman vastauksen kyseiseen ongelmaan. Tämän lisäksi EU tuki Kansainvälisen kauppakamarin meriasioiden yksikköä (*International Maritime Bureau, IMB*) taloudellisesti kolmen vuoden ajan siihen kuuluvan merirosvousta koskevan raportointikeskuksen (*IMB Piracy Reporting Centre*) toiminnan rahoittamiseksi. Raportointikeskuksen tehtäväksi on määrätty merirosvouksen ja aluksiin kohdistettavien aseellisten ryöstöjen tukahduttaminen.

3.1.2 Merirosvousta käsittelevää kansainvälinen kontaktiryhmä tutkii menetelmiä, joiden avulla päästään käsiksi niihin, jotka korjaavat merirosvouksesta hyödyn: somalialaiset verkostojen johtajat, joille 300–500 miljoonaa euroon kohoavat lunnasrahat päätyvät, tallettavat ne pankkeihin – ja mahdollisesti jopa EU:ssa oleviin. ETSK vaatii painokkaasti, että nämä lunnasrahat pitää jäljittää ja takavarikoida, jotta merirosvous menettää houkuttavuutensa liiketoimintana.

3.1.3 EU:n toimia Afrikan sarven alueella koordinoivan erityisedustajan nimittäminen on askel oikeaan suuntaan ja jatkoa Afrikan sarvea koskevien strategisten puitteiden hyväksymiselle.

3.1.4 ETSK on tyytyväinen Euroopan parlamentin 10. toukokuuta 2012 antamaan päätöslauselmaan merirosvouksesta. Siinä kehoitetaan EU:n toimielimiä kehittämään koordinoitua tehostakseen toimintaansa merirosvoja vastaan ja Somalian jälleerakentamiseksi täysivaltaisena valtiona.

3.1.5 ETSK on monilukuisissa vuodesta 2008 lähtien antamissaan lausunnoissa ilmaissut huolensa aseellisten ryöstöjen ja merirosvouden leviämisestä Kaakkois-Aasiassa ja Afrikassa⁽¹⁾. Komitea on kehottanut komissiota edistämään asiaankuuluvasti toimivaltaisten tuomioistuinten perustamista vastauksena nykyisin esiintyvään merirosvojen rankaisematta jäämiseen. Komitea asettui jyrkästi vastustamaan merenkulkijoiden aseistamista. ETSK kehotti painokkaasti komissiota pohtimaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa merenkulkijoiden kouluttamista merirosvohyökkäysten torjuntaan.

3.1.6 Maaliskuun 7. päivänä vuonna 2010 aiheesta ”Merenkulkualan ammattien houkuttelevuus” järjestämässään konferenssissa ETSK määrittä merirosvouden yhdeksi tekijöistä, jotka vievät merialan ammatteilta kiinnostavuutta ja tekevät tyhjäksi kampanjoinnin kyseisten ammattien vetovoiman kasvattamiseksi.

3.2 Euroopan tason työmarkkinaosapuolet (ECSA ja ETF)

3.2.1 Euroopan yhteisön kansallisten varustamoyhdistysten keskusjärjestö ECSA ja Euroopan kuljetustyöntekijöiden liitto (ETF) antoivat 31. heinäkuuta 2012 yhteisen julistuksen, jossa ne ilmaisevat huolensa siitä, että hyökkäykset ovat jatkuneet,

(1) ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan unionin yhdenmety meripolitiikka”, EUVL C 211, 19.8.2008, s. 31.

ETSK:n lausunto aiheesta ”EU:n meriliikennepolitiikka vuoteen 2018 saakka: strategiset tavoitteet ja suositukset”, EUVL C 255, 22.9.2010, s. 103.

ETSK:n lausunto aiheesta ”Merivalvonnan yhdentäminen: EU:n merialalle yhteinen tietojenvaihtoympäristö”, EUVL C 44, 11.2.2011, s. 173.

ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan unionin ja Afrikan kumppanuus – Afrikan ja Euroopan yhteydet: kohti tiiviimpää liikenneyhteistyötä”, EUVL C 18, 19.1.2011, s. 69.

ETSK:n lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi merenkulkijoiden vähimmäiskoulutuksesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/106/EY muuttamisesta”, EUVL C 43, 15.2.2012, s. 69.

ETSK:n lausuntoa aiheesta ”Merityötä koskeva yleissopimus/Lippuvaltion ja satamavaltion velvollisuudet” EUVL C 299, 4.10.2012, s. 153.

vaikka kansainväliset ja Euroopan unionin toimet ovat tuottaneet menestystä. Ne totesivat merirosvouden perinpohjaisen kitkemisen kuuluvan välttämättä tärkeimpiin kysymyksistä, joita Meriliikenteen alakohtaisen neuvottelukomitean (*Sectoral Social Committee for Maritime Transport, SSDC*) tulee käsitellä.

4. EU:n toimenpiteiden sovittaminen paremmin yhteen

4.1 Merirosvous on monitahoinen ongelma, joka pystytään ratkaisemaan vain soveltamalla kokonaisvaltaista, koordinoitua toimintamallia maalla ja merellä. EU:lla on ainutlaatuiset edellytykset tarjota sellainen käyttöön: unioni on kyseisellä alueella arvostusta nauttiva osapuoli niin diplomaattisesta, kauppa-, liikenne- ja sotilaspoliittisesta kuin humanitaarisesta näkökulmasta tarkasteluna.

4.2 Merenkulkijoiden maksama hinta on edelleen korkea. Tulee tehdä kaikella tarmolla työtä, jotta estetään heidän fyysisen, henkisen ja psykologisen koskemattomuutensa joutumisen vaaran alaiseksi. Kansainvälinen merenkulkutoimisto ICS on koonnut laivanvarustajia varten hyvien käytänteiden ohjeiston kärsimään joutuneiden merenkulkijoiden ja heidän perheidensä avustamiseen.

4.3 Koska merirosvouden perimmäiset syyt vaativat pysyvän ratkaisun löytämistä maan kamaralla, on olennaisen tärkeää, että kehitetään valmiuksia Somaliassa, jotta rikolliset eivät jää rankaisematta ja jotta oikeusvaltio pystytään palauttamaan. EU:n lippuvaltioiden on sitouduttava tiukemmin takaamaan merivoimien toiminnan parempi koordinointi ja merirosvoja koskevat syytötoimet.

4.4 Merirosvous tuli uudelleen voimakkaasti kuvaan mukaan vuonna 2007. Nyt tarvitaan poliittista tahtoa ensisijaistaa tämä kysymys EU:n poliittisella asialistalla ja lisätä sotilaslentokoneita ja merivoimien aluksia varten tarvittavia voimavaroja. Euroopan ulkosuhdehallinnon EUH:n ja Euroopan komission pitää yhteistyössä Eurooppa-neuvoston kanssa määrittää toimivaltuuksien lohkot merirosvoutsentorjunnassa ja valmiuksien kehittämisessä Somaliassa. Maailmanpankki, Interpol ja Europol voivat antaa apuaan kamppailussa lunnasrahojen peräämiseksi.

4.5 Merirosvouden vastainen EU:n jäsenvaltioiden lainsäädäntö on tarpeen saattaa ajan tasalle:

— Syytötoimista merirosvoja vastaan vastaavia lainkäyttöelimiä koskevaa oikeudellista kehystä on selkiytettävä, koska merirosvousta ei eräissä maissa enää määritellä rikokseksi.

— On ehdotettu lunnasrahojen maksamisen kieltämistä, mutta sen kaltaisella kiellolla voi olla odottamattomia vaikutuksia ja se voi saattaa ihmishenkiä entistäkin suurempaan vaaraan. Kun kaikki asiaan vaikuttavat tekijät otetaan huomioon, lunnasrahojen maksaminen tulisi sallia EU:ssa.

- Asianmukaisesti valtuutettujen aseistettujen yksityisten vartijoiden käyttämisen tulisi olla sallittua jäsenvaltioissa edellyttäen, että on asetettu tiukka oikeudellinen kehys, jonka mukaan muun muassa vartijoiden koulutus kuuluu heidän työnantajajäsenvaltionsa vastuulle ja jossa asetetaan päällikön vastuun edellytykset esimerkiksi tilanteessa, jossa on avattu tuli.
- EU:n tulisi tutkia alueen rannikkovaltioiden kanssa ongelmia, joita syntyy siitä, että alueen kautta kulkee laivoja, joilla on aseistettuja vartijoita.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Eurooppalaisen eettisen merkin perustaminen” (valmistelevala lausunto)

(2013/C 76/04)

Esittelijä: **Ariane RODERT**

Euroopan parlamentti päätti 3. heinäkuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevala lausunnon aiheesta

Eurooppalaisen eettisen merkin perustaminen.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. joulukuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 128 ääntä puolesta ja 1 vastaan 9:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on tyytyväinen mahdollisuuteen antaa lausunto Euroopan parlamentin työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan ehdotuksesta käynnistää eurooppalaista eettistä merkkiä koskeva kokeiluhanke vuonna 2013. Tilanne on kuitenkin muuttunut lausuntopyyntöä esittämisen jälkeen, sillä 4. lokakuuta 2012 hyväksyttiin Euroopan parlamentin budjettivaliokunnan asiakirja, jossa ei viitata lainkaan tähän kokeiluhankkeeseen.

1.2 Periaatteessa ETSK tulee ajatusta sosiaalisen ulottuvuuden edistämisestä Euroopassa ja yhtyy käsitykseen, jonka mukaan yritysten yhteiskuntavastuu tulee tunnustaa ja siihen tulee kannustaa. On kuitenkin tärkeää korostaa, että yritysten yhteiskuntavastuulla ei missään tapauksessa voida korvata sosiaalisia oikeuksia, jotka taataan lainsäädännöllisillä tai kansainvälisillä välineillä, joissa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulla on keskeinen rooli.

1.3 Sen vuoksi on tarpeen ensimmäiseksi selvittää edelleen ehdotuksen lisäarvoa, ajoitusta ja painopistettä suhteessa sen toimintapoliittisiin tavoitteisiin. Nämä tavoitteet ovat tärkeitä, mutta nykytilanteessa ne saavutettaisiin paremmin ennen kaikkea ankaramman ja paremmin sovelletun sosiaalilainsäädännön avulla.

1.4 ETSK huomauttaa myös, että vaikka aloite on tärkeä, ehdotus saattaa olla liian vaativa nyt, kun EU:ssa vallitsee kriisi ja korkea työttömyys ja konkurssit lisääntyvät. Yritysten yhteiskuntavastuuta kuvastava eettinen merkki kertoo vain vapaaehtoisista sosiaalisista toimista, jotka kuitenkin vaihtelevat jäsenvaltioiden niiden erilaisen lainsäädännön vuoksi, sillä unionin lainsäädännössä annetaan vain vähimmäisstandardit. Ei olisi aiheellista velvoittaa yrityksiä uusiin sitoumuksiin, jotka saattaisivat tässä tilanteessa suurentaa kuilua sen sijaan että ne lisäisivät yhteenkuuluvuutta eri kokoisten yritysten ja EU-maiden välillä.

1.5 Sekaannuksen välttämiseksi tulee ottaa huomioon myös rinnakkaiset aloitteet, kuten sosiaalisen yrittäjyyden alan eettiset merkit (kuten sosiaalisen yrittäjyyden aloitteesta todetaan). Tässä yhteydessä ETSK suosittaa, että odotetaan, mitä tuloksia saadaan

ja mitä voidaan oppia komission lähitulevaisuudessa tekemästä sosiaalisen yrittäjyyden alan eettisten merkkien kartoituksesta. Ehdotusta tarkasteltaessa tulisi ottaa huomioon muut lomittuvat aloitteet, kuten yritysten yhteiskuntavastuuta koskevat uudet palkkio-ohjelmat, julkisten hankintojen sosiaaliset näkökohdat jne.

1.6 ETSK:n mielestä myös vapaaehtoisen eettisen merkin uskottavuus, legitimitetti ja toteuttamiskelpoisuus tulisi osoittaa nykyistä paremmin. Luottamuksen luominen uuteen merkintäjärjestelmään ja sen tunnetuksi tekeminen Euroopan tasolla edellyttää kattavaa akkreditointi- ja seurantajärjestelmää, jota tulee punnita suhteessa uuden merkintäjärjestelmän hyötyihin. Tässä yhteydessä ETSK suosittaa, että ennen kuin otetaan käyttöön uusi eurooppalainen eettinen merkki, kartoitetaan perusteellisesti eri jäsenvaltioissa käytössä olevat merkintäjärjestelmät ja tarkastellaan parhaita käytänteitä ja otetaan oppia epäonnistumisista. ETSK suosittaa näin ollen pikemminkin olemassa olevien merkintäjärjestelmien parantamista ja niiden laajentamista kattamaan yhteiskuntavastuun (mikäli se ei vielä sisälly niihin).

1.7 Tulisi myös levittää tietoa jo olemassa olevista järjestelmistä ja niitä hyödyntävistä yrityksistä, ja muita yrityksiä tulisi puolestaan kannustaa hyödyntämään järjestelmiä, sen sijaan että tuodaan kuluttajien ja yritysten käytettäväksi lisäjärjestelmä. Lisäksi tulisi harkita Euroopan tasoista tiedotusta eurooppalaisista merkeistä ainakin keskipitkällä aikavälillä, jotta voitaisiin lisätä kuluttajien ja muiden kansalaisten tietoutta.

1.8 Jos merkki kuitenkin on määrä ottaa jossain vaiheessa käyttöön, eurooppalaisen eettisen merkintäjärjestelmän ei tulisi vääristymien välttämiseksi poiketa liikaa kansainvälisesti tunnetuista alan standardeista. Siihen tulisi kuitenkin lisätä tyypillinen eurooppalainen piirre: sosiaalisten oikeuksien kunnioittaminen.

2. Johdanto

2.1 Euroopan parlamentin työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta ehdotti eurooppalaista eettistä merkkiä koskevaa kokeiluhanketta vuodeksi 2013, mutta Euroopan parlamentin budjettivaliokunnan vuoden 2013 kokeiluhankkeita koskeva

asiakirja hyväksyttiin lokakuussa ilman viittausta tähän kokeiluhankkeeseen⁽¹⁾. Uuden tilanteen vuoksi tällä lausunnolla pyritään pääasiassa antamaan panos ehdotettuun kokeiluhankkeeseen.

2.2 Ehdotuksen perustana on ajatus auttaa luomaan entistä sosiaalisempi Eurooppa, jossa sosiaalialan ja työoikeuden olemassa olevia vähimmäisvaatimuksia sovelletaan entistä tehokkaammin. Tavoitteena on kannustaa työpaikkojen luomiseen, tukea nuorten työllisyyttä ja torjua köyhyyttä ottamalla käyttöön asteittainen tunnustuksenantojärjestelmä ”eurooppalaisen eettisen merkin” muodossa.

2.3 Euroopan parlamentin ETSK:lle esittämä lausuntopyyntö aiheesta kattaa erityisesti seuraavat seikat: a) merkin vaikutukset ja hyödyt eri politiikanaloilla, b) millaiset yritykset voisivat olla kiinnostuneita merkistä vapaaehtoisuuden pohjalta, c) tiukkenevien kriteerien käyttöönottamisen vaihtoehdot, d) millaisten kriteerien tulisi täytyä merkin saamiseksi ja e) mitä tarvittaisiin järjestelmän tunnetuksi tekemiseen.

2.4 Työllisyysvaliokunnan ehdotuksen mukaan eettinen merkki on vapaaehtoinen ja maksuton. Se on suunnattu kaikille yrityksille Euroopan unionissa ja erityisesti pk-yrityksille⁽²⁾ ja erittäin pienille yrityksille⁽³⁾. Tavoitteena on luoda sosiaalisesti vastuullisempi Eurooppa varmistamalla korkeat sosiaalinenormit kaikissa yrityksissä EU:ssa. Ehdotuksen tavoitteena on myös harmonisoida olemassa olevat merkintäjärjestelmät ja kartoittaa luokitusasteikon avulla parannusmahdollisuuksia. Ajatuksena on, että erilaisten sosiaalisten kriteerien luettelon avulla luokitellaan yrityksen sisäinen sosiaalinen vastuu ja niiden perusteella eettisessä merkissä on eri tasoja, joita myönnetään yrityksille.

3. Yleisiä huomioita

3.1 ETSK:n näkemyksen mukaan pyrkimykset vahvistaa sosiaalista ulottuvuutta ja sosiaalisia arvoja Euroopassa ovat tärkeitä, mutta **tulisi pohtia hankkeen lisäarvoa, ajoitusta ja painopistettä** ja ottaa huomioon myös aiheeseen liittyvillä aloilla olemassa olevat aloitteet. ETSK toivoo sen vuoksi selvempiä perusteluja sille, mikä tällaisen aloitteen lisäarvo olisi ja ketä se hyödyttäisi sekä mikä olisi sen panos unionin lainsäädäntöön.

3.2 ETSK on todennut hiljattain lausunnossaan ”Yritysten yhteiskuntavastuu”⁽⁴⁾, että yritysten yhteiskuntavastuu on keskeisen kehityksen mukainen lähestymistapa. Samassa lausunnossa ETSK tähdentää tarvetta selventää sellaisia käsitteitä kuin yritysten ”sosiaalinen vastuu” (toimet vain työpaikalla) ja yritysten ”yhteiskuntavastuu” (toimet myös työpaikan ulkopuolella).

3.3 Näiden määritelmien perusteella työllisyysvaliokunnan ehdotus näyttää tarkoittavan ”sosiaalista vastuuta”; koska se koskee kaikkia EU:ssa toimivia yrityksiä, tulee ottaa huomioon, että komissio on jo vuodesta 2011 laatinut yritysten yhteiskuntavastuuta koskevaa EU:n strategiaa⁽⁵⁾, jossa käsitellään samankaltaisia kysymyksiä.

3.4 Kuten ETSK on jo aiemmin todennut, on tärkeää painottaa, että yritysten yhteiskuntavastuulla **ei missään tapauksessa voida korvata sosiaalisia oikeuksia, jotka taataan** pääasiassa valtioiden ja hallitusten vastuulle kuuluvilla **lainsäädännöllisillä tai kansainvälisillä välineillä**. Lisäksi monet yritykset toimivat vapaaehtoisesti entistä vastuullisemmin, minkä vuoksi on tärkeää korostaa, että sosiaalisen vastuunoton lisääminen myös lakisäätöisen vastuun ulkopuolella tulee tunnustaa ja siihen tulee kannustaa. ETSK on sitä mieltä, että jokaisen yrityksen on löydettävä oma tapansa toteuttaa sosiaalinen vastuu lainsäädännöllisten välineiden lisäksi. Yhteiskuntavastuuta kuvaavassa eettisessä merkissä piilee se vaara, että sosiaalisen innovoinnin sijaan etualalle asetetaan pyrkimykset täyttää sertifiointivaatimukset.

3.5 Ajatus eettisistä merkeistä on mainittu aiemmin tarkasteltaessa sosiaalista yritystoimintaa koskevaa komission toimintaa, ja ETSK on käsitellyt aihetta aktiivisesti monissa lausunnoissa⁽⁶⁾. Tiedonannossa ”Kohti kilpailukykyistä sosiaalista markkinataloutta”⁽⁷⁾ mainitaan eettinen merkki sosiaalisen yrittäjyyden ja sosiaalisen yritystoiminnan yhteydessä. Aloitteen jatkotoimena sen sisältö otettiin myöhemmin avaintoimeksi komission tiedonantoon ”Sosiaalisen yrittäjyyden aloite”⁽⁸⁾, jonka tavoitteena on parantaa sosiaalisten yritysten mahdollisuuksia toimia, kilpailla ja kasvaa samoin edellytyksin kuin muut yritykset. Yksi aloitteen ehdotuksista on luoda julkinen hyväksyntä- ja sertifiointitietokanta, jotta voidaan lisätä ymmärrystä sidosryhmien keskuudessa ja voidaan verrata sosiaalisen yrittäjyyden erilaisia merkintäjärjestelmiä EU:ssa. Komission aikomuksena on myös käynnistää lähitulevaisuudessa sosiaalista yrittäjyyttä koskeva selvitys, jossa kartoitetaan eettisten merkien esiintymistä ja muotoja sekä tämäläyppisten yritysten muita erityispiirteitä, sääntöjä ja malleja.

3.6 Sen vuoksi ETSK katsoo, että **sosiaalista yrittäjyyttä koskeva tuleva kartoitus, joka mainitaan sosiaalista yrittäjyyttä koskevassa aloitteessa, on tehtävä ennen ja erillään** työstä, joka liittyy laajemmin määritettyihin yritysten eettisiin merkkeihin. ETSK:n näkemyksen mukaan tämä meneillään oleva työ tulee saattaa päätökseen ennen kuin harkitaan laajemman merkintäjärjestelmän luomista, sillä sosiaalisen yrittäjyyden olemassa olevien merkintäjärjestelmien kartoitus voisi antaa arvokkaan panoksen selvittäessä laajemman järjestelmän mahdollisuuksia ja hyötyjä. Lisäksi muita aiheeseen liittyviä aloitteita, kuten julkisten hankintojen sosiaalisia näkökohtia, yritysten yhteiskuntavastuuta koskevia uusia palkkio-ohjelmia ja eettisten merkintöjen alakohtaisia foorumeita, tulisi voida kehittää ennen uuden toiminnan käynnistämistä.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin budjettivaliokunta, 4. lokakuuta 2012.

⁽²⁾ Pienet ja keskusuurat yritykset.

⁽³⁾ Erittäin pienet yritykset, *very small enterprises*.

⁽⁴⁾ EUVL C 229, 31.7.2012, s. 77.

⁽⁵⁾ COM(2011) 681 final.

⁽⁶⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 1 ja EUVL C 229, 31.7.2012, s. 44.

⁽⁷⁾ COM(2010) 608 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 682 final.

3.7 ETSK korostaa, että työllisyysvaliokunnan ehdotus (joka koskee yritysten yhteiskuntavastuuta) ja sosiaalista yrittäjyyttä koskeva aloite tulee erottaa selvästi toisistaan: niillä on eri tavoitteet, minkä vuoksi niitä tulee käsitellä eri tavoin. **Terminologisen sekaannuksen välttämiseksi** ETSK kehottaakin työllisyysvaliokuntaa harkitsemaan jonkun muun käsitteen käyttämistä ehdotuksessaan. Kehotusta tukee vielä se, että sosiaalisen yrittäjyyden alalla on sertifioituja toimijoita, jotka voivat käyttää tätä käsitettä eettisen yrittäjyyden merkinä. Esimerkkinä mainittakoon "Social Enterprise Mark" ⁽⁹⁾.

4. Erityishuomioita EP:n työllisyysvaliokunnan esittämistä kysymyksistä

4.1 Eettisiä merkkejä koskevan ehdotetun kokeiluhankkeen tarkoituksena on kannustaa yrityksiä pyrkimään lakisääteisiä tavoitteitaan laajemmin kantamaan entistä suurempaa yhteiskuntavastuuta. Aloite on elintärkeä, mutta komitea epäilee, olisiko eurooppalainen eettinen merkki nykyisessä talouspoliittisessa tilanteessa liian vaikea asia sen lisäarvoon verrattuna. Ehdotuksen poliittisina tavoitteina on edistää uusien työpaikkojen luomista, parantaa nuorten työllisyystilannetta ja torjua köyhyyttä. Kaikki nämä aiheet ovat keskeisen tärkeitä Euroopassa, mutta ETSK katsoo, että niiden ja vapaaehtoisen eettisen merkin välinen yhteys on liian heikko ollakseen tehokas. Komitea uskoo pikemminkin, että nämä tavoitteet saavutetaan edelleenkin tehokkaammin pääasiassa ankaramman ja paremmin sovelletun alan lainsäädännön sekä uudistetun ja vahvistetun työ- ja sosiaalialan avoimen koordinaointimenetelmän avulla.

4.2 Komitean mielestä on myös tärkeää huomauttaa, että alan ehdotusten lähtökohtana on oltava, että voimakkaat ja kilpailukykyiset yritykset ovat keskeisessä asemassa talouskasvun vauhdittamisessa ja näin ollen kestäväpohjaisten edellytysten luomisessa sosiaalinenormien parantamiseksi.

4.3 Ehdotukseen sisältyy lisäksi asteittainen ja tiukkeneva luokitusjärjestelmä sen perusteella, miten hyvin yritys täyttää joukon sosiaalisia kriteerejä, joita ovat muun muassa asianmukaiset palkat, sosiaaliturva, terveydenhuolto, tasa-arvo, lastenhoito ja etätyö. Kun otetaan huomioon meneillään oleva taluskriisi ja tiettyjen maiden suuret vaikeudet, ETSK on huolissaan, että tiukkeneva luokitusjärjestelmä juuri tällä hetkellä **saattaisi suurentaa kuilua sen sijaan että se lisäisi yhteenkuuluvuutta eri kokoisten yritysten ja EU-maiden välillä**. Tiukkeneva luokitusjärjestelmä ei täytä tehtäväänsä, jos se soveltuu vain suuriin monikansallisiin yrityksiin eikä myös pk-yrityksiin ja erittäin pieniin yrityksiin ja erityisesti niihin.

4.4 Lisäksi merkki on hyödyllinen vain, jos se on tunnettu ja tunnustettu. Sen vuoksi tulee järjestää tiedotuskampanjoita, joissa korostetaan merkin saaneiden pk-yritysten ja erittäin pienten yritysten sitoumusta. Tulee myös keskustella perusteellisesti siitä, mitä pidetään sosiaalisena edistykseenä. Tällöin tulee tarkastella toissijaisuusperiaatetta mutta myös kansallisten hyvinvointi- ja sosiaaliturvajärjestelmien erilaisia perinteitä ja malleja. **On**

käytävä vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien, kuten kuluttajajärjestöjen, kanssa sekä EU- että jäsenvaltiotasolla.

4.5 Osana EU:n pyrkimyksiä helpottaa yritystoiminnan aloittamista ja harjoittamista on toteutettu paljon yksinkertaistamistoimia ja kasvua tukevia toimia, jotta ei heikennettäisi yritysten sosiaalista vastuuta, työntekijöiden sosiaalisia oikeuksia eikä yrityksen mahdollisuuksia kasvaa ja parantaa kilpailukykyään. Vaikka oikeuksien alalla on vielä paljon tehtävää, ETSK suhtautuu epäilevästi siihen, lisäkö vapaaehtoinen järjestelmä tehokkaasti yhteiskuntavastuun ottamista. Komitea huomauttaa myös, että vaikka merkintäjärjestelmä on maksuton, se **edellyttää resursseja**, joista olisi enemmän hyötyä yrityksissä, joihin jo nyt kohdistuu paineita kriisin vuoksi.

4.6 Osana pyrkimyksiä lisätä yhteiskuntavastuuta on myös tarpeen arvioida, miten monella tasolla yritys toimii sosiaalisten oikeuksien näkökulmasta vastuullisesti, esimerkiksi tehdessään yhteistyötä EU:n ulkopuolisten tavarantoimittajien kanssa. Jos tämä vastuu ei ole selvä, ei ole mahdollista luoda luottamusta merkkiä kohtaan. Huomiota tulisi kiinnittää myös **kaupankäyntiin ja maahantuojiin kohdistuviin mahdollisiin vaikutuksiin**.

4.7 Toinen tärkeä kysymys on **standardoitujen merkkien legitimitetti**. Aiempi kokemus on osoittanut, että yleensä tämännäntapaisilla ylhäältä alas suuntautuvilla, melko normatiivisilla aloitteilla ei ole paljoakaan vaikutusta kuluttajajärjestöihin eikä muihin sidosryhmiin, mikä on edellytys sille, että merkistä olisi hyötyä. Tässä yhteydessä reilun kaupan merkki ⁽¹⁰⁾ on hyvä esimerkki siitä, miten kuluttajasektori itse on tehnyt aloitteen merkin käyttöönottamiseksi, ja se voisi toimia suunnannäyttäjänä. Tulisi analysoida tarkemmin myös tapauksia niistä merkintäjärjestelmistä, joiden ei katsota toimivan asianmukaisesti ⁽¹¹⁾.

4.8 On tärkeää pohtia, miten saadaan ihmiset luottamaan uuteen merkkiin. Kuluttajien näkökulmasta nykytilanne on jo nyt hämmentävä, sillä käytössä on monia merkintäjärjestelmiä, joista monet ovat vaikeaselkoisia, ja on mahdotonta saada niistä ajantasaista tietoa. Jos luodaan jälleen yksi uusi järjestelmä ja kehoitetaan kuluttajia tekemään tietoon perustuvia valintoja, saatetaan odottaa heiltä liikaa. Uuden eettisen merkin käyttöönottamisen sijasta kannattaisi ehkä **harkita olemassa olevien merkintäjärjestelmien laajentamista kattamaan yhteiskuntavastuun** (mikäli se ei vielä sisälly niihin). Sama pätee merkin kykyyn parantaa investoijien luottamusta. Komissio aikoo laatia esimerkiksi sosiaalisten investointien alan aloitteiden avulla suuntaviivoja siitä, miten voidaan parantaa näiden pyrkimysten avulla saavutettujen sosiaalisten saavutusten raportointia. ETSK on pitänyt tätä lähestymistapaa olennaisen tärkeänä sosiaaliseen yrittäjyyteen tehtävien investointien yhteydessä ⁽¹²⁾, ja se tulisi ottaa huomioon tässä aloitteessa.

⁽¹⁰⁾ <http://www.fairtrade.net>

⁽¹¹⁾ Esimerkiksi belgialainen sosiaalinen merkki ja ranskalainen sosiaalinen ja ympäristömerkki.

⁽¹²⁾ EUVL C 229, 31.7.2012, s. 55.

⁽⁹⁾ <http://www.socialenterprisemark.org.uk>

4.9 Huomiota tulisi kiinnittää myös vaikeuksiin, joita ilmenee otettaessa käyttöön monimutkainen järjestelmä Euroopan tasolla erityisesti sosiaalisten, teknisten ja käytännön kysymysten näkökulmasta. Jo nyt on olemassa useita sertifiointijärjestelmiä erityyppisille eettisille merkeille, joista valtaosa on lisännyt eettisten kysymysten saamaa huomiota ja painoarvoa yrityksissä⁽¹³⁾. Työllisyysvaliokunnan ehdotukseen liittyen tulisi kiinnittää erityishuomiota ISO 26000 -standardiin⁽¹⁴⁾, sillä se kattaa suuren osan ehdotuksessa tarkoitetuista kriteereistä ja monet yritykset kuuluvat jo sen piiriin. Lisäksi on olemassa lukuisia muita jo vakiintuneita kansainvälisiä standardeja⁽¹⁵⁾. Kokeiluhankkeessa tulisi sen vuoksi arvioida, synnytetäänkö uuden järjestelmän luomisella lisäarvoa, ja pohtia, olisiko **parempi pikemminkin parantaa tietoisuutta olemassa olevista järjestelmistä ja kannustaa yrityksiä hyödyntämään niitä** sekä vahvistaa niitä esimerkiksi saavutettua kehitystä kuvaavin osoittimin.

4.10 Vääristymien välttämiseksi eurooppalaisen eettisen merkintäjärjestelmän ei tulisi poiketa liikaa kansainvälisesti tunnetuista alan standardeista, mutta siihen tulisi lisätä tyyppillinen eurooppalainen piirre: sosiaalisten oikeuksien kunnioittaminen.

4.11 Monet eettisen merkin perustaksi ehdotetuista kriteereistä kuuluvat **työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun** piiriin eli niiden neuvottelujen alaan, joissa työmarkkinaosapuolet tekevät päätökset, tai voimassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön, minkä vuoksi näiden kriteerien luokittelu ei olisi tarkoituksenmukaista. ETSK huomauttaa, että työmarkkinaosapuolten vuoropuhelussa on myös edistetty hyviä käytänteitä ja laadittu suuntaviivoja alalla, sillä yritysten yhteiskuntavastuu antaa panoksen työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun ja täydentää sitä.

4.12 Luettelon laatiminen sosiaalisista kriteereistä, jotka sopivat kaikenlaisiin yrityksiin sekä eri valtioiden tilanteisiin ja olosuhteisiin on monimutkaista ja haastavaa. Nykyään on olemassa monenlaisia kansallisia järjestelmiä ja perinteitä, jotka liittyvät moniin näistä sosiaalisista, unionin lainsäädännön

ulkopuolisista etuuksista, joita ovat esimerkiksi lastenhoitojärjestelmät, vanhempainvapaat, terveydenhuolto ja vähimmäispalkat. Sen vuoksi kokeiluhankkeessa tulisi **ottaa huomioon subsidia-riteettikysymykset** sekä ehdotetut kriteerit arvioitaessa merkin käyttökelpoisuutta.

4.13 Luottamuksen saaminen merkeille edellyttää paitsi sen tunnetuksi tekemistä yritysten, investoijien ja kuluttajien keskuudessa myös tehokasta **seurantajärjestelmää**. Merkki tarjoaa vain tilannekuvan siitä, miten hyvin yritys täyttää kriteerit merkin hakemishetkellä. Ilman sertifiointia, seurannasta ja määrääjoista huolehtivaa riippumatonta tahoa ei voida saavuttaa merkillä tavoiteltavaa luottamusta eikä sosiaalista edistystä. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon väärinkäytön tai sääntöjenvastaisuusien vaara sekä menettely yritysten jättämiseksi järjestelmän ulkopuolelle. Asianmukaisen valvontajärjestelmän luominen edellyttää resursseja ja byrokratiaa. Sen vuoksi on tärkeää punnita odotettua eettistä lisäarvoa suhteessa byrokratian lisääntymiseen ja tilanteen monimutkaistumiseen.

4.14 ETSK pohtii, onko perusteltua luoda merkintäjärjestelmä, joka kattaa kaikki alat ja jäsenvaltiot Euroopassa. Yritysten kyvyssä saavuttaa ehdotetut tavoitteet on merkittäviä eroja, eikä ole mahdollista luoda kaikille yrityksille tasapuolista arviointielintä. Komitea ehdottaa sen vuoksi, että **laajennetaan yritysten yhteiskuntavastuun käsitettä siten, että siihen kuuluu ulottuvuus**, joka liittyy erilaisiin toimiin ja prosesseihin eikä yrityksiin itseensä.

4.15 ETSK painottaa näin ollen, että jos alan kokeiluhanke jossain vaiheessa toteutetaan, **merkinnän kohderyhmän** tulee osallistua sen suunnitteluun. Olisi hyödyllistä selvittää eettisen merkin keskeiset seikat, joita ovat esimerkiksi seuranta, voimassaoloaika, merkin peruuttaminen, arviointivälit ja saavutettua kehitystä kuvaavat osoittimet jne. Lisäksi kokeiluhankkeella tulisi pyrkiä selvittämään, onko eurooppalainen eettinen merkki toteuttamis- ja käyttökelpoinen siten, että toivotut tulokset voidaan saavuttaa.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽¹³⁾ Esimerkiksi Global Compact, EMAS, Business Social Compliance Initiative, Global Reporting.

⁽¹⁴⁾ <http://www.iso.org/iso/home/standards/iso26000.htm>

⁽¹⁵⁾ Monikansallisia yrityksiä koskevat OECD:n suuntaviivat, ILO:n kolmikantainen julistus, YK:n Global Compact -ohjelma.

III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

486. TÄYSISTUNTO 16. JA 17. TAMMIKUUTA 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sisämarkkinoiden toinen toimenpidepaketti – Yhdessä uuteen kasvuun”

COM(2012) 573 final

(2013/C 76/05)

Esittelijä: **Martin SIECKER**

Toinen esittelijä: **Benedicte FEDERSPIEL Ivan VOLEŠ**

Euroopan komissio päätti 19. joulukuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sisämarkkinoiden toinen toimenpidepaketti – Yhdessä uuteen kasvuun

COM(2012) 573 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 8. tammikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 162 ääntä puolesta ja 24 vastaan 18:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea muistuttaa ⁽¹⁾, että sisämarkkinat ovat Euroopan yhdentymisen keskeinen osa ja että niiden avulla voidaan tuottaa etuja, jotka ovat välittömästi eurooppalaisten sidosryhmien havaittavissa, sekä luoda Euroopan talouksiin kestävä kasvua. Hyvin toimivat ja tulevaisuuteen suuntautuneet sisämarkkinat eivät ole nykyisessä talouskriisissä vain suotavat, vaan myös olennaisen tärkeitä Euroopan unionin poliittisen ja taloudellisen tulevaisuuden kannalta

1.2 Kun otetaan huomioon edelleen jatkuva talouskriisi sekä muun muassa vaikutukset, joita rahoitusmarkkinoiden sääntelyn purkamisella on ollut jäsenvaltioiden talousarvioihin, reaalityönteon, köyhyyden ja työllisyyden EU:ssa ⁽²⁾, komission tiedonannon optimistinen sävy sisämarkkinoiden toteutumisen osalta ei

vaikuta asianmukaiselta. ETSK:n mielestä komissio on kiinnittänyt liian vähän huomiota sisämarkkinoiden kielteisiin sivuvaikutuksiin. Onnistumisesta puhuminen korostetun avoimesti ja suorasukaisesti, mutta ennenaikaisesti, on ainoastaan turhauttavaa EU:n kansalaisten mielestä. Tämä saattaa pikemminkin edelleen heikentää sisämarkkinoita kuin antaa niille uutta pontta. Komission olisi noudatettava viestinnässään realistisempaa ja tasapainoisempaa lähestymistapaa.

1.3 Sisämarkkinoiden parempaa toimintaa – vanhojen ja uusien suuntaviivojen pohjalta – uhkaa työttömien määrän massiivinen lisääntyminen 28 miljoonaan, mistä ovat kärsineet etenkin EU:n nuoret. Satojatuhansia pk-yrityksiä on mennyt konkurssiin, ja köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen uhkaavat 120 miljoonaa kansalaista eli noin 25 prosenttia EU:n väestöstä. Nämä seikat ovat vaikuttaneet merkittävästi kysyntään ja kuluutukseen EU:ssa. Avaintoimien lisäksi EU:n ja jäsenvaltioiden on pyrittävä nykyistä tarmokkaammin löytämään ratkaisu finanssi-, talous- ja budjettikriisiin ja hyödyntämään sisämarkkinoiden koko potentiaali.

⁽¹⁾ EUVL C 24, 28.01.2012, p. 99.

⁽²⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-03122012-AP/EN/3-03122012-AP-EN.PDF

1.4 ETSK kehottaa parlamenttia, komissiota ja neuvostoa toimimaan ripeästi, jotta taataan näiden säädösehdotusten hyväksyminen ennen parlamentin ja komission toimikausien päättymistä keväällä 2014, mutta huolehtimaan silti niiden laadusta. ETSK olisi erittäin tyytyväinen, mikäli sisämarkkinoiden hallintotavasta annetussa tiedonannossa ehdotetut toimenpiteet, joilla pyritään parantamaan EU:n lainsäädännön yleistä täytäntöönpanoa, toteutettaisiin nopeasti.

2. Yleisiä huomioita: ”Kohti kilpailukykyistä sosiaalista markkinataloutta”

2.1 Komission ehdottama sisämarkkinoiden toimenpidepaketin toinen vaihe (jäljempänä ”toinen sisämarkkinapaketti”) tukeutuu 12 avaintoimeen, joilla pyritään parantamaan sisämarkkinoiden toimintaa. ETSK on tyytyväinen siihen, että sitä on kuultu ennen tiedonannon julkaisemista ja että komissio on ottanut joitakin sen suosituksia huomioon toisessa sisämarkkinapakettissa. Komitea kuitenkin pahoittelee, että virallista julkista kuulemismenettelyä ei tällä kertaa järjestetty ja että epävirallisessa kuulemisessa asianomaiset sidosryhmät eivät olleet tasapuolisissa asemassa.

2.2 Vaikka sisämarkkinat ovat niiden perustamisesta lähtien edistäneet talouskasvua ja uusien työpaikkojen luomista, kaikki osapuolet eivät ole pystyneet täysin hyötymään niiden mahdollisuuksista, on kyse sitten liikeyrityksistä, työntekijöistä, kuluttajista, kansalaisista tai muista tahoista. Komissio mainitsee 2,77 miljoonaa uutta työpaikkaa, mutta jättää sanomatta, että osa näistä työpaikoista on hyvin epävarmoja.⁽³⁾ Tiedossa on, että sen jälkeen, kun talouskriisin vaikutukset alkoivat tuntua kaikkialla Euroopassa keväällä 2008, noin 10 miljoonaa työpaikkaa on menetetty, ja näyttää siltä, ettei laskusuhdanteen loppua ole vielä nähtävissä.⁽⁴⁾

2.3 Vaikka komissio erittelee valintojaan ohjanneet periaatteet (parempaa sääntelyä koskeva ohjelma, EU:n toimien puuttumisesta aiheutuvat kustannukset jne.), joidenkin ratkaisujen kiireellisyyttä ei aina ole ymmärretty kaikissa EU:n toimielimissä. Esimerkiksi työntekijöiden liikkuvuuden osalta komissio ilmoittaa EURES-portaaliin liittyvästä aloitteesta, vaikka samaan aikaan eräät muut ratkaisevan tärkeät toimet tällä alalla odottavat edelleen neuvoston päätöstä.

2.4 ETSK:n mielestä komissio on kiinnittänyt liian vähän huomiota sisämarkkinoiden kielteisiin sivuvaikutuksiin. Rahotusmarkkinoiden sääntely EU:n tasolla on ollut liian heikkoa, jotta päästäisiin eroon puutteellisesta valvonnasta ja estettäisiin sellainen yrittäjyys, joka pyrkii edistämään pääasiassa tiettyjen etuoikeutettujen osakkeenomistajien lyhyen aikavälin etua. Yri-

tysten hyvän hallintotavan kehittämiseen on kiinnitettävä enemmän huomiota. Avoimuuden ja vastuuvollisuuden lisäämisen tulisi olla etusijalla, jotta sisämarkkinat edistävät sellaisen oikeudellisen ympäristön kehittämistä, joka kunnioittaa kaikkien osapuolten legitiimejä etuja.

2.5 Huomattavaa on se, miten vahvasti komissio uskoo näiden 12 uuden viputekijän edistävän kasvua, työllisyyttä ja luottamusta sisämarkkinoihin. ETSK:n mielestä sisämarkkinoiden perustamisen historia osoittaa, että tietyillä aiemmin toteutetuilla toimilla on ollut laajoja lyhyen aikavälin vaikutuksia. Onnistumisesta puhuminen korostetun avoimesti ja suorasukaisesti, mutta ennen aikaisesti, on ainoastaan turhauttavaa EU:n kansalaisten mielestä varsinkin, kun vaikutusten arvioinnit eivät anna vankkaa näyttöä. Tämä saattaa pikemminkin edelleen heikentää sisämarkkinoita kuin antaa niille uutta pontta.⁽⁵⁾ Komission olisi noudatettava viestinnässään realistisempaa ja tasapainoisempaa lähestymistapaa.

2.6 Valitettavasti ensimmäisessä ja toisessa sisämarkkinapakettissa ei korosteta sitä, että on tärkeää taata luottamus oikeuksien toteutumiseen. ETSK odottaa edelleenkin, että eurooppalaisille kuluttajille tarjottaisiin vihdoin tehokas väline kollektiivisten oikeussuojakeinojen käyttämiseen. Vaikka markkinoiden vapauttaminen ja kilpailun lisääminen ovat sisämarkkinapolitiikan keskeisiä tavoitteita ja niillä on tärkeä merkitys kuluttajien valinnanvapauden mahdollistamisessa, kuluttajat tarvitsevat myös vankan suojelevien oikeuksien kehyksen, joka liittyy tavaroiden ja palveluiden ostamiseen ja näiden oikeuksien tehokkaaseen toteutumiseen. Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että erilaisten EU:n välineiden täytäntöönpano on hidasta ja oikeuksien toteutuminen edelleen suhteellisen heikkoa etenkin rajatylittävissä tapauksissa. Komission tulisikin välittömästi ehdottaa velvoittavia toimia, jotka koskevat uusia täytäntöönpanovälineitä.

2.7 On valitettavaa, että vain yksi 12:sta aloitteesta on nimetty kuluttajatoimenpiteeksi, vaikka todellisuudessa useilla viputekijöillä on merkittävä vaikutus eurooppalaisten kuluttajien arkipäivään.⁽⁶⁾ Toivottavasti tämä ei edusta komission yleistä näkemystä kuluttajapolitiikasta. On tärkeää, että näkökulma on laaja eikä kuluttajia nähdä elinkeinopolitiikan jatkumona vaan itsenäisinä toimijoina, kun pyritään rakentamaan kaikkia hyödyttävät sisämarkkinat (ks. Montin ja Grechin raportit). ETSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että 50 ehdotuksen ja ensimmäisen 12 viputekijän jälkeenkin sisämarkkinoilla on yhä

⁽³⁾ FLASH-IT, Policy Research Alert 5 – Employment, lokakuu 2012.
⁽⁴⁾ Eurostatin tiedote, 31. lokakuuta 2012.

⁽⁵⁾ Monti 2010: ”Tämä veisi pohjan taloudelliselta yhdentymiseltä, kasvulta ja työllisyydeltä kaikkialla EU:ssa aikana, jolloin uusien maailmanmahtien esiin nousu ja vakavat ympäristöön liittyvät haasteet edellyttävät enemmän kuin koskaan yhtenäistä unionia, joka sekä palvelee Euroopan kansalaisten etuja että edistää tehokasta maailmanlaajuisesta hallintotapaa”.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma 14. kesäkuuta 2012 sisämarkkinoiden toimenpidepaketista ja kasvun edistämistoimista.

hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. Kuluttajien näkökulmasta komissio kuitenkin voisi ja sen olisi pitänyt painottaa enemmän kuluttajaystävällisten aloitteiden asettamista etusijalle, kuten ETSK:n lausunnossa ⁽⁷⁾ on aiemmin todettu.

2.8 ETSK ihmettelee myös työmarkkinaosapuolten kumppanuuden puutteellista huomioimista tiedonannossa. Luottamusta ei voida palauttaa, mikäli työmarkkinaosapuolten osallistuminen EU:n politiikkoihin rajoittuu työllisyyden, sosiaaliasioiden ja osallisuuden pääosaston toimialueelle. Työmarkkinaosapuolia on kuultava myös sisämarkkinoiden ja palvelujen pääosaston erilaisten toimien yhteydessä.

2.9 Kuten ETSK on todennut aiemmissa lausunnoissaan, kaikki kuluttajien rajatylittäviä taloudellisia toimia koskevat ehdotukset tulisi toteuttaa vaiheittain siten, että aloitetaan yritysten välisiä rajatylittäviä kaupallisia tavaroiden myyntisopimuksia koskevista pilottihankkeista. Mahdollisia yritysten ja kuluttajien välisiä liiketoimia koskevia ehdotuksia odoteltaessa ei tulisi enää tehdä rajatylittäviä kaupallisten tavaroiden myyntisopimuksia koskevia aloitteita, jotka pohjautuvat vapaaehtoisuuteen.

3. Ensimmäiset 12 viputekijää ja puuttuvat osa-alueet – tilannekatsaus

3.1 Komissio on jo esitellyt yhtä lukuun ottamatta kaikki 12 säädösehdotusta avaintoimista ja ETSK on antanut lausunnot ⁽⁸⁾ näistä ehdotuksista. ETSK kehottaa parlamenttia, komissiota ja neuvostoa toimimaan ripeästi, jotta taataan näiden säädösehdotusten hyväksyminen ennen parlamentin ja komission toimikausien päättymistä keväällä 2014, mutta huolehtimaan silti niiden laadusta. Jäsenvaltioiden tulisi panna hyväksytyt lainsäädäntö täytäntöön asianmukaisesti ja valvoa sen noudattamista, jotta varmistetaan tasapuoliset toimintaedellytykset. Jotta sisämarkkinat toimisivat kunnolla, epäoikeutetuina ja syrjivinä perustein luodut esteet on poistettava.

3.2 Monti II -asetuksen peruminen ei ratkaise ongelmia, joita työntekijöiden lähettämiseen liittyvät Euroopan unionin tuomioistuimen päätökset ovat aiheuttaneet. Nykyiseen tilanteeseen on löydettävä ratkaisu, sillä se estää työntekijöitä käyttämästä oikeuksiaan täysimääräisesti. Komission on taattava, että taloudelliset vapaudet eivät voi rajoittaa sosiaalisia perusoikeuksia. Komission olisi harkittava ehdotusta sosiaalialan edistymispöytäkirjan liittämisestä EU:n perussopimukseen. Tällaisen pöytäkirjan tulisi selvittää sosiaalisten perusoikeuksien ja taloudellisten vapauksien välistä yhteyttä vahvistamalla, että sisämarkkinat eivät itsessään ole tavoite, vaan ne on luotu, jotta kaikki EU:n kansalaiset hyötyisivät sosiaalisesta edistyksestä (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen konsolidoidun toisinnon 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti). Siinä olisi myös tehtävä selväksi, että taloudelliset vapaudet ja kilpailusäännöt eivät saa olla etusijalla sosiaa-

lisiin perusoikeuksiin ja sosiaaliseen edistykseen nähden, eikä niitä saa missään nimessä tulkita siten, että yrityksillä on oikeus välttää tai kiertää kansallista sosiaali- ja työolainsäädäntöä ja -käytäntöä tai kilpailua vilpillisesti palkoista ja työolosuhteista.

3.3 ETSK on luetellut useita toimenpiteitä, jotka puuttuivat ensimmäisestä sisämarkkinapaketesta ja jotka sen mielestä myös auttaisivat lisäämään kansalaisten luottamusta. Edelleen puuttuvat toimenpiteet liittyvät muun muassa tekijänoikeusdirektiivin tarkistukseen, tekijänoikeusmaksuihin, verkon riippumattomuuteen, sosiaalialan edistymispöytäkirjaan, mikro- ja perheytyksiin, uusien yritysten perustamiseen ja olemassa olevien laajentamiseen, ylivelkaantumiseen sekä pankkien välisiin tilisiirtoihin yhtenäisen euromaksualueen (SEPA) toiminnan parantamiseksi.

4. 12 uutta viputekijää

4.1 Liikenne

ETSK on tyytyväinen toimenpiteisiin, joilla pyritään parantamaan sisämarkkinoiden yhteyksiä rautatie-, meri- ja lentoliikenteessä. Komitean mielestä kokonaisvaltainen lähestymistapa kuitenkin puuttuu, sillä komission ehdotuksessa ei ole toimia, jotka liittyvät rautatierahtipalveluihin, maantieliikenteeseen (merkittävin tavara- ja matkustajaliikenteen muoto) sekä multimodaaliseen liikenteeseen, jonka avulla voidaan maksimoida liikenteen tehokkuus.

4.1.1 Rautatieliikenne

Rautatieliikenteen yksityistämisen määrittelyssä ja puolustamisessa on unohdettu se, että tärkeillä Euroopan alueilla on otettava huomioon muitakin kuin pelkästään taloudellisia perusteluita julkisen liikenteen säilyttämiseksi. Kannattavuuden asettaminen ehdoksi voi viedä pohjan rautatieliikennejärjestelmien julkisen palvelun tehtävältä. Ei riitä, että yksityistämisen onnistumista tai epäonnistumista arvioidaan yksinomaan säästöjen perusteella. Palveluiden laadun sekä henkilökunnan ja matkustajien turvallisuuden tulisi olla ensisijainen silmämäärä.

4.1.2 Vesiliikenne

Todelliset meriliikenteen sisämarkkinat voidaan toteuttaa ainoastaan takaamalla tasapuoliset lähtökohdat muiden liikennemuotojen kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että EU:n sisäiseen merenkulkuun sovellettavia hallinnollisia (esim. tulli-) menettelyitä on pyrittävä yksinkertaistamaan päättäväisesti. Unionin tuotteita tulisi kohdella eri tavalla kuin unionin ulkopuolisten maiden tuotteita (etenkin käyttämällä sähköistä rahtiluetteloa) byrokratian vähentämiseksi ja vastuun siirtämiseksi varustamoille. Lähtökohdaksi on, että tuotteita, jotka on tarkastettu niiden saavuttua EU:n alueelle, ei tarvitse tutkia uudelleen toisessa unionin kohdesatamassa.

⁽⁷⁾ EUVL C 299, 4.10.2012, s. 165.

⁽⁸⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 99.

Tämä auttaisi myös yhtäältä tekemään meriliikenteestä esteettömät EU:n alueella sekä toisaalta perustamaan kovasti tarvittavia ”merten moottoriteitä” – keskeisiä merireittejä EU:n satamien välillä muihin liikennemuotoihin yhdistettynä. ETSK valmistelee parhaillaan lausuntoa sinisestä kasvusta ja esittelee käytännön ehdotuksia vuoden 2013 alussa.

4.1.3 Lentoliikenne

ETSK pitää tärkeinä toimenpiteitä, joilla puututaan Euroopan ilmatilan tämänhetkiseen pilkkoutumiseen, mutta pahoittelee, että vielä ei ole esitelty tarkistusta lentomatrustajien oikeuksia koskevaan asetukseen, jossa säädetään matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavasta korvauksesta ja avusta. Tätä EU:n säädöstä on selkeytettävä ja ajantasaistettava sen soveltamisalan ja tiettyjen yleisten säännösten tulkinnan osalta. ETSK kehottaa komissiota esittelemään myös säädösehdotuksen, jossa edellytetään lentoyhtiöitä huolehtimaan kaikkien matkustajien suojelemisesta lentoyhtiöiden maksukyvyttömyyden yhteydessä, sekä puuttumaan epäreilujen sopimusehtojen yleistymiseen, avoimuuden puutteeseen hinnoittelussa ja kuluttajien kohtaamiin vaikeuksiin korvausten saamisessa. Lentoyhtiöt olisi velvoitettava noudattamaan vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyitä sekä kansallisten lentoliikenneviranomaisten päätöksiä.

4.2 Energia

Monissa jäsenvaltioissa energiatoimittajan valitseminen useasta eri vaihtoehdosta ei vielä ole mahdollista kilpailun puuttumisen takia. Palveluiden kohtuuhintaisuus, valitusten laadukas käsittely, tarjousten ja hintojen vertailtavuus, toimittajan vaihtamisen helppous sekä hinnoittelun ja sopimusehtojen avoimuus ovat tavoitteita, jotka eivät vielä ole toteutuneet kaikkialla Euroopassa. ETSK kehottaa komissiota ja neuvostoa seuraamaan edelleen tiiviisti kansallisia energian vähittäismyyntimarkkinoita ja tekemään tarvittaessa nopeita päätöksiä sen takaamiseksi, että kolmas energiapaketti pannaan täytäntöön tehokkaasti ja kansalaisia hyödyttävällä tavalla. On tärkeää, että kolmanteen energiapakettiin sisältyvät asianomaiset säännökset siirretään jäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön siten, että ne auttavat heikommassa asemassa olevia kansalaisia sekä estävät energiaköyhyyden näissä maissa. Kuluttajien sitoutuminen on ehdoton edellytys älymittareiden onnistuneelle käyttöönotolle, joka voi tarjota mahdollisuuksia energiatehokkuuden parantamiseen. Edelleen on kuitenkin monia ratkaisemattomia ongelmia, jotka liittyvät esimerkiksi tietosuojaan sekä siihen, ovatko mahdolliset hyödyt suurempia kuin kuluttajille aiheutuvat kustannukset. Näiden ongelmien mahdollisimman pikainen ratkaiseminen olisi kaikkien energiankäyttäjien edun mukaista.

4.3 Kansalaisten liikkuvuus

Komissio tukee vahvasti liikkuvuutta. Liikkuvuus itsessään ei kuitenkaan ole tavoite. Kotiseudun jättäminen vaatii ihmisiltä

paljon, eikä vertailu Yhdysvaltoihin ole aina mahdollista. Rajatylittävillä työntekijöillä ja itsenäisillä ammatinharjoittajilla on usein ongelmia pätevyytensä tunnustamisessa, pitkät työajat ja huonot työolosuhteet ja he kärsivät syrjinnästä, epäoikeudenmukaisesta kohtelusta sekä kielimuurista. Työolosuhteiden parantamisen ja tasapuolisen kohtelun edistämisen olisi oltava osa unionin aktiivista työmarkkinapolitiikkaa. Erityisesti ETSK pahoittelee sitä, että yli 20 vuoden aikana ei ole edistytty tärkeässä kysymyksessä, joka koskee ammattipätevyiden tunnustamista.⁽⁹⁾ Euroopassa tulisi edistää harjoittelijoiden, oppisopimuskoulutettavien ja nuorten yrittäjien liikkuvuutta.

4.4 Rahoituksen saanti

Ehdotetut toimenpiteet, joilla helpotetaan mahdollisuutta sijoittaa pitkäaikaisiin sijoitusrahastoihin, ovat positiivinen askel. Tämä ei kuitenkaan ratkaise pk-yritysten kohtaamia ongelmia, jotka johtuvat toimintapääoman puuttumisesta. Pk-yritykset ovat EU:n talouden selkäranka, joten pankkien varantoja koskevat tiukat säännöt eivät saa asettaa niitä heikompaan asemaan rahoituksen saamisessa.⁽¹⁰⁾ Komitea viittaa aiempiin lausuntoihinsa pk-yritysten rahoituksen saannista.⁽¹¹⁾ Se suosittaakin, että perustettaisiin jatkuvaa luottoa tarjoavia välineitä, jotka antavat pk-yrityksille mahdollisuuden saada helposti rahoitusta ilman kohtuuttomia vakuuksia.⁽¹²⁾ Vakuudet näille luotoille tulisi tarjota jäsenvaltioiden tai Euroopan unionin varoista. Jäsenvaltioiden olisi harkittava myös muita mahdollisuuksia, kuten yksityis- ja perheinvestoijien verovapautuksia aloittavissa pk-yrityksissä ja niiden jatkamista joidenkin vuosien ajan, sekä muita kannustimia. Näillä toimilla olisi täydennettävä eurooppalaisen riskipääoman vapaata rajatylittävää liikkuvuutta koskevaa ensimmäisen sisämarkkinapakettin ehdotusta, joka on suunnattu innovatiivisia yrityksiä varten mutta joka ei ratkaise muiden pk-yritysten rahoituksen puutetta.

4.5 Yritysten sääntely-ympäristö

Ehdotus maksukyvyttömyyslainsäädännön nykyaikaistamisesta on askel oikeaan suuntaan yritysten sääntely-ympäristön parantamiseksi etenkin, koska näin pyritään antamaan yrittäjille uusi mahdollisuus. Edelleen on kuitenkin liian paljon byrokratiata, jota pk-yritykset ja erityisesti mikroyritykset eivät kykene hoitamaan. Komitea kehottaa komissiota jatkamaan pyrkimyksiä hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja asettamaan määrällisiä ja laadullisia tavoitteita. Tässä yhteydessä vaikutustenarviointia olisi parannettava jatkuvasti. Toistaiseksi hallintotaakan arvioinnit ovat kohdistuneet liian vahvasti itse lainsäädäntöön ja olleet

⁽⁹⁾ EUVL C 191, 29.6.2012, p. 103.

⁽¹⁰⁾ Ks. neljäs vakavaraisuusdirektiivi (CRD IV).

⁽¹¹⁾ EUVL C 351, 15.11.2012, s. 45.

⁽¹²⁾ Esim. Széchenyi-kortti Unkarissa, ks. http://www.iapmei.pt/conferencia/1_Laslo_Krisan.ppt

ositain tästä johtuen luonteeltaan liian ”teknokraattisia”. Jäsenvaltiossa sääntelyn perusteena saattaa hyvinkin olla kyseisen palvelun toivottu laatu, jolloin se on kansalaisten hyvinvoinnin mukaista eikä täten tarpeetonta. ⁽¹³⁾

4.6 Palvelut

ETSK on tyytyväinen siihen, että toiseen sisämarkkinapakettiin sisältyy maksupalveludirektiivin tarkistaminen, ja painottaa, että tarkistuksen ensisijaisena tavoitteena tulisi olla kilpailuhenkiset ja toimivat eurooppalaiset maksumarkkinat, joista kaikki kuluttajat ja yritykset hyötyvät. On erityisen tärkeää, että maksupalvelut ovat kuluttajien saatavilla, mutta lisäksi on taattava, että nämä palvelut tarjotaan turvallisesti, tehokkaasti ja edullisesti. Tarkistuksen yhteydessä tulisi kieltää lisämaksujen periminen kuluttajilta maksutapojen käytöstä kaikkialla EU:ssa. Suoraveloitusta käyttäville tulisi antaa ehdoton palautusoikeus sekä valtuutetuissa että luvattomissa maksutapahtumissa. Kuluttajansuojan tulisi olla vahva riippumatta käytetystä maksumenetelmästä, ottaen huomioon joissakin jäsenvaltioissa jo olemassa olevat vahvat kuluttajansuojasäännöt. Tässä yhteydessä tulisi ottaa huomioon sidosryhmille kertyvät moninaiset edut ja toisaalta se, että näitä maksutapoja tarjoaville pk-yrityksille koituvien kustannusten tulisi olla kohtuulliset. ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio aikoo esittää myös korttimaksuista veloitettavia momentteja koskevan lainsäädäntöehdotuksen.

4.7 Digitaaliset sisämarkkinat

ETSK pitää tervetulleena Euroopan komission aikeita antaa yhteiset säännöt nopean viestintäinfrastruktuurin kustannusten alentamiseksi ja sen käyttöönoton tehostamiseksi. ETSK tukee ehdotusta nopeiden laajakaistainternetiyhteyksien kehittämisestä, joka on tekninen edellytys sähköisen kaupankäynnin yleistymiselle. On tärkeää, että kansallisten sääntelyviranomaisten noudattamiin kustannuslaskentatapoihin omaksutaan johdonmukainen malli kaikkialla EU:ssa, jotta taataan kustannusten oikeudenmukaisuus ja se, että ne lasketaan samojen standardien mukaisesti. Asianmukaisesti säännelyjen televiestintämarkkinoiden on taattava kuluttajien valinnanvapaus. Mikäli uusilla operaattoreilla ei todellisuudessa ole tasavertaista pääsyä uuden sukupolven liittytaverkkoihin, kuluttajille tarjottavien palveluiden valikoima on vääristynyt tai rajoittunut. Kaikilla kilpailijoilla tulisi olla tasavertainen pääsy infrastruktuuriin, ja olisi taattava sekä uusien tulokkaiden että vakiintuneiden toimijoiden pääsy verkkoihin kohtuuhintaan (eli kustannuserusteisesti).

4.8 Sähköinen laskutus julkisten hankintojen alalla

Yritykset ovat pitkään toivoneet sähköisen laskutuksen laajaa käyttöä myös rajatylittävissä toiminnoissa. Komitea tukee tämän

vuoksi vahvasti ehdotusta ottaa se yleisesti käyttöön julkisissa hankintasopimuksissa. Sähköistä muotoa tulisi kuitenkin soveltaa myös tarjousten esittämiseen, sillä sen puuttuminen on yhtenä syynä siihen, että vain harvat pk-yritykset toisista jäsenvaltioista osallistuvat julkisiin hankintoihin toisessa jäsenvaltiossa (ks. myös komission työohjelma 2013).

4.9 Kuluttajat

4.9.1 EU:n markkinoilla on edelleen turvallisuudeltaan puutteellisia kuluttajatuotteita – myös sellaisia, joilla on CE-merkintä – mikä aiheuttaa vältettävissä olevia terveys- ja turvallisuusriskejä. ETSK onkin tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio aikoo esittää tuoteturvallisuutta koskevan lainsäädäntöpaketin, johon kuuluvat sisämarkkinoiden valvontaväline muita kuin elintarvikkeita varten, ehdotus uudeksi yleistä tuoteturvallisuutta koskevaksi direktiiviksi sekä markkinavalvontaa koskeva monivuotinen toimintasuunnitelma. Tarkistuksen tulisi selkeyttää sitä, miten tuoteturvallisuuteen liittyvät eri EU:n säädökset ovat yhteydessä toisiinsa. Erityisesti olisi vahvistettava ja selvennettävä valmistajien vastuualueita. On taattava, että täytäntöönpano on yhdenmukaista ja markkinavalvonta tehokasta kaikkialla EU:ssa.

4.9.2 Lapsiin vetoaviin tuotteisiin on puututtava erityisesti sekä säilytettävä elintarvikkeita jäljittelevien tuotteiden kieltö. EU:n politiikan tulee olla merkittävä edistysaskel turvallisuuden ja terveyden kannalta. Olisi kiinnitettävä huomiota epäriiluun kilpailuun EU:n yritysten kannalta, sillä näiden on noudatettava EU:n sääntöjä. Yleistä tuoteturvallisuutta koskevan direktiivin tarkistuksen tulisi tehokkaasti estää vaarallisten tuotteiden pääsy markkinoille. Tämä edellyttää eurooppalaista markkinavalvontajärjestelmää sekä tehokasta valvontaa EU:n ulkorajoilla.

4.10 Sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja sosiaalinen yrittäjyys

4.10.1 Esitetyt ehdotukset on sijoitettu tämän otsakkeen alle jossain määrin keinotekoisesti. ETSK on yhtä mieltä siitä, että kriisin aikana on tärkeää painottaa sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjumista. Tässä yhteydessä sosiaalinen yrittäjyys mainitaan keskeisenä tekijänä strategiassa, joka tähtää kriisistä selviytymiseen. Yhteisötalouden ja sosiaalisen yrittäjyyden kehittämistä ja kasvua koskevan erityisen avaintoimen puuttuminen on pettymys. Ehdotettu avaintoimi 12 ei ole riittävä vastaus Euroopassa lisääntyvään sosiaaliseen syrjäytymiseen ja köyhyyteen. ETSK suosittaaakin selkeää erityisesti sosiaalista yrittäjyyttä koskevaa avaintoimea, joka perustuu ETSK:n ennalta antamiin suosituksiin, sillä komitean mielestä näin otetaan paremmin huomioon tarve edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta. ⁽¹⁴⁾

⁽¹³⁾ Ks. ETSK:n lausunto EUVL C 318, 29.10.2011, s. 109, kohta 3.2.

⁽¹⁴⁾ Tätä asiaa on käsitelty myös ETSK:n lausunnossa: EUVL C 299, 4.10.2012, s. 165.

4.10.2 ETSK pitää tervetulleena ehdotusta siitä, että EU:n kaikille kansalaisille annetaan mahdollisuus avata perusmaksutili, varmistetaan tilinhoitomaksujen läpinäkyvyys ja vertailtavuus sekä helpotetaan pankkitilien vaihtoa. ETSK toivoo, että tällä kertaa komissio esittelee sitovan säädöksen, sillä viime vuoden heinäkuussa annettua suositusta arvosteltiin laajalti sen vapaaehtoisuudesta. ETSK toteaa, että tilinhoitomaksujen läpinäkyvydessä ja vertailtavuudessa on ollut kuluttajien kannalta suuria aukkoja tai ne ovat puuttuneet kokonaan. Ehdotettavan EU:n lainsäädännön tulisi taata, että kaikilla kuluttajilla on oikeus avata perusmaksutili, sekä poistaa kaikki pankkitilien vaihtoa haittaavat esteet.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Keskustelussa hylättiin seuraava muutosehdotus, joka sai äänestyksessä tuokseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 39 artiklan 2 kohta):

Kohta 3.2 (muutosehdotus 5)

"Monti II -asetuksen peruminen ei ratkaise ongelmia, joita työntekijöiden lähettämiseen liittyvät Euroopan unionin tuomioistuimen päätökset ovat aiheuttaneet. Nykyiseen tilanteeseen on löydettävä ratkaisu, sillä se estää työntekijöitä käyttämästä oikeuksiaan täysimääräisesti. Komission on taattava, että taloudelliset vapaudet eivät voi rajoittaa sosiaalisia perusoikeuksia. Komission olisi harkittava ehdotusta sosiaalialan edistymispöytäkirjan liittämistä EU:n perussopimukseen. Tällaisen pöytäkirjan tulisi selventää sosiaalisten perusoikeuksien ja taloudellisten vapauksien välistä yhteyttä vahvistamalla, että sisämarkkinat eivät itsessään ole tavoite, vaan ne on luotu, jotta kaikki EU:n kansalaiset hyötyisivät sosiaalisesta edityksestä (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen konsolidoidun toisinnon 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti). Siinä olisi myös tehtävä selväksi, että taloudelliset vapaudet ja kilpailusäännöt eivät saa olla etusijalla sosiaalisiin perusoikeuksiin ja sosiaaliseen editykseen nähden, eikä niitä saa missään nimessä tulkita siten, että yrityksillä on oikeus välttää tai kiertää kansallista sosiaali- ja työlaainsäädäntöä ja käytäntöjä tai kilpailla vilpillisesti palkoista ja työolosuhteista. Komissio on tehnyt kaksi säädösehdotusta, joilla pyritään parantamaan ja vahvistamaan työntekijöiden lähettämistä annetun direktiivin saattamista osaksi kansallisia lainsäädäntöjä sekä sen täytäntöönpanoa ja soveltamista. Ensimmäisen, direktiivin 96/71/EY täytäntöönpanoa koskevan ehdotuksen tavoitteena on vahvistaa ulkomaille tilapäisesti lähetettyjen työntekijöiden suojelua parantamalla tiedonkulkua, hallinnollista yhteistyötä ja valvontaa; ehdotuksen käsittely on edelleen kesken. Toinen ehdotus, joka koski työtaisteluoikeuden harjoittamista suhteessa sijoittautumisvapauteen ja palvelujen tarjoamisen vapauteen (Monti II), on peruttu.

Sosiaalisten perusoikeuksien ja taloudellisten vapauksien yhtäläistä arvoa koskevan periaatteen osalta ETSK katsoo, että tämä näkökohta on erityisesti taattava primaarilainsäädännössä. Komitea muistuttaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen johdanto-osan kolmanteen kohtaan ja konkreettisemmin 151 artiklaan on jo kirjattu tavoite elin- ja työolojen kohentamisesta siten, että "olojen yhtenäistäminen olisi mahdollista niitä kohennettaessa". ETSK kehottaa painokkaasti sisällyttämään perussopimukseen "sosiaalisen kehityksen pöytäkirjan", jotta voidaan varmistaa sosiaalisten perusoikeuksien ja taloudellisten vapauksien välinen tasapaino ja tehdä siten selväksi, etteivät taloudelliset vapaudet eivätkä kilpailusäännöt ole etusijalla sosiaalisiin perusoikeuksiin nähden, sekä määrittää selkeästi sosiaalisen kehityksen aikaansaamista koskevan unionin tavoitteen vaikutus⁽¹⁾."

Perustelu

Esitetään suullisesti.

Äänestystulos

Puolesta: 77
Vastaan: 114
Pidättyi äänestämästä: 11

(1) EUVL C 376, 22.12.2011, s. 74.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Huippuosaamista ja kasvua edistävä eurooppalaisen tutkimusalueen tiiviimpi kumppanuus”

COM(2012) 392 final

(2013/C 76/06)

Esittelijä: **Daniela RONDINELLI**

Euroopan komissio päätti 17. heinäkuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Huippuosaamista ja kasvua edistävä eurooppalaisen tutkimusalueen tiiviimpi kumppanuus

COM(2012) 392 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 8. tammikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 120 ääntä puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) katsoo, että eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) toteuttaminen on ensisijainen tavoite, jolla edistetään EU:n taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kasvua ja kehitystä sekä tieteellistä huippuosaamista ja yhteenkuuluvuutta jäsenvaltioiden, alueiden ja yhteiskuntien välillä. Horisontti 2020 -ohjelmassa esitetyn rahoituksen tason tulisi olla riittävä tämän tavoitteen saavuttamiseen.

1.2 ETSK on useissa lausunnoissaan⁽¹⁾ ilmaissut visionsa eurooppalaisesta tutkimusalueesta, ja se on jo käynnistänyt komission, Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa keskustelun ja perusteellisen näkemystenvaihdon tästä aiheesta. Komitea pitääkin tiedonantoa myönteisenä.

1.3 ETSK on yhtä mieltä komission kanssa siitä, että kasvun tulee olla yksi eurooppalaisen tutkimusalueen ensisijaisista tavoitteista. Nykyisen vakavan talous- ja sosiaalikiinon keskellä tämä seikka on ratkaisevan tärkeä Euroopan järjestäytyneelle kansalaisyhteiskunnalle.

1.4 ETSK katsoo, että tutkijoiden, tieteellisen osaamisen ja teknologian vapaasta liikkuvuudesta on muodostuttava sisämarkkinoiden ”viides vapaus”.

1.5 ETSK:n mielestä yhtenäisen eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttaminen on jatkuvasti kehittyvä prosessi ja vuodeksi

2014 asetettu määräaika on liian kunnianhimoinen, kun otetaan huomioon myös se, että useissa Euroopan maissa toteutetaan nyt säästötoimia, jotka leikkaavat maiden julkisia investointeja tutkimukseen ja innovaatioon.

1.6 ETSK pitää myönteisenä ehdotusta toteuttaa eurooppalainen tutkimusalue hyviin käytäntöihin perustuvan vahvistetun kumppanuuden pikemmin kuin sääntelyn kautta, mutta ilmaisee huolensa siitä, että järjestöjen kanssa allekirjoitetut yhteisymmärryspöytäkirjat perustuvat vapaaehtoisuuteen eivätkä ole oikeudellisesti sitovia ja virallisia.

1.7 ETSK peräänkuuluttaa vahvaa poliittista tahtoa, jolla voidaan edistää tehokkaita ja kilpailukykyisiä kansallisia tutkimusjärjestelmiä. Ne voidaan toteuttaa parhaiten vertaisarviointien kautta, joiden on perustuttava tutkimusryhmän laadun, hankkeessa mukana olevien rakenteiden ja tuotettujen tulosten hyödyntämiseen.

1.8 Komitea katsoo, että julkisin varoin rahoitettavassa tutkimuksessa olisi annettava etusija niille aloille, joilla on erityisen suuri merkitys Euroopan kansalaisten hyvinvoinnille, ja että julkisilla varoilla on edelleen rahoitettava hankkeita vahvan ja yhteisesti hyväksytyyn eurooppalaisen yhteistyön hengessä.

1.9 ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan käyttöön kaikki tarvittavat toimet sellaisten eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamista jarruttavien esteiden poistamiseksi, jotka liittyvät tutkijoiden eurooppalaisten työmarkkinoiden puutteeseen, heidän työskentelyedellytyksiinsä, liikkuvuuteensa sekä sosiaaliturvajärjestelmään.

1.10 ETSK muistuttaa tarpeesta muuttaa pikaisesti rajatylittäviin hankkeisiin osallistuvien tutkijoiden eläke- ja eläkerahoitustajärjestelmiä sekä luoda eurooppalainen täydentävä eläkerahasto, jolla voidaan kattaa tai korvata maasta toiseen tai sosiaaliturvajärjestelmästä toiseen siirtymisestä syntyneet menetykset.

⁽¹⁾ EUVL C 95, 23.4.2003, s. 48; EUVL C 218, 11.9.2009, s. 8; EUVL C 306, 16.12.2009, s. 13; EUVL C 132, 3.5.2011, s. 39; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 121; EUVL C 181, 21.6.2012, s. 111; EUVL C 299, 4.10.2012, s. 72; EUVL C 229, 31.7.2012, s. 60; EUVL C 44, 15.2.2013, ETSK:n lausunto aiheesta ”Kehitystä vauhdittava keskeinen teknologia”; ETSK:n lausunto aiheesta ”EU:n kansainvälinen tutkimus- ja innovaatioyhteistyö” ja ETSK:n lausunto aiheesta ”Tieteellisen tiedon saatavuus – julkiset investoinnit” (Ks. tämän virallisen lehden sivu 43, 48).

1.11 Komitea huomauttaa, että komission ehdottamat uudet aloitteet eivät saa vaarantaa tai tehdä hyödyttömiksi pyrkimyksiä vähentää tutkijoiden hallinnollisia rasitteita eurooppalaisella tutkimusalueella.

1.12 ETSK muistuttaa komissiolle ja jäsenvaltioille, että on tehtävä kaikki mahdolliset aloitteet, joilla pyritään poistamaan tehokkaasti syrjintä, epätasa-arvo ja sukupuolten väliset erot, joita esiintyy edelleen akateemisessa maailmassa ja tieteen ja tutkimuksen alalla. Komitea on erityisen tyytyväinen päätökseen taata vähintään 40 prosentin naisten osuus kaikissa komiteoissa, jotka ovat mukana hankkeiden arviointiperusteiden hyväksymisessä, laadinnassa ja/tai tarkistamisessa ja jotka vahvistavat työskentelymenettelyt akateemisissa laitoksissa ja tutkimus- ja tiedelaitoksissa.

1.13 ETSK pitää myönteisenä komission ehdotusta etenemissuunnitelman laatimisesta tietotekniikkaa hyödyntävää tiedettä tukevan sähköisen infrastruktuurin kehittämistä varten. Komitea viittaa lausuntoonsa ⁽²⁾ komission tiedonannosta ⁽³⁾, joka käsittelee tutkimustulosten ja tieteellisen tiedon saantia sekä niiden säilyttämistä ja jakelua.

1.14 ETSK tukee Euroopan tutkimusmaailman ja tiedeyhteisön vetoomusta ⁽⁴⁾, joka on esitetty valtioiden ja hallitusten päämiehille ja EU:n toimielinten puheenjohtajille ja jonka mukaan Euroopalla ei ole varaa menettää lahjakkaimpia henkilöitä, tutkijoita ja opettajia, etenkin nuoria. Lisäksi siinä todetaan, että Euroopan unionin myöntämää rahoitusta tarvitaan, jotta kansallinen rahoitus olisi toimivampaa ja tehokkaampaa ja jotta voitaisiin parantaa yleiseurooppalaista ja kansainvälistä kilpailukykyä. Näin ollen kehoitetaan, ettei tutkimukseen ja osaamisen kehittämiseen varattua menoerää pienennetä unionin tulevassa talousarviossa 2014–2020.

1.15 ETSK katsoo, että painopistealoilla toteutettavia toimia koskevassa suunnitelmassa, tiede- ja tutkimushankkeiden tulosten jakeluun ja siirtoon keskittyvässä foorumissa sekä tiedonannon tulosten lopullisessa arviossa olisi varmistettava eurooppalaisessa tutkimusalueessa mukana olevan kansalaisyhteiskunnan täysipainoinen ja todellinen osallistuminen.

1.16 Edellä esitetyistä syistä ETSK toivoo, että sen yhteyteen muodostettaisiin asiaa käsittelevä ryhmä, joka toimisi tulevaisuudessa EU:n toimielinten yhdyspisteinä eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamista koskevan arvioinnin, seurannan ja päätöksenteon tulevissa eri vaiheissa.

2. Johdanto

2.1 ETSK on useissa lausunnoissa ilmaissut visionsa eurooppalaisesta tutkimusalueesta, ja se on edelleen käypä ja merkityksellinen. Komitea suhtautuu myönteisesti tiedonantoon, jolla pyritään sellaiseen vahvaan kumppanuuteen, joka osoittaa, että EU:n ja jäsenvaltioiden on pikaisesti pantava täytäntöön sitou-

muksensa ja laajennettava niitä. Jäsenvaltioissa saavutetut tulokset eivät ole olleet yhtenäisiä, ja joissakin tapauksissa niiden saavuttaminen on edelleen hidasta. Tiedonannon innovatiivinen näkökulma perustuu siihen, että siinä ulotetaan komission ja jäsenvaltioiden välinen yhteistyö eurooppalaiseen tutkimusalueeseen liittyviin järjestöihin ⁽⁵⁾. ETSK pitää tarpeellisenä **yhä laajempaa ja tehokkaampaa vahvistettua yhteistyötä**.

2.2 ETSK jakaa komission näkemyksen siitä, että eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamisella on edistettävä talouskasvua, tieteellistä huippuosaamista sekä alueiden, maiden ja yhteiskuntien välistä yhteenkuuluvuutta. Samanaikaisesti siinä on otettava huomioon tieteen ja markkinoiden, innovoinnin ja yritysten, uusien työnorganisointimenetelmien ja yhä tiiviimmässä keskinäisessä yhteydessä olevan tutkimusmaailman välillä vallitseva välttämätön keskinäinen vuorovaikutus ja kehitettävä sitä.

2.3 ETSK katsoo, että nykyisen maailmanlaajuisen kriisin keskellä tarvitaan yhä täsmällisempiä ja tarmokkaampia toimia, jotta voidaan voittaa ne kielteiset vaikutukset, joita kansallisten tutkimuspolitiikkojen laadinnan ja toteuttamisen hajanaisuus aiheuttaa, ja jotta voidaan tehostaa toimia, jotka voivat mahdollisesti lisätä kyseisten politiikkojen tehokkuutta. Toimilla on pyrittävä myös lisäämään tervettä ja oikeudenmukaista kilpailua ja rajatylittäviä synergiaetuja kansallisten tutkimusjärjestelmien välillä sekä edistämään tutkijoiden uraa, liikkuvuutta sekä tietämyksen vapaata liikkuvuutta. ⁽⁶⁾

2.4 Tiedonannon laatimista silmällä pitäen toteutetussa julkisessa kuulemisessa nousivat esiin seuraavat seikat:

- **Tutkijoita** koskevat suurimmat huolenaiheet ovat urien vähäinen houkuttavuus, rajalliset liikkuvuusmahdollisuudet sekä vähäiset mahdollisuudet vaihtaa näkemyksiä
- **Tutkimustoimintaa rahoittavien ja/tai harjoittavien organisaatioiden** kannalta on toteutettava vahvempia ja parempia toimia ja koordinoitua huippuosaamisen saavuttamiseksi ja nykyisten suurten haasteiden kohtaamiseksi Euroopassa ja muualla maailmassa. Rajatylittävä ja yleiseurooppalainen yhteistyö sekä tietokantojen, tulosten ja julkaisujen asianmukaisen saatavuuden mahdollistava infrastruktuuri ovat välttämättömiä edellytyksiä. Tutkimukseen osallisena olevan kansalaisyhteiskunnan on osallistuttava nykyistä enemmän eurooppalaista tutkimusaluetta koskevaan päätöksentekoprosessiin.
- **Yksityisellä sektorilla** ilmenee yleistä huolta sen vuoksi, että pätevistä ja korkeasti koulutetuista tutkijoista on puute. Myös elinkeinoelämä vaatii voimakkaasti entistä laajempaa yhteistyötä opetussektorin ja tiedealan ja toisaalta yrity maailman välillä; yritykset katsovat, että akateeminen maailma, yksityinen sektori ja yrityssektori eivät tee riittävästi yhteistyötä.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Tieteellisen tiedon saatavuus – julkiset investoinnit”.

⁽³⁾ COM(2012) 401 final.

⁽⁴⁾ 42 Nobel-palkitun ja 5 Fields-mitalistin avoin kirje, 23.10.2012, <http://erc.europa.eu/>

⁽⁵⁾ Heinäkuun 17. päivänä 2012 komissio allekirjoitti yhteisymmärryspöytäkirjat seuraavien tahojen kanssa: Eurooppalaisten tutkimus- ja teknologiaorganisaatioiden liitto (EARTO), Nordforsk, Euroopan tutkimusyliopistojen liitto (LERU), Euroopan yliopistojen liitto (EUA) ja Science Europe.

⁽⁶⁾ COM(2010) 546 lopullinen.

— **Jäsenvaltiot ja kumppanusmaat** jakavat näkemyksen siitä, että tarvitaan nykyistä konkreettisempia toimia eurooppalaisen tutkimusalueen loppuun saattamiseksi, sekä pitävät parempana hyviin käytäntöihin perustuvaa menetelmää kuin mahdollisia lainsäädännöllisiä toimia.

3. Vahvistetaan kansallisia tutkimusjärjestelmiä, jotta ne olisivat tehokkaampia, avoimempia ja kilpailukykyisempiä

3.1 ETSK tukee komission ajatusta vahvistaa kansallisia tutkimusjärjestelmiä hyvien käytäntöjen kautta ja on yhtä mieltä siitä, että varat on osoitettava julkisten ja avoimien hakumenetelyjen kautta ehdotuksille, jotka kyseessä olevan jäsenvaltion, muiden jäsenvaltioiden tai kolmansien maiden asiantuntijaryhmät ovat arvioineet (**vertaisarvioinnit** ⁽⁷⁾). Tutkimusryhmien, osallistuvien laitosten ja saatujen tulosten **laadun arvioinnin** on muodostettava perusta julkista rahoitusta koskeville päätöksille. Useissa tapauksissa tutkijoita, tutkimusryhmiä sekä tutkimusehdotuksia ja -ohjelmia ei ole vielä arvioitu vertailukelpoisten perusteiden pohjalta, vaikka kyse on samalla tavalla toteutetuista ja rahoitetuista hankkeista ja tutkimuksista. ETSK pitää tätä sellaisena arvон menetyksenä, jota ei voi hyväksyä, koska samanaikaisesti tutkimukseen varattua julkista rahoitusta vähennetään huomattavasti useissa jäsenvaltioissa.

3.2 ETSK on tietoinen siitä, että eurooppalainen tutkimus on yksi maailman parhaista. Yliopistojen ja tutkimuslaitosten tekemän tutkimustyön ansiosta eurooppalaiset yritykset ovat alansa kärkinimiä ja edelläkävijöitä tekniikoiden kehittämisessä ja yltyvät johtaviin aseisiin. Tämän vuoksi ETSK ilmaisee huolensa johtopäätöksestä, johon komissio on päätenyt vaikutustenarvioinnissa ja jossa se vahvistaa, että Euroopan, Yhdysvaltojen, Japanin ja muiden kehittyneiden talouksien välinen kuilu on yhä selvempi ⁽⁸⁾. Tämän perusteella voitaneen todeta, että Eurooppa on menettämässä asemiaan tietämyksen tuottamisessa ja että maailmanlaajuiset innovaation johtomaat ovat eräiden indikaattorien osalta edellä 27 jäsenvaltion Euroopan unionia. Maailmanlaajuisen kriisin ja siitä johtuvien voimasuhteiden muutosten vuoksi ETSK katsoo, että eurooppalaisen tutkimusalueen on vahvistettava eurooppalaisen tieteen kärkiasemaa. Sen laadun ja huippuosaamisen tason on tarjottava kilpailuetu muihin kansainvälisiin toimijoihin verrattuna.

3.3 Vuonna 2002 EU päätti, että kaikissa jäsenvaltioissa tutkimuksen ja kehityksen kohdistuvien investointien on oltava 3 prosenttia unionin BKT:stä ⁽⁹⁾. Toistuvat epäonnistumiset tämän tavoitteen saavuttamisessa ja sen lykkääminen vuoteen 2020

⁽⁷⁾ Peruseriaatteen on vahvistettu asiakirjassa ”Tutkimuksen yhteisen ohjelmasuunnittelun puite-edellytyksiä koskevat vapaaehtoiset suuntaviivat”, ERAC – GPC, 2010.

⁽⁸⁾ EU:n raportti ”Innovaatiounionin tulostaulut 2011” (*Innovation scoreboard 2011*) osoittaa, että Yhdysvaltojen, Japanin ja Etelä-Korean tuotto on korkeampi kuin 27 jäsenvaltiosta koostuvan Euroopan unionin. Nousevien talouksien, kuten Brasilian, Kiinan ja Intian, kattama alue on kasvussa, ja niiden osuus tutkimuksesta ja kehityksestä on yhä merkittävämpi.

⁽⁹⁾ Vuonna 2008 investointien osuus unionin bkt:stä oli 1,92 prosenttia, kun taas Yhdysvalloissa luku oli 2,79 prosenttia (Eurostat, 2008).

saavat ETSK:n pohtimaan, kyetäänkö sitä lainkaan saavuttamaan. ETSK on yhtä mieltä siitä, että kasvun on oltava yksi eurooppalaisen tutkimusalueen painopisteistä erityisesti tämänhetkisen vakavan talous- ja sosiaalikiriin aikana. Komitea onkin hyvin huolissaan siitä, että tutkimukseen on kohdistunut suuria leikkauksia säästötoimien takia.

3.4 Yksi eurooppalaisen korkeakoulutusalueen pilareista, joka liittyy tiiviisti eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamiseen, on liikkuvuuden edistäminen opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden koulutuksen parantamiseksi tehokkaasti. Tällaiset leikkaukset vaikeuttavat monien tutkijoiden mahdollisuutta hyödyntää eurooppalaista tutkimusalueta ja osallistua siihen täysipainoisesti. ETSK ilmaisee huolensa tehdyistä päätöksistä ⁽¹⁰⁾.

3.5 ETSK toistaa olevansa vakuuttunut siitä, että tehokkaat ja kilpailukykyiset kansalliset tutkimusjärjestelmät edellyttävät vahvaa poliittista tahtoa, sekä kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita etenemään näissä asioissa entistä päättäväisemmin ja nopeammin toteuttaakseen annetut sitoumukset.

3.6 Viime vuosina julkisin varoin rahoitettu tutkimus on luopunut Euroopan kansalaisten hyvinvoinnin kannalta strategisista aloista, joiden tulisi sen sijaan olla eurooppalaisella tutkimusalueella innovatiivisia tutkimuksenaloja erityisesti osana Euroopan laajuista yhteistyötä.

3.7 Lisäksi ETSK muistuttaa, että optimoitaessa ja/tai määriteltäessä uudelleen kansallisille tutkimusjärjestelmille osoitettava tukea on vältettävä keinoitekoista kahtiajakoa soveltavan tieteen ja perustieteen välillä, mitä jotkut sellaiset jäsenvaltiot vaikuttavat noudattavan, jotka pyrkivät supistamaan talousarvioitaan. Tämä vaikeuttaa vakavasti mahdollisuuksia saada tukea ja rahoitusta.

4. Kansainvälinen yhteistyö

4.1 EU:ssa yleiseurooppalaisen tutkimuksen piirissä tehtävä yhteistyö keskittyy muutamaan laajaan aloitteeseen ⁽¹¹⁾. Kuitenkin vain 0,8 prosenttia tutkimukseen ja kehitykseen osoitetuista julkisista määrärahoista ⁽¹²⁾ käytetään jäsenvaltioiden yhteisiin ohjelmiin, mukaan luettuina komission tukemat tai osarahoittamat ohjelmat, vaikka on todisteita siitä, että rajatylittävän yhteistyön avulla on mahdollista parantaa tutkimus- ja kehitystoiminnan tasoa, ottaa mukaan uusia aloja ja saada julkista ja yksityistä tukea yhteisille hankkeille. **Tämä vahvistaa, että tarvitaan osaamisverkostojen tiivistä yhteyttä koko Euroopassa.**

⁽¹⁰⁾ Komission budjettiasioista vastaava tiedottaja Patrizio Fiorilli ilmoitti lokakuussa 2012, että unionin ja jäsenvaltioiden talousarvioista leikataan Erasmus-stipendien määrärahoja.

⁽¹¹⁾ Esimerkiksi puiteohjelmat, Euroopan avaruusjärjestö, Euroopan molekyylibiologian laboratorio, Euroopan ydinfyysikan tutkimusjärjestö.

⁽¹²⁾ GBAORD (valtion tutkimus- ja kehittämismäärärahoja koskevat tilastot) on peruste, jolla mitataan talousarviomäärärahoja, julkisia investointeja ja tukitoimia, joita kansalliset hallitukset kohdistavat tutkimukseen ja kehitykseen.

4.2 Uusien tutkimuksen rahoitusohjelmien – kuten **ERC:n Synergy Grant -rahoitus**, joka otettiin käyttöön vuonna 2012 ja jolla tuetaan pieniä (yleensä monitieteellisiä) rajatylittäviä tutkijaryhmiä – käynnistäminen voi auttaa osoittamaan yhteistyön lisäarvon ja täydentävyyden edellyttäen, että tällaiset ryhmät ovat luovia ohjelmien hallinnassa ja jakavat täydentävää tietämystä, kykyjä ja resursseja uudella tavalla.

4.3 Lisäksi on edelleen esteitä ja rajoja, jotka vaikuttavat ulkomaalaisten pääsyä Euroopan intressien kannalta tärkeisiin kansallisiin tutkimuskeskuksiin sekä ohjelmien ulkopuolella olevissa jäsenvaltioissa työskentelevien tutkijoiden pääsyä yleisrooppalaisiin tutkimuslaitoksiin. Kummassakin tapauksessa pääsy myönnetään kansallisen preferenssin mukaisesti. ETSK:n mielestä tällaiset ongelmat estävät eurooppalaisen tutkimusalueen täyden toteuttamisen.

4.4 ETSK katsoo, että toimintasuunnitelman, jossa korostetaan vahvoja ja heikkoja puolia sekä rajatylittävän tieteellisen yhteistyön puutteita, ei pitäisi perustua pelkästään jäsenvaltioiden antamiin tietoihin, vaan sen pitäisi myös taata eurooppalaiseen tutkimusalueeseen yhteydessä olevan ja/tai siihen liittyvän kansalaisyhteiskunnan todellinen ja tehokas osallistuminen.

5. Avataan tutkijoiden työmarkkinat

5.1 Rekrytoinnit

Lukuisista toimista huolimatta alalla on edelleen esteitä, jotka haittaavat avoimia, läpinäkyviä ja ensisijaisesti ansioihin perustuvia rekrytointeja. Valintakriteereistä ei aina ilmoiteta asianmukaisesti, eivätkä säännöt arviointipaneelin jäsenen valitsemiseksi ole aina tiedossa, eikä niitä useinkaan voi verrata toisiinsa jäsenvaltioiden kesken (esimerkiksi Euraxess-portaali). Komissio toteaa, että joitakin tutkimusvirkoja ei ole myönnetty ansioiden perusteella, vaikka tarkkaa lukua ei tiedetäkään.⁽¹³⁾ Suositus eurooppalaisesta tutkijoiden peruskirjasta, tutkijoiden työhönottosäännöstö sekä eurooppalainen kumppanuus tutkijoita varten⁽¹⁴⁾ ovat tuoneet joitakin myönteisiä vaikutuksia niin kansallisella kuin institutionaalisella tasolla. Peruskirjan ja säännöstön periaatteiden toteuttaminen on kuitenkin edelleen liian hidasta. ETSK pelkää, että nykyistä yhtenäisempien ja suurempien takeita tarjoavien tutkijoiden työmarkkinoiden puuttuminen voi olla vaikeasti ratkaistava este eurooppalaisen tutkimusalueen loppuunsaattamiselle vuoteen 2014 mennessä.

⁽¹³⁾ Vuosittain avautuu noin 40 000 tutkijan paikkaa, ja niistä 9 600 on sellaisia, jotka voivat johtaa yliopiston professuuriin (Technopolis, 2010).

⁽¹⁴⁾ Euroopan unioni käynnisti peruskirjan ja säännöstön toteuttamisen tueksi vuonna 2008 inhimillisiä voimavaroja koskevan strategian tutkijoiden peruskirjan ja työhönottosäännöstön yhdistämiseksi sekä perusti vuonna 2009 inhimillisiä voimavaroja koskevan institutionaalisen strategiaryhmän, jotta saataisiin foorumi parhaiden käytäntöjen vaihtamiseksi kaikkien asiaankuuluvien tahojen kesken koko Euroopassa.

5.2 Työskentelyedellytykset

Tutkijoiden työskentelyedellytykset vaihtelevat huomattavasti eri jäsenvaltioiden välillä, ja joissakin tapauksissa ne eivät ole riittävän vetovoimaisia nuorten kannalta, eivät saa jäämään koetteita ammattilaisia eivätkä houkuttele ulkomaisia tutkijoita. Ylenemisperusteet, uranäkymät ja palkkausjärjestelmät vaihtelevat maittain edelleen liian paljon. Tutkimuslaitokset eivät aina tunnusta liikkuvuutta akateemisen tuottavuuden merkinä. Kaikkein pahiten kriisin koettelemissa maissa on pantu merkille jo nyt, että myös Euroopan ulkopuolelta vaihtoehtoja etsivien nuorten tutkijoiden ja/tai asiantuntijoiden määrä on huomattavasti lisääntynyt. Komissio ei voi olla huomioimatta tätä henkilöresurssien menetystä tieteen ja tutkimuksen alalla, ja ETSK kehottaaakin sitä ryhtymään pikaisiin ja konkreettisiin toimiin ilmiön jarruttamiseksi yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

5.3 Liikkuvuus

Myös apurahojen ja rahoituksen siirrettävyyden ja saatavuuden ehdot haittaavat tutkijoiden liikkuvuutta, koska he eivät aina voi säilyttää kotimaansa apurahoja (tämä on tilanne 13 jäsenvaltiossa), eivätkä tutkimusryhmät voi aina ottaa ulkomaisia kumppaneita mukaan kansallisiin tutkimusohjelmiinsa, koska monissa maissa (11 jäsenvaltiossa) edunsaajien on oltava kansallisia tutkimuslaitoksia. Neljässä jäsenvaltiossa apurahoja ei myönnetä ulkomaiden kansalaisille.

5.4 Sosiaaliturva

Kuten ETSK on jo ilmaissut Horisontti 2020 -ohjelmasta antamassaan lausunnossa⁽¹⁵⁾, se muistuttaa kiireellisestä tarpeesta kehittää rajatylittäviin hankkeisiin osallistuvien tutkijoiden eläke- ja eläkerahoitusjärjestelmiä ja mahdollisuudesta luoda eurooppalainen täydentävä eläkerahasto, jolla voidaan kattaa tai korvata maasta toiseen tai sosiaaliturvajärjestelmästä toiseen siirtymisestä syntyneet menetykset. Sosiaaliturvajärjestelmissä, joissa monesti oletetaan tutkijoiden työskentelevän samassa organisaatiossa koko uran ajan, jätetään yleensä huomiotta tai yksinkertaisesti sivuutetaan ne vuodet, jotka tutkija on viettänyt tutkimustyötä tehdessään toisessa maassa. Tähän mennessä toteutetut lukuisat toimet ovat selkeästi riittämättömiä, eikä nuorille tutkijoille erityisen vahingollisia esteitä ole kyetty poistamaan.

6. Naisten ja miesten tasa-arvon täydellinen toteuttaminen – sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen tutkimuksen alalla

6.1 Viime vuosina miltei kaikilla aloilla on pantu merkille naistutkijoiden määrän merkittävä kasvu, mutta akateemisen maailman ylemissä tehtävissä, kuten tiedelaitosten ja yliopistojen korkean tason tutkimusjohtajina, toimivien naistutkijoiden

⁽¹⁵⁾ EUVL C 181, 21.6.2012, s. 111.

määrä on edelleen liian alhainen.⁽¹⁶⁾ Tilanne on tämä, vaikka on riittävästi todisteita siitä, että eri sukupuolista koostuvat tutkimusryhmät ovat tuottavampia ja niiden kokemuspohja on laajempi, ne vaihtavat tietämystä ja erilaisia näkemyksiä, ja sosiaalinen älykkyyks on tällaisissa ryhmissä korkeampi. Naisten akateemista uraa luonnehtii edelleen vahva vertikaalinen jakautuminen. Niin kutsuttu lasikatto on edelleen todellisuutta työhön liittyvän erottelun rinnalla.⁽¹⁷⁾

6.2 Sukupuolten väliset palkkaerot näkyvät edelleen akateemisilla aloilla ja tutkimuskeskuksissa, kuten muillakin talouden aloilla. Tähän ilmiöön vaikuttavat muiden muassa teoreettisesti neutraalit tehtävien kuvausjärjestelmät, joissa kuitenkin jätetään huomioimatta sukupuolten väliset erot, perheeseen liittyvän vastuun puutteellinen jakaminen sekä suoran ja epäsuoran syrjinnän jatkuvuus.⁽¹⁸⁾ Tämä aiheuttaa sen, että naisten tieteellistä potentiaalia aliarvioidaan ja käytetään liian vähän, että naiset ovat aliedustettuina ja että tutkimukseen ja innovaatioon liittyvästä päätöksenteosta puuttuu sukupuolten välinen tasapaino.

6.3 Kaikissa jäsenvaltioista ei ole toteutettu sellaisia kansallisia poliittisia toimia, joilla edistetään **sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista tutkimuksen alalla**, mikä murentaa pohjaa myös tutkimuksen laadulta ja merkitykseltä. Naisten tasapuolisempi osallistuminen lisäisi monipuolisuutta lahjakkuuksien ja työvoiman tarjonnassa sekä päätöksentekoprosessissa ja parantaisi tutkimuksen laatua. Näin voitaisiin välttää korkeita kustannuksia ja jopa virheitä, jotka johtuvat sukupuoliulottuvuuden puuttumisesta tutkimuksen alalla. Parannusten puute sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisessa tutkimuksen alalla vaikuttaa kielteisesti niihin tavoitteisiin, joita eurooppalaiselle tutkimusalueelle on asetettu huippuosaamisen tason nostamiseksi. Naisten entistä laajempi osallistuminen edistää Euroopan sosiaalis-taloudellista kasvua sekä parantaa huippuosaamista ja tutkimustoiminnan tasoa ja tuloksia.

6.4 ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan ja tekemään nykyistä tehokkaampia aloitteita, jotta akateemisissa maailmassa ja tutkimuksen ja tieteen alalla esiintyvät sukupuolten väliset erot onnistuttaisiin poistamaan. Erityi-

sesti on toteutettava lupaus siitä, että naisten osuus on vähintään 40 prosenttia kaikissa komiteoissa, jotka osallistuvat sopimusten tekemiseen ja hankkeiden arviointiperusteiden laadintaan ja/tai tarkistamiseen tai jotka päättävät työskentelymenettelyistä akateemisissa laitoksissa ja tiede- ja tutkimuskeskuksissa. ETSK pitää myös myönteisenä yliopistoissa ja tutkimuskeskuksissa toteutettavaa sukupuolten tasa-arvoa koskevien toimintasuunnitelmien laadintaa, toteuttamista ja arviointia edellyttäen, että naiset osallistuvat aktiivisesti ja täysipainoisesti koko prosessiin.

6.5 Lisäksi ETSK kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen sellaisen suosituksen laadintaan, joka sisältää suuntaviivoja institutionaalisten muutosten tekemiseen niin, että ne edistävät naisten ja miesten todellista tasa-arvoa yliopistoissa ja tutkimuskeskuksissa.

7. Tieteellisen tietämyksen optimaalinen kiertäminen, saatavuus ja siirto, mukaan luettuna digitaalisten välineiden hyödyntäminen

7.1 Komissio antoi huhtikuussa 2008 henkisen omaisuuden hallinnointia tietämysensiirtotoimissa käsitelleen suosituksen⁽¹⁹⁾, joka sisälsi korkeakoulujen ja muiden julkisten tutkimusorganisaatioiden käytäntesäännöt⁽²⁰⁾. Nämä käytäntesäännöt eivät kuitenkaan riitä suosituksen tavoitteiden saavuttamiseen.

7.2 Tieteellisen tiedon saatavuus on menestyksekkään tutkimustoiminnan ja innovoinnin ja siten myös Euroopan kilpailukykyyn olennainen edellytys. Siihen kuuluu tietämyksen siirtäminen tutkijoiden, tutkimuskumppaneiden – eritoten tutkimus- ja yritystoiminnan – sekä tutkijoiden ja kansalaisten välillä, julkaisujen vapaa käytettävyys mukaan luettuna. ETSK on mielissään asiaa koskevasta komission tiedonannosta⁽²¹⁾ ja viittaa erityisesti sitä käsittelevään lausuntoonsa⁽²²⁾.

7.3 ETSK on myös tyytyväinen aikomukseen laatia etenemissuunnitelma tietotekniikkaa hyödyntävää tiedettä tukevan sähköisen infrastruktuurin kehittämiseksi tutkimusvälineiden ja -resurssien saatavuuden avulla.

⁽¹⁶⁾ Naisten osuus akateemisen loppututkimuksen suorittaneista on 45 prosenttia, mutta vain 30 prosenttia heistä on aktiivisesti toimivia tutkijoita, ja luku laskee 19 prosenttiin akateemisen maailman ylempiarvoisissa tehtävissä. Keskimäärin vain 13 prosenttia korkean tason tiede- tai tutkimuslaitoksista on naisten johtamia, ja yliopistojen kohdalla luku on vain 9 prosenttia. Lähde: She Figures Preliminary data 2012, *Gender in Research and Innovation: statistics and indicators*, Helsinki-ryhmä, Naiset ja tiede-ohjelma – Euroopan komissio <http://ec.europa.eu>

⁽¹⁷⁾ Naispuolisten opiskelijoiden (55 prosenttia) ja naispuolisten loppututkimuksen suorittaneiden (59 prosenttia) osuus on korkeampi kuin miesten osuus, mutta korkeammalle edettäessä miehet ovat enemmistönä. Akateemisesta henkilökunnasta vain 44 prosenttia on naisia, 36 prosenttia heistä on apulaisprofessoreita ja 18 prosenttia professoreita.

⁽¹⁸⁾ Maaliskuussa 2012 hyväksytyssä Euroopan parlamentin päätöslauselmassa korostetaan, että palkkaerot ovat edelleen suuret. Euroopan unionissa naiset ansaitsevat keskimäärin 17,5 prosenttia vähemmän kuin miehet, vaikka heistä uusia loppututkimuksen suorittaneita on 60 prosenttia.

⁽¹⁹⁾ C(2008)1329.

⁽²⁰⁾ Kyseisen asiakirjan tavoite oli tarjota jäsenvaltioille ja muille asianosaisille tahoille käytäntöjen ja toimien kokonaisuus tietämyksen siirtämisen edistämiseksi, mutta se on edelleen riittämätöntä. Toisaalta sellaisen henkilöstön määrä (esimerkiksi tietämyksen levittämiseen ja siirtoon keskittyvissä yliopistojen osastoissa), jolla on kokemusta teollisuusalaista, on huomattavasti alhaisempi Euroopassa kuin muualla maailmassa, ja vain 5–6 prosenttia EU:n alueen tutkijoista on siirtynyt julkiselta sektorilta yksityiselle ja/tai päinvastoin.

⁽²¹⁾ COM(2012) 401 final.

⁽²²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Tieteellisen tiedon saatavuus – julkiset investoinnit”.

7.4 ETSK kehottaa Euroopan komissiota pyytämään Euroopan tutkimus- ja tiedealan kansalaisjärjestöjä osallistumaan säännöllisiin tietojenvaihtotilaisuuksiin, joita järjestetään osana jäsenvaltioiden välistä foorumia – joka toimii yhdyspisteenä tieteellisten ohjelmien ja hankkeiden tulosten levittämiseksi ja siirrolle – sekä hyödyntämään täysipainoisesti tällaista osallistumista.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Turvallisuusalan politiikka – Toimintasuunnitelma innovatiivisen ja kilpailukykyisen turvallisuusalan edistämiseksi”

COM(2012) 417 final

(2013/C 76/07)

Esittelijä: **Antonello PEZZINI**

Euroopan komissio päätti 26. heinäkuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Turvallisuusalan politiikka – Toimintasuunnitelma innovatiivisen ja kilpailukykyisen turvallisuusalan edistämiseksi

COM(2012) 417 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 8. tammikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnonssa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 128 ääntä puolesta ja 2 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) pitää tärkeänä eurooppalaista integroitua turvallisuusalan politiikkaa, joka perustuu alan haasteita koskevaan koordinoituun lähestymistapaan, yhteiseen strategiaan ja yhteiseen näkemykseen alan kilpailukykyisestä kehityksestä Euroopan yhtenäismarkkinoilla.

1.2 Jotta varmistetaan alan (jolla tarkoitetaan perinteistä turvallisuusala ja turvallisuuteen suuntautunutta puolustusteollisuutta sekä uusia toimijoita, kuten yrityksiä, jotka käyttävät siviiliteknologiaansa turvallisuussovelluksiin ja jotka tarjoavat turvallisuuspalveluja) kilpailukykyyn elvyttämisedellytykset sekä sen laajat ja lupaavat työllisyys- ja käyttömahdollisuudet, on ETSK:n mielestä välttämättä kehitettävä

— **yhtenäismarkkinoilla täysin yhteentoimivaa sisäistä ulottuvuutta:** on tuettava teknis-normatiivisessa sääntely- ja menettelykehityksessä määrärahojen asianmukaista tasoa, yhtenäistä kehitysstrategiaa ja huomattavia investointeja tutkimus- ja innovointitoimintaan

— **ensisijaisia toimia tuote- ja palvelutyypeittäin** sen perusteella, miten ne vastaavat yhtenäistettyjä sääntöjä ja menettelyjä

— **uskottavaa pääsyä kansainvälisille markkinoille** sekä entistä parempaa teollisuus- ja tekijänoikeuksien kansainvälistä suojaa, kaupallisten ja julkisten hankintojen markkinoiden liberalisointia ja integroitua teollisuuspoliittista strategiaa

— kaikkien eurooppalaisten valmistajien yhtäläistä pääsyä merireiteille, jotta ne voivat viedä tuotteitaan kansainvälisille markkinoille

— **integroituja ja yhteisiä toimia turvallisuus- ja pelastuspalvelualojen eri sektoreilla**

— turvallisuuteen liittyvien **teknologiasovellusten sosiaalista ja eettistä ulottuvuutta** suunnitteluvaiheesta lähtien, jotta varmistetaan niiden **hyväksyntä yhteiskunnassa** ja suojellaan täysin kansalaisten yksityisyyttä

— **henkilöresurssien koulutus- ja ammattiulottuvuutta**, jossa keskitytään turvallisuusteknologioiden suunnitteluun, asentamiseen, ylläpitoon ja soveltavaan toimintaan, joissa on suuntauduttava ihmisten arvokkuuden ja vapauksien kunnioittamiseen ja ihmisten oikeuteen säilyttää arvokkuutensa.

1.3 ETSK kannattaa toimintasuunnitelman aloitteita mutta toivoo, että ne toteutetaan nykyistä vahvemmassa yhteistyö- ja koordinointikehityksessä, jossa keskitytään myös tuotetyyppeihin asianmukaisten ja yksityiskohtaisten tilastojen pohjalta ottaen huomioon alan yritysten tuottavuus, työllistyvyys ja koko.

1.4 ETSK suosittelee tiedonhallintajärjestelmien koordinointia ja yhdenmukaistamista sekä yhteentoimivuuden varmistamista.

1.5 ETSK kannattaa voimakkaasti sitä, että vahvistetaan mahdollisuuksia hallinnoida ja ennakoita uusia kilpailukykyäkymä ja mahdollisuuksia hyödyntää institutionaalista rahoitusta myös osallistavan ennakoinnin avulla unionin tasolla.

1.6 **Sosiaalinen ja eettinen ulottuvuus** on nivottava alaan avoimesti, ja se on varmistettava kaikissa vaiheissa suunnittelusta standardointiin ja teknologiseen soveltamiseen paikan päällä. Uusissa teknologioissa ja säännöissä on otettava alusta lähtien huomioon etenkin yksityisyyden ja henkilötietojen suojaan liittyvä ihmisten perusoikeuksien suojeleminen.

1.7 Tarvitaan unionitason ponnisteluja ja kansallisten toimien koordinoimista, jotta varmistetaan henkilöresurssien koulutus ja työllistyminen siten, että kyetään tarjoamaan yksilöä kunnioittavia laadukkaita asiantuntijapalveluita samalla kun sovelletaan kehittyntä teknologiaa täysin yhteentoimivassa järjestelmässä.

2. Johdanto

2.1 Turvallisuusala on strateginen sektori, jolla on keskenään läheisiä ja toisiinsa liittyviä siviili- ja sotilaskäyttöön tarkoitettuja sovelluksia. Ala on tieteellisen tutkimuksen, teknologisen innovoinnin ja kehittyneiden sovellusten ihanteellinen leikkauspiste.

2.2 Kyseinen ala perustuu teknologiaan, ja sille on tyypillistä jatkuva uusien teknologioiden virta. Alan tuotteet ja palvelut ovat moninaiset, ne vanhenevat nopeasti ja edellyttävät korkeatasoista teknis-tieteellistä osaamista.

2.3 Turvallisuusalan markkinoiden arvo EU:ssa on arvioiden mukaan 36,5 miljardia euroa, ja alalla on EU:ssa noin 180 000 työpaikkaa. Maailmanlaajuisesti alan markkinat ovat kuluneen vuosikymmenen aikana kasvaneet 10 miljardista 100 miljardiin euroon vuonna 2011. Ala käsittää seuraavat sektorit: ilmailun, merenkulun ja yleensä liikenteen turvatoimet, rajaturvallisuus, elintärkeiden infrastruktuurien suojaaminen, terrorismin vastainen tiedustelutoiminta (mukaan luettuina tieto- ja tietoverkko-turvallisuus ja viestinnän turvallisuus), fyysinen turvallisuus, kriisinhallinta ja suojavaatteen.

2.4 Lisäksi on muistettava avaruusturvallisuusala ja sen moninaiset sovellukset.

2.5 Euroopassa turvallisuuteen liittyvien avaruustuotteiden markkinat perustuvat suuriin monikansallisiin konserneihin, jotka toimivat Euroopan tasolla ja yksittäisissä jäsenvaltioissa kaupallisella ja siviilialalla ja joiden kysynnästä 40 prosenttia tulee kaupalliselta ja 60 prosenttia julkiselta sektorilta.

2.6 Vaikka markkinakehitys on jatkuvasti kasvusuuntaisen eikä osoita merkkejä kansainvälisen kriisin aiheuttamasta talouden taantumasta, EU:n turvallisuusala kärsii erittäin pirstaleisista sisämarkkinoista sekä huomattavasti toisistaan eroavien kansallisten lainsäädäntökehysten ja teknis-normatiivisten standardien heikentämästä teollisesta perustasta. Tutkimustoimet ja julkiset

hankinnat – huolimatta asianomaisista EU:n toimista alalla, kuten seitsemäs TTK-puiteohjelma – ovat edelleen pitkälti rajoittuneet yksittäisiin jäsenvaltioihin.

2.7 EU:n on varmistettava kansalaistensa, yritystensä ja koko yhteiskuntansa turvallisuus lukuisilla aloilla – luonnonkatastrofeja torjuvasta pelastuspalvelusta elintarvikeketjun suojelemaan, terrorismin ehkäisystä ja torjunnasta suojaamiseen riskeiltä, jotka liittyvät kemiallisiin, biologisiin ja radiologisiin aineisiin, ydin-aineisiin sekä räjähteisiin.

2.8 Turvallisuusala on tärkeä tulevaisuuden kannalta, ja se kuvastaa hyvin Euroopan tulevia haasteita ja mahdollisuuksia. Monet eurooppalaiset yritykset ovat teknologisen tasonsa ansiosta maailmanmarkkinajohtajia alan eri sektoreilla, mutta ne uhkaavat menettää markkinaosuuksiaan tärkeimpiin kauppakumppaneihinsa nähden.

2.8.1 Tarvitaan asianmukaisia, yksityiskohtaisia ja luotettavia tilastoja, joissa tarkastellaan myös alan yritysten tuottavuutta, työllistävyttä ja kokoa.

2.9 Turvallisuusalan yritysten johtaminen on erittäin monimutkaista, ja siihen vaikuttavat erilaiset muuttujat:

- markkinoiden yhtenäisyys ja avoimuus ja markkinoille pääsy
- strategiat ja näkemykset, rahoituksen saatavuus
- lainsäädännölliset kehykset, tekniset standardit, yhdenmukaistetut menetelmät sekä teollis- ja tekijänoikeuksien suoja
- teknologinen ja operatiivinen osaaminen
- mahdollisuus hallita ja ennakoita uusia kilpailunäkymiä.

2.10 Alan kilpailukyvyyn elvyttämisedellytysten turvaamiseksi Euroopassa on ETSK:n mielestä välttämätöntä, että unionin sisämarkkinoilla varmistetaan

- yhtenäismarkkinoiden täyden yhteentoimivuuden sisäinen ulottuvuus vähentämällä pirstaloitumista sekä kansallisilla markkinoilla että tutkimukseen ja innovointiin tehtävissä investoinneissa

— kansainvälisille markkinoille pääsyn ulkoinen ulottuvuus parantamalla teollis- ja tekijänoikeuksien riittämätöntä kansainvälistä suojaa ja purkamalla rajoituksia osallistua kaupallisiin ja julkisten hankintojen markkinoihin; lisäksi EU:n on huolehdittava siitä, että se toteuttaa myös tällä alalla entistä aggressiivisemmän ”teollisuuspolitiikkansa ulkoista ulottuvuutta varten integroidun strategian, jotta se voi varmistaa unionin johtoaseman kaupankäynnissä ja noudattaa yhteistä linjaa monen- ja kahdenvälisissä kauppasopimuksissa”⁽¹⁾

— eurooppalaisten valmistajien yhtäläiset oikeudet viedä puolustustarvikkeita unionin ulkopuolisiin maihin; valmistajia, jotka sijaitsevat ilman suoraa meriyhteyttä olevissa jäsenvaltioissa, ei saa syrjiä sisämarkkinoilla vaatimalla niitä hankkimaan ”kauttakulukupia” tuotteidensa kuljettamiseksi toisen jäsenvaltion merisatamaan

— turvallisuuteen liittyvien teknologiasovellusten sosiaalinen ja eettinen ulottuvuus suunnitteluvaiheesta lähtien, jotta varmistetaan niiden **hyväksyntä yhteiskunnassa** ja suojellaan täysin kansalaisten yksityisyyttä ja heidän perusoikeuksiaan sekä luottamuksellisten tietojen suojelua

— tuotantoa ja palveluja koskeva ulottuvuus, jolla ei puututa yksityiselämään mutta joka mahdollistaa onnistuneet toimet sekä henkilöresurssien kehittämisessä että kansainvälisissä ennusteissa siten, että kannustetaan suuryrityksiä, uusia yrityksiä ja pk-yrityksiä myös verkottuneiden konsortioiden ja alueiden hyödyntämisen avulla, jotta saadaan asianmukainen kilpailua edistävä kriittinen massa.

2.11 Globaalilla tasolla **Yhdysvallat** on ehdottomasti tärkein kilpailija. Sen vahvuutena on yhdenmukainen lainsäädäntökehys, yhteiset standardit ja vahva liittovaltiotason kysyntä⁽²⁾ sekä vakiintuneet sisämarkkinat, joiden osuus on yli 42 prosenttia maailmanlaajuisesta liikevaihdosta ja joilla yritykset ovat teknisten turvallisuusvarusteiden osalta eturintamassa. **Japanissa** ja **Israelissa** on eturivin yrityksiä eräiden kehittyneiden varusteiden osalta etenkin tietotekniikan ja viestinnän aloilla, kun taas **Venäjä** ja **Kiina** ovat erittäin kehittyneitä fyysisen turvallisuuden perinteisillä aloilla.

2.12 ETSK korostaa tässä maailmanlaajuisessa yhteydessä, että tarvitaan ennakoivaa eurooppalaista turvallisuusalan teollisuuspolitiikkaa, joka heijastaa entistä paremmin alan kapasiteetin, teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan teknis-normatiivisen kehityksen ja etenkin sellaisten tuote-, palvelu- ja järjestelmätyyppien välistä tasapainoa, jotka ovat yhteisten standardien ja yhdenmukaisten sääntöjen ja menettelyjen mukaisia. Mainittakoon esimerkkeinä

— käyttöoikeusjärjestelmät

⁽¹⁾ Ks. EUVL C 218, 23.7.2011, s. 25.

⁽²⁾ Ks. Yhdysvaltojen sisäisestä turvallisuudesta vuonna 2002 annettu laki ja vuonna 2002 annettu Yhdysvaltojen turvallisuuslaki.

— skannauslaitteet ja -ohjelmistot

— suojajärjestelmät ja -laitteet

— järjestelmät ja laitteet tunnistusta ja tilanteen tulkintaa varten

— valvonta- ja jäljitysjärjestelmät ja -laitteet

— hälytysjärjestelmät.

”Arkaluonteisten” tuotteiden sääntely- ja käyttöehdot edellyttävät tapauskohtaisia arvioiteja ja sopimuksia laatu- ja turvallisuustason ylläpitämiseksi.

2.13 ETSK on useaan otteeseen korostanut tarvetta kehittää verkkoihin ja tiedostoihin sovellettavaa turvallisuuspolitiikkaa, sillä kyseessä ovat Euroopan digitaalistrategian keskeiset tekijät.

2.14 ETSK on jo esittänyt kantansa ilmailun⁽³⁾, merenkulun⁽⁴⁾ ja maakuljetusten⁽⁵⁾ turvatoimien keskeisistä näkökohdista sekä operatiivisen ulkorajayhteistyön hallinnoinnista⁽⁶⁾ ja korostanut kyseisestä yhteistyöstä huolehtivan viraston (Frontex) roolia sekä ulkorajojen turvallisuutta ja laittoman maahanmuuton torjuntaa koskevan globaalien lähestymistavan tarvetta.

2.15 Avaruudesta käsin tapahtuvan ympäristön ja turvallisuuden seurannan osalta komitea on korostanut Sentinel- ja GMES-satelliittien sekä Galileo-satelliittinavigointijärjestelmän merkitystä⁽⁷⁾.

2.16 Eri tutkimuksissa on korostettu turvallisuusteknologian esittelyhankkeiden merkitystä kemiallisiin, biologisiin ja radiologisiin aineisiin, ydinaineisiin sekä räjähteisiin (CBRNE) liittyvien riskien osalta.

⁽³⁾ Ks. EUVL C 100, 30.4.2009, s. 39, ja EUVL C 128, 18.5.2010, s. 142.

⁽⁴⁾ Ks. EUVL C 44, 11.2.2011, s. 173.

⁽⁵⁾ Ks. EUVL C 65, 17.3.2006, s. 30.

⁽⁶⁾ Ks. EUVL C 44, 11.2.2011, s. 162 ja EUVL C 191, 29.6.2012, s. 134.

⁽⁷⁾ Ks. EUVL C 256, 27.10.2007, s. 47, EUVL C 256, 27.10.2007, s. 73 ja EUVL C 181, 12.6.2012, s. 175.

2.17 Seitsemänten puiteohjelmaan sisältyy ensimmäistä kertaa erityinen turvallisuusalan tutkimusohjelma. Sen budjetti on 1,4 miljardia euroa, ja siinä keskitytään yksinomaan siviilialan sovelluksiin sekä teknologian ja osaamisen kehittämiseen tähtääviin hankkeisiin EU:n kansalaisten suojelemiseksi ⁽⁸⁾ kunnioittamalla samalla heidän yksityisyyttään ja perusoikeuksiaan.

2.18 ETSK:n mielestä olisi helpotettava siviili- ja sotilaskäyttöön soveltuviin hybriditeknologioiden käyttöä kehittämällä asianmukaisia standardeja yhteistyössä Euroopan puolustusviraston (EDA) kanssa ja tuettava nykyistä vahvemmin ja entistä suuremmin resurssien turvallisuusalaan myös uuteen tutkimukseen ja innovoinnin puiteohjelmaan ⁽⁹⁾ sisältyvien mahdollistavien teknologioiden yhteydessä sekä kannustettava esittely- ja prototyypihankkeita.

2.19 Komissio on valinnut turvallisuusalan yhdeksi EU 2020 -strategian lippulaivahankkeen ”Globalisaation aikakauden yhdennetty teollisuuspolitiikka” tärkeimmistä osista. Komitea on jo esittänyt kantansa kyseisestä lippulaivahankkeesta ⁽¹⁰⁾.

2.20 ETSK katsoo, että on tärkeää esittää **yhtenäinen eurooppalainen strategia integroidun lähestymistavan soveltamiseksi turvallisuusalalla**, sillä turvallisuus on yksi nyky-yhteiskunnan keskeisiä huolenaiheita sekä kasvun ja työllisyyden kulmakivi ja se edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden yhteisiä toimia ja yhteistä näkemystä kilpailukyyn vahvistamiseksi.

3. Komission asiakirjan pääsisältö

3.1 Tiedonannossa tarkastellaan turvallisuusalan strategista merkitystä ja esitetään tärkeimmät toimet, joiden avulla Euroopan turvallisuusalasta on määrä tehdä innovatiivinen ja kilpailukyinen ja joiden myötä komissio aikoo tukea kyseistä prosessia.

3.2 Ehdotetussa toimintasuunnitelmassa määritellään seuraavat suuntaviivat:

- EU:n sisämarkkinoiden pirstaleisuuden poistaminen turvallisuusteknologiaan sovellettavien yhtenäistettyjen sertifiointiprosessien ja teknisten normien sekä sertifiointijärjestelmien vastavuoroisen tunnustamisen avulla
- tutkimus- ja innovointitoiminnan tehostaminen ja lähentäminen yrityksiin hyödyntämällä teknis-normatiivisia toimeksiantoja yhteisymmärryksessä Euroopan puolustusviraston

kanssa tutkimus- ja kehittämistoimissa sovellettavien ”hybridistandardien” osalta turvallisuus- ja puolustusalalla sekä käyttämällä Horisontti 2020 -ohjelmassa kaavailun mukaisesti teollis- ja tekijänoikeuksien ja esikaupallisten hankintojen uusia normeja ja rahoittamalla turvallisuusteknologioiden nopeita validointitestejä tulevasta uudesta sisäisen turvallisuuden rahastosta

- sosiaalisen ulottuvuuden ja yksityisyyden huomioon ottaminen
- markkinoille pääsy: vientisäännöt kolmansien maiden julkisten hankintojen markkinoiden avaamiseksi ja teknisten esteiden poistamiseksi, tuotteiden EU-turvamerkin tarkastelu, vahingonkorvausvastuun rajoittamisen tarkastelu Yhdysvaltojen turvallisuuslain mukaisesti (täytäntöönpano 2012/2013).

3.3 Komissio aikoo perustaa seurantaryhmän, jonka määrä tutkia ehdotettujen toimien edistymistä tarkkojen määraa-kojen pohjalta.

4. Yleistä

4.1 Komitea katsoo, että EU:n kansalaisten, yritysten, työntekijöiden ja koko yhteiskunnan eduksi ja kilpailukykyisen ja kestäväpohjaisen talouden kehittämiseksi on tärkeää, että EU:n tasolla laaditaan kokonaisvaltainen ja koordinoitu lähestymistapa, jonka avulla vastataan EU:n turvallisuusalan turvallisuus- ja kehityshaasteisiin siten, että laaditaan kattava turvallisuusjärjestelmiä käsittelevä EU:n strategia, jossa korostetaan yksilöä ja tämän arvokkuutta ja otetaan näin huomioon vapauden ja turvallisuuden ensisijaiset tarpeet.

4.2 ETSK:n mukaan on otettava nykyistä enemmän huomioon jo perustettujen toimistojen lisäarvo. Mainittakoon tässä yhteydessä Euroopan puolustusvirasto EDA, Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto (Frontex), Euroopan poliisivirasto Europol, Euroopan verkko- ja tietoturvvirasto ENISA, Euroopan lentoturvallisuusvirasto EASA, Euroopan meriturvallisuusvirasto EMSA, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA sekä hälytysjärjestelmät, kuten Rapex (tuoteturvallisuutta koskeva EU:n nopea tiedonvaihtojärjestelmä) ja Helsingissä sijaitseva Euroopan kemikaalivirasto ECHA (REACH).

4.3 ETSK on samaa mieltä komission kanssa siitä, että on hyödynnettävä täysimääräisesti monien eurooppalaisten yritysten johtoasemaa alalla siten, että varmistetaan **ennakoivasti** tosiasiaa yhtenäiset ja toimivat EU:n sisämarkkinat, joilla ei ole pirstaleisuudesta aiheutuvia esteitä, ja edistetään alaa, joka tarjoaa työllisyyden näkökulmasta laajoja ja lupaavia tuotanto- ja palvelumahdollisuuksia.

⁽⁸⁾ Seitsemännessä puiteohjelmassa oli toteutuksen puolivälissä rahoitettu jo yli 130 turvallisuusalan tutkimushanketta. Euroopan komissio on julkaissut luettelon seitsemännessä puiteohjelmassa rahoituista onnistuneista hankkeista.

⁽⁹⁾ Ks. asiakokonaisuus INT/651 ”Kehitystä vauhdittava keskeinen teknologia”.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 218, 23.7.2011, s. 38.

4.4 ETSK on kuitenkin sitä mieltä, että eurooppalaisessa toimintasuunnitelmassa olisi hyödyllistä mennä nykyistä pidemmälle, jotta luotaisiin todellinen yhteinen eurooppalainen turvallisuusalan strategia, jossa luotaisiin yhteiset näkymät ja joka toimisi eurooppalaisena foorumina, joka kokoaa yhteen turvallisuuden eri näkökohdat ja jonka hallintomallilla kyetään varmistamaan tehokas ja yhtenäinen koordinaatio.

4.5 Tällainen integroitu strategia voitaisiin toteuttaa konkreettisesti virtuaalisena foorumina, jossa tarkastellaan eettisiä ja hallintomalliin liittyviä kysymyksiä, alojen välisiä näkökohtia ja yhteentoimivuutta.

4.6 ETSK:n mielestä on pyrittävä poistamaan poliittisten päättäjien ja kyseisen alan väliset ymmärtämisvaikeudet myös vahvistamalla aloitteita, kuten Euroopan turvallisuuskokous (*European Security Congress*), ja pysyviä vuoropuhelufoorumeita, kuten turvallisuuspolitiikkafoorumi (*Security Policy Forum*).

4.7 Euroopan sisämarkkinoiden pirstaleisuuden poistaminen edellyttää

— laaja-alaista yhteistyötä ja koordinaatioita turvallisuusalalla sekä EU:n toimielimissä ja virastoissa ja niiden välillä, jotta varmistetaan tuotteiden ja menettelyjen täysi yhteentoimivuus sekä eri toimintatasojen välinen vertikaalinen koordinaatio

— osallistavaa ennakkointia, jotta määritellään yhteisesti sovitut ja yhteiset näkymät

— hallintojärjestelmää, johon julkis- ja yksityissektorit osallistuvat.

4.8 Komitea katsoo, että sosiaalisen ulottuvuuden huomioon ottamisen ohella on tuotteiden, palvelujen ja järjestelmien suunnittelusta alkaen toteutettava mekanismeja, joiden avulla työmarkkinaosapuolet ja järjestäytyneet kansalaisyhteiskunta voivat osallistua sosiaalisen ja eettisen ulottuvuuden kunnioittamisen seurantaan kehitettäessä turvallisuusala ja sen teknologisia sovelluksia ja tuotteita.

4.8.1 Teknis-normatiivisten toimeksiantojen, jotka annetaan yhteisymmärryksessä Euroopan puolustusviraston kanssa, olisi noudatettava uuden standardointipolitiikan periaatteita. Lisäksi olisi varmistettava julkinen ja avoin vuosittainen työohjelma, työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajien täysimääräinen osallistuminen sekä avautumisen, konsensuksen, avoimuuden, merkittävyyden, neutraaliuden ja laadukkuuden periaatteita kunnioittavien eritelmien laatiminen julkisten hankkeiden yhteydessä ⁽¹¹⁾.

⁽¹¹⁾ Ks. EUVL C 68, 6.3.2012, s. 35.

4.8.2 ETSK kannattaa ehdotettua lähestymistapaa sertifiointijärjestelmien vastavuoroiseen tunnustamiseen, jos onnistutaan huolehtimaan akkreditoitujen sertifiointielinten yhtenäisestä pätevyystasosta sekä nykyistä tiukemmista valintakriteereistä ja yhtenäisistä valintamenettelyistä vaatimustenmukaisuuden arviointia varten ⁽¹²⁾.

4.9 Komitea pitää tärkeänä **kaksikäyttöteknologioiden** ottamista huomioon normeissa, jotta kannustetaan sekä siviili- että sotilaskäyttöön soveltuvia hybriditeknologioita. Komitea kannattaa kuitenkin tätäkin voimakkaammin niin rahoituksen kuin sisällön vahvistamista Horisontti 2020 -ohjelmassa kaavailun, mahdollistavia teknologioita koskevan painopisteen puitteissa sekä tulevan sisäisen turvallisuuden rahaston toimien avulla.

4.9.1 Horisontti 2020 -ohjelman innovatiiviset lähestymistavat ovat varmasti tärkeitä, mutta teollis- ja tekijänoikeuksia on vahvistettava WTO:ssa sekä kahden- ja monenvälisissä eurooppalaisissa assosiaatiosopimuksissa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä vahingonkorvausvastuun rajoittamislausekkeisiin sekä mahdollisuuteen osallistua ulkomaisiin julkisten hankintojen markkinoihin.

4.9.2 ETSK on samaa mieltä siitä, että on hyödynnettävä täysimääräisesti Horisontti 2020 -ohjelmassa suunnitellun, esikaupallisia hankintoja koskevan välineen tarjoamia uusia mahdollisuuksia.

4.10 ETSK kannattaa täysin turvallisuusteknologian alaa sääntelevien normien sosiaalisen ja eettisen ulottuvuuden vahvistamista.

5. Erityistä

5.1 **Markkinoiden pirstaleisuuden poistaminen tuotetyypeittäin.** ETSK suosittaa, että ensisijaisia toimia asetetaan tuotetyypeittäin eikä alakohtaisesti, sillä tuotteilla voidaan vastata helpommin yhtenäismarkkinoiden tarpeisiin yhtenäistettyjen sääntöjen ja menettelyjen avulla, koska niillä on korkea markkinapotentiaali ja ne vaikuttavat lukuisiin kansalaisiin ja työntekijöihin. Tässä yhteydessä on erityisesti otettava huomioon pk-yritysten kehityksen edistäminen sekä rahoitus- ja tutkimusresurssien että organisoinnin osalta.

5.2 **Tutkimus ja innovointi, teollis- ja tekijänoikeudet ja julkiset hankinnat.** ETSK kehottaa lisäämään Horisontti 2020 -ohjelmassa turvallisuusteknologioille kohdennettuja EU:n varoja samalla kun vahvistetaan toimia mahdollistavien teknologioiden alalla. Komitea kannattaa myös turvallisuusalan yhteisten yhteentoimivuushankkeiden vahvistamista ISA-ohjelmassa ⁽¹³⁾; alaan sovellettavien poikkeusten toteuttamista innovointia koskevien valtiontukien yhteydessä; direktiivien EY/2004/18 ja

⁽¹²⁾ Ks. EUVL C 120, 16.5.2008, s. 1.

⁽¹³⁾ ISA – Yhteentoimivuusratkaisut eurooppalaisille julkishallinnoille (*Interoperability Solutions for European Public Administrations*) 2010–2015.

EY/2009/81 sekä esikaupallisten hankintojen välineiden todellisen täytäntöönpanon tarkistamista turvallisuusosalalla; julkis- ja yksityissektorien sekä siviili- ja sotilasalan nykyistä tiiviimpää yhteistyötä sekä yritysten ylikansallista sulautumista ja klusteroitumista koskevien strategioiden helpottamista; vahingonkorvausvastuun rajoittamista käsittelevien normien yhdenmukaisamista sekä teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa koskevien sisäisten sääntöjen parantamista.

5.3 **Pääsy kansainvälisille markkinoille.** ETSK katsoo, että on vahvistettava integroituja ja yhteisiä ulkopoliittisia toimia turvallisuusosalalla lujittamalla teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa WTO:ssa sekä kahden- ja monenvälisissä eurooppalaisissa assosiaatiosopimuksissa, varmistamalla yhtäläinen osallistuminen ulkomaisille markkinoille ja julkisiin hankintoihin vastavuoroisuuden pohjalta, lisäämällä EU:n toimien painoarvoa kansainvälisessä standardointiprosessissa sekä ottamalla käyttöön laatumerkkinä toimiva EU-turvamerkki (*Euro Security Label*).

Bryssel 16. tammikuuta 2013

5.4 **Sosiaalinen ja eettinen ulottuvuus.** Kaikkien turvallisuusalan järjestelmien, tuotteiden ja palvelujen yhteydessä on kunnioitettava ihmisten perusvapauksia ja -oikeuksia, etenkin oikeutta luottamuksellisuuteen, sekä edistettävä taloudellista ja sosiaalista kehitystä, turvallista kauppaa ja ihmisten hyvinvointia ja turvallisuutta. Teknologisen kehityksen on mahdollistettava henkilötietojen ja luottamuksellisten tietojen suojan parantaminen alusta lähtien ja tarjottava – julkis- ja yksityissektorin vuoropuhelun tuella – välineitä, joiden avulla voidaan avoimesti ja vastuuntuntoisesti panna täytäntöön ihmisten suojeluun tähtäävä lainsäädäntö.

5.5 Ammattitaitoisten henkilöresurssien **koulutus- ja työllistymisulottuvuus** ottaen huomioon kehittyneiden turvallisuusteknologioiden turvallisuus- ja soveltamisvaatimukset, jotta varmistetaan, että yksilöä ja tämän arvokkuutta kunnioittaen ja järjestelmien täysi yhteentoimivuus turvaten tarjotaan laadukkaita asiantuntijapalveluja.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n kansainvälisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön vahvistaminen ja keskittäminen: strateginen lähestymistapa”

COM(2012) 497 final

(2013/C 76/08)

Esittelijä: **Gerd WOLF**

Euroopan komissio päätti 14. syyskuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n kansainvälisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön vahvistaminen ja keskittäminen: strateginen lähestymistapa

COM(2012) 497 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 8. tammikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 133 ääntä puolesta ja 1 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä

1.1 Tutkimuksen ja innovoinnin menestyksellä on ratkaiseva vaikutus Euroopan maailmanlaajuiseen kilpailukykyyn, joka muodostaa työpaikkojen, sosiaalipalveluiden ja hyvinvoinnin perustan. Horisontti 2020 -ohjelma kattaa tähän varatut ja välttämättömät EU:n tukitoimenpiteet. Osa tästä on yhteistyö EU:n ulkopuolisissa valtioissa sijaitsevien kumppaneiden kanssa.

1.2 Tämä tiedeyhteistyö vaikuttaa monin tavoin myönteisesti yhteistyökumppaneiden edistykseen ja kansojen väliseen yhteisymmärrykseen.

1.3 Euroopan yhteistyöstä saama hyöty riippuu kuitenkin ratkaisevasti eurooppalaisen tutkimusalueen houkuttelevuudesta sekä asianomaisten eurooppalaisten yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten (myös pk-yritysten) maineesta ja suorituskyvystä. Eurooppa 2020 -strategian keskeisiin tavoitteisiin kuuluu tarvittavien edellytysten luominen EU:n osalta.

1.4 Vallitsevan talous- ja finanssikriisin vuoksi onkin yhä tärkeämpää toteuttaa suhdanteita tasoittavaa eurooppalaista tukipolitiikkaa ja tehdä eurooppalaisesta tutkimusalueesta sekä sen perustasta ja kansainvälisestä ulottuvuudesta kaikin mahdollisin rahoitus- ja rakennetoimin entistä vahvempi ja houkutteleva sekä suojata sitä leikkauksilta. Horisontti 2020 -ohjelman talousarviota ei saa käyttää väärin muiden eturistiriitojen kiistakapulana.

1.5 Kumppanusmaiden kanssa tehtävien puitesopimusten päätavoitteena ovat tasavertaiset toimintaedellytykset, mikä tarkoittaa yhtäläisiä oikeuksia ja velvollisuuksia. Muutoin yhteiskumppaneita ei ole tarkoitus suitsia EU:n säännöstoilla enempää kuin EU:n etujen vaalimiseksi on välttämätöntä. Luovuus vaatii vapautta!

1.6 Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti hankekohtaisten yhteistyösopimusten tekemisen tulisi kuulua aina niille sidosryhmille, jotka ovat itse osallisia kyseiseen hankkeeseen ja joiden on siis vastattava organisaationa sen onnistumisesta.

1.7 Suuret tutkimusinfrastruktuurit ja esittelyhankkeet voivat ylittää yksittäisten jäsenvaltioiden – ja ehkä jopa koko EU:n – suorituskyvyn ja myös hyödyntämispotentiaalin, ja ne saattavat siis vaatia komission välitöntä osallistumista.

1.8 Kansainvälisten yhteistyöhankkeiden onnistumisen edellytyksiä ovat luotettavuus, jatkuvuus ja reservien säilyttäminen koko hankeaikana. Tämä vaatii erityisiä valmisteluja. Lisäksi on varmistettava osallistuvien asiantuntijoiden riittävä liikkuvuus ja edistettävä sitä.

1.9 Kansainvälinen yhteistyö ei ole itseisarvo, vaan se sitoo työvoimaa ja sen perusteena on oltava tapauskohtaisesti odotettavissa oleva lisäarvo. Siitä ei tulisi kehittyä komission ulkopoliittikan poliittista välinettä.

1.10 Johtojatukseksi on oltava EU:n oma etu sekä eurooppalaisen tutkimusalueen ja eurooppalaisen innovointikyvyn vahvistaminen. Siksi vielä kehityksessä olevissa valtioissa sijaitsevien kumppaneiden kanssa toteutettavien yhteistyöhankkeiden tukemiseen EU-varoin tulisi käyttää ensisijaisesti kehitysapuun varattuja määrärahoja.

1.11 Eurooppalaisten yhteistyökumppaneiden kannalta ratkaiseva taloudellinen haitta on, ettei teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamiseksi ole vielä olemassa EU-patenttia. Komitea pyytää parlamenttia, komissiota ja neuvostoa tukemaan suunniteltua etenemistä kohti "vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia" ja viimein avaamaan lukkiutuneen tilanteen. Tässä yhteydessä EU:n tulisi myös ottaa käyttöön siirtymäaika, jonka aikana patentit voitaisiin julkaista ennakkoon ilman, että tämä vahingoittaa niiden uutuutta.

1.12 Strategisen lähestymistavan täytäntöönpanoa koskevien tietojen keräämistä varten ei tulisi luoda uusia välineitä, vaan siihen tulisi käyttää esimerkiksi eurooppalaisen ohjausjakson järjestelmää.

2. Komission tiedonannon pääsisältö

2.1 Tiedonannossa esitellään kansainvälisen tutkimus-, kehittämis- ja innovointiyhteistyön perusteet, strategiset tavoitteet ja osa sen menettelytavoista. Tällaisella yhteistyöllä tarkoitetaan yhteistyötä EU:n ulkopuolisiin valtioihin sijoittautuneiden kumppaneiden kanssa.

2.2 Mainitut tavoitteet ovat seuraavat:

- a) **Vahvistetaan unionin huippuosaamista ja houkuttelevuutta tutkimuksessa ja innovoinnissa samoin kuin sen talouden ja teollisuuden kilpailukykyä** käyttämällä ulkoisia tietolähteitä, houkuttelemalla lahjakkaita tutkijoita ja investointeja unioniin, helpottamalla pääsyä uusille ja kehityksessä oleville markkinoille, sopimalla yhteisistä käytännöistä tutkimuksen tekemisessä ja käyttämällä hyväksi sen tuloksia.
- b) **Puututaan maailmanlaajuisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin** kehittämällä ja ottamalla käyttöön todellisia ratkaisuja nopeammin ja optimoimalla tutkimusinfrastruktuurien käyttö.
- c) **Tuetaan unionin ulkoisia politiikkoja** koordinoimalla tutkimus- ja innovointipolitiikka tiiviisti laajentumis-, naapuruus- ja kaupapolitiikkojen, yhteisen ulko- ja turvallisuus-

politiikan (YUTP) sekä humanitaarisen avun ja kehitys yhteistyöpolitiikkojen kanssa ja tekemällä tutkimuksesta ja innovoinnista kiinteä osa kattavaa ulkoista toimintaa.

2.3 Uutta strategista lähestymistapaa kansainväliseen tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön voidaan kuvailla seuraavasti:

- EU:n ulkopuolisista maista tulevat tutkijat voivat osallistua Horisontti 2020 -ohjelmaan, jolloin eurooppalaiset tutkijat voivat tehdä yhteistyötä maailman parhaiden kykyjen kanssa.
- Kansainväliset yhteistyötoimet kohdennetaan, ja niiden mitataavan ja aihealueiden on oltava sellaisia, että tutkimuksen vaikutukset ovat mahdollisimman suuret.
- Yhteistyöhön keskeisten kumppanimaiden ja -alueiden kanssa kehitetään monivuotisia etenemissuunnitelmia.
- Kumppanuuksia komission, jäsenvaltioiden ja asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa vahvistetaan.
- Edistetään yhteisiä periaatteita kansainvälisen yhteistyön toteuttamisesta tutkimuksessa ja innovoinnissa.
- Vahvistetaan EU:n asemaa kansainvälisissä järjestöissä ja monikeskisillä foorumeilla.
- Tehostetaan täytäntöönpanoa, hallintoa, seurantaa ja arviointia.

3. Komitean yleishuomioita

3.1 Tutkimuksen ja innovoinnin menestyksellä on ratkaiseva vaikutus Euroopan maailmanlaajuiseen kilpailukykyyn, joka muodostaa työpaikkojen, sosiaalipalveluiden ja hyvinvoinnin perustan. Horisontti 2020 -ohjelma kattaa tähän varatut ja välttämättömät Euroopan komission tukitoimenpiteet. Kansainvälinen yhteistyö on osa Horisontti 2020 -ohjelmaa.

3.2 Kansainvälinen tiede- ja innovointiyhteistyö vaikuttaa monin tavoin myönteisesti yhteistyökumppaneiden edistykseen ja kansojen väliseen yhteisymmärrykseen. Tämä ei koske vain eurooppalaista tutkimusaluetta, vaan pätee maailmanlaajuisesti ja näin ollen myös tässä käsiteltävän asian kohdalla. Komitea vahvistaa asiasta aiemmin antamansa suositukset ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ks. EUVL C 306, 16.12.2009, s. 13.

3.3 Tämän vuoksi ETSK pitää komission uutta tiedonantoa tervetulleena ja kannattaa yleisesti siinä esitettyjä tavoitteita ja perusteluita.

3.4 EU:n neuvotteluasemat alkavissa kumppanuuksissa ja Euroopan kansainvälisestä yhteistyöstä saama hyöty riippuvat ratkaisevasti eurooppalaisen tutkimusalueen houkuttelevuudesta sekä asianomaisten eurooppalaisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten maineesta ja suorituskyvystä ja yritysten (myös pk-yritysten) innovointikyvystä.

3.5 Eurooppa 2020 -strategian keskeisiin tavoitteisiin kuuluu tarvittavien edellytysten luominen EU:n osalta. Vallitsevan talous- ja finanssikriisin vuoksi onkin yhä tärkeämpää toteuttaa leikkauksien sijasta suhdanteita tasoittavaa eurooppalaista tukipolitiikkaa ja tehdä eurooppalaisesta tutkimusalueesta sekä sen perustasta ja kansainvälisestä ulottuvuudesta kaikin mahdollisin rahoitus- ja rakennetoimin entistä vahvempi ja houkutteleva. Nimenomaan tästä syystä Horisontti 2020 -ohjelman budjetin on oltava vähintään komission ehdotuksen mukainen. Komitea toistaa siksi jälleen Euroopan parlamentille ja neuvostolle jo useaan otteeseen esittämänsä kehotuksen pidättäytyä tässä yhteydessä leikkauksista ja olla käyttämättä näitä talousarviomäärärahoja eturistiriitojen kiistakapulana.

3.6 Tutkimus ja innovointi eivät menesty yhtäläisesti kaikissa jäsenvaltioissa. Komitea toistaa jälleen kehotuksensa, että eurooppalaisen tutkimusalueen ulkopuolisissa jäsenvaltioissa, joilla ei tällä hetkellä ole riittävästi huipputason tutkimuslaitoksia ja innovaatiopajoja, puute tulisi korjata mahdollisimman pikaisesti rakenne- ja koheesiorahastojen avulla ja huipputukijoiden riittävän määrän ja innovatiivisen yrittäjyyden kehittymistä tulisi edistää menestyksekkäällä tuki- ja talouspolitiikalla. Vain näin voidaan käytännössä siirtyä käsitteeseen ”huippuosaamisen tiimiyttäminen”.^(?) Niinpä komitea vetoaa myös kaikkiin jäsenvaltioihin (sekä soveltuvien osin yksityisyrittäjiin), jotta ne lopultaikin täyttävät omalta osaltaan nyttemmin myös Eurooppa 2020 -strategiaan sisällytetyt Lissabonin strategian tavoitteet ja käyttävät 3 prosenttia BKTL:sta tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

3.7 Komission tavoitteena on, että ”EU:n ulkopuolisista maista tulevat tutkijat voivat osallistua Horisontti 2020 -ohjelmaan, jolloin eurooppalaiset tutkijat voivat tehdä yhteistyötä

maailman parhaiden kykyjen kanssa”. Tämä mahdollisuus on tietysti ollut olemassa^(?) jo vuosikymmenten ajan, ja sitä myös hyödynnetään intensiivisesti. Komission tulisi siksi kuulla selkeämmin lähtötilannetta. Sen tulisi selittää, millä uusilla välineillä se aikoo saavuttaa lisävapauksia ja mitä uusia asioita on tarkoitus sallia ja tukea.

3.8 Komissio ehdottaa, että menestyksekkään kansainvälisen yhteistyön tärkeänä tukitoimenpiteenä tehtäisiin puitesopimuksia mahdollisten kumppanuusmaiden kanssa. Komitean mielestä kohteena tulisi olla ensisijaisesti erityisen innovaatiokykyiset, menestyksekkäät ja suorituskykyiset teollisuusmaat. Puitesopimuksilla tulisi pyrkiä vapaakauppasopimusten tapaan etenkin tasavertaisiin toimintaedellytyksiin, mikä tarkoittaa vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia. Muutoin mahdollisia kumppaneita ei ole tarkoitus suitsia EU:n säännöstoilla enempää kuin EU:n etujen vaalimiseksi on välttämätöntä.

3.9 Puitesopimuksissa on vältettävä kaikkia asiaan kuulumattomia näkökohtia ja vaikutusyrityksiä sekä varmistettava riittävä joustavuus ja liikkumavapaus, jotta voidaan tehdä sopimuksia, jotka on räätälöity mahdollisimman hyvin yksittäisiin tapauksiin ja niiden lähtökohtiin. Luovuus vaatii vapautta!

3.10 Erityisen tärkeitä ovat riittävä luotettavuus, jatkuvuus ja reservien säilyttäminen koko hankeaikana. Tämä on vaativa tehtävä ja edellyttää erityisiä valmisteluita.

3.11 Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti yhteistyösopimusten tekemisen tulisi kuulua aina niille sidosryhmille, jotka ovat itse osallisia kyseiseen hankkeeseen ja joiden on siis vastattava organisaationa sen onnistumisesta.

3.12 Komission tulisi puolestaan olla suoraan osallisena vain tieteellis-teknisten suurhankkeiden kaltaisissa tapauksissa, joissa yksittäisen jäsenvaltion, yrityksen tai tutkimuslaitoksen potentiaali ei ole riittävä. Silloin kuitenkin myös vastuun tulisi olla komissiolla. Komitea muistuttaa⁽⁴⁾, että erityisesti suuret tutkimusinfrastruktuurit ja esittelyhankkeet voivat ylittää yksittäisten jäsenvaltioiden – ja ehkä jopa koko EU:n – suorituskyvyn ja myös hyödyntämispotentiaalin, ja ne vaativat siis komission vahvempaa osallistumista.

^(?) Ks. esimerkiksi Peter Gruss, MaxPlanckForschung 3/12, s. 6, ISSN 1616-4172.

⁽³⁾ Ks. EUVL C 306, 16.12.2009, s. 13, kohta 3.2.

⁽⁴⁾ Ks. EUVL C 181, 21.6.2012, s. 111, kohta 4.3.1.

3.13 Useimmat kansainvälisen yhteistyön muodot kehittyvät tutkijoiden, tutkijaryhmien, (pk-)yritysten tai tutkimuslaitosten henkilökohtaisista yhteyksistä, jotka tavallisesti syntyvät kansainvälisissä alakohtaisissa konferensseissa tai messuilla ja joita myös vaalitaan näissä tilaisuuksissa. Nämä itsejärjestäytymisen prosessit on tunnistettava ja tunnustettava ja niitä on hyödynnettävä ja tuettava entistä selkeämmin. ETSK pahoittelee, että vielä ei ole havaittavissa, että komissio olisi ottanut huomioon komitean toistuvasti asiasta esittämät suositukset.

3.14 Menestyksen edellytyksenä on yhteistyöhankkeisiin osallistuvien asiantuntijoiden riittävä liikkuvuus. Komission tulisi antaa tälle näkökohdalle enemmän painoarvoa, mahdollisesti vastaavalla tavalla kuin EU:n sisäistä liikkuvuutta koskevilla säännöissä ja tukimalleissa.

3.15 Komitea on huolissaan siitä, että kansainvälisestä yhteistyöstä on kehittymässä komission silmissä poliittinen itseisarvo tai komission ulkopoliittikan väline (komission tiedonannon kohta 5). Yhteistyö ei kuitenkaan ole itseisarvo, vaan se vaatii ylimääräistä panosta, jota voidaan perustella vain tiedon ja osaamisen lisäämisellä ja täydentämisellä sekä innovaatioiden tuloksilla. Siksi yhteistyöhankkeisiin tulisi ottaa vain ne osapuolet, jotka luovat osaltaan lisäarvoa.

3.16 Kyse ei kuitenkaan ole pelkästään määrärahojen jaon painotuksista vaan myös hallintotaakasta. Vaikka Horisontti 2020 -ohjelmaan liittyvää EU:n sisäistä hallintotaakkaa voidaan toivottavasti vähentää suunnitelluilla yksinkertaistamistoimenpiteillä⁽⁵⁾, se vie edelleen huomattavan osan tieteentekijöiden ja tutkijoiden työvoimasta. Jos siihen nyt lisätään mahdollisesti liian muodollisia menettelyitä noudattava maailmanlaajuinen yhteistyö, vaarana on byrokratian paisuminen uudelleen.

3.17 Toinen huolenaihe on Horisontti 2020 -ohjelman valittavasti edelleen liian vähäisten varojen käyttö. Siltä osin kuin ne virtaavat EU:n ulkopuolelle kolmansiin maihin, niitä ei tietenkään voida hyödyntää eurooppalaisen tutkimusalueen sisällä. Tässä yhteydessä on jokaisessa tapauksessa pohdittava huolellisesti painopisteitä, myös kun otetaan huomioon EU:n jäsenvaltioiden huomattava kiinni kuromisen tarve. Siksi yhteistyöhankkeita, joilla on kehitysyhteistyön luonne, tulisi tukea ensisijaisesti kehitysapuvaroista.

3.18 Komission tiedonannossa nostetaan esiin myös teollisia tekijänoikeuksien kysymys ja mainitaan se yhtenä perusteena

”eurooppalaiselle” menettelytavalle. Perustutkimuksen osalta kyse on ensisijaisesti uuden löydön tai ymmärryksen ajallisen ensisijaisuuden tunnustamisesta. Mutta jo sovellukseen siirryttäessä esille nousee tietysti aina myös mahdollisen keksinnön patentointikelpoisuus.

3.19 Tässä kohtaa Euroopalla on ollut jo vuosikymmenten ajan ammottava aukko: EU:lla ei ole vielä yhtenäistä patenttia! Tämä aiheuttaa EU:ssa kaikille yrityksille ja erityisesti pk-yrityksille joko moninkertaiset kustannukset niiden Euroopan ulkopuolisiin (esimerkiksi yhdysvaltalaisiin) yhteistyökumppaneihin verrattuna, tai se johtaa jopa patentista luopumiseen eli patenttisuojan menettämiseen. Komitea pyytää parlamenttia, komissiota ja neuvostoa⁽⁶⁾ tukemaan varauksettomasti piakkoin tapahtuvaksi suunniteltua etenemistä kohti ”vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia” ja viimein avaamaan lukkiutuneen tilanteen. Komitea pitää tervetulleina tähän liittyviä Euroopan parlamentin päätöslauselmia⁽⁷⁾. Tässä yhteydessä EU:n tulisi myös ottaa käyttöön siirtymäaika, jonka aikana patentit voitaisiin julkaista ennakkoon ilman, että tämä vahingoittaa niiden uutuutta.⁽⁸⁾

3.19.1 Lisäksi tulisi käsitellä ja tarkistaa uudelleen teollisten tekijänoikeuksia koskevia sääntöjä yhteisten teknologia-aloitteiden osalta.

4. Komitean erityishuomioita

4.1 Komission ehdotuksen mukaan niiden maiden luettelo, jotka ovat oikeutettuja automaattiseen rahoitukseen, on tarkoitus rajoittaa täydentämällä nykyistä, yksinomaan asukaskohtaiseen BKT:oon tukeutuvaa valintaperustetta uudella valintaperusteella, joka pohjautuu yhteenlaskettuun BKT:hen, jolloin tietyn rajan ylittävät maat eivät ole rahoituskelpoisia.

4.1.1 Komitean mielestä asiaa tulisi käsitellä eriytetymmin. EU:n tukeman, sen ulkopuolisissa valtioissa sijaitsevien valittujen kumppaneiden kanssa tehtävän yhteistyön ensisijaisena kriteerinä tulisi olla pelkästään eurooppalaisten järjestöjen, (pk-)yritysten, tieteentekijöiden ja tutkijoiden tästä yhteistyöstä saatavaan osaamiseen kohdistuva erityinen intressi tai tarve. Eurooppalaisen tutkimusalueen edistämisen on oltava etusijalla. Kun johonkin hankkeeseen tarvitaan huippuasiantuntijaa korkeamman BKT:n maasta, myös häntä tulisi voida tukea, jos ei ole muuta mahdollisuutta käyttää hänen kykyjään ja tietojaan Euroopan hyväksi. Ratkaisevana johtoajatuksena on oltava EU:n omat intressit!

⁽⁶⁾ Eurooppa-neuvosto, 23. kesäkuuta 2011 – 11328/11.

⁽⁷⁾ <http://www.europarl.europa.eu/news/fi/pressroom/content/20121210IPRO4506/html/Parlamentti-hyv%C3%A4ksyi-%C3%A4nC3%A4nn%C3%B6t-yhten%C3%A4isest%C3%A4-EU-patentista>

⁽⁸⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta ”Tieteellisen tiedon saatavuus – julkiset investoinnit”, kohta 3.4. (Ks. tämän virallisen lehden sivu 48)

⁽⁵⁾ Ks. EUVL C 48, 15.2.2011, s. 129, kohta 1.2.

4.2 Komission mielestä strateginen lähestymistapa edellyttää objektiivisia tietoja. Komitea pitää tervetulleena komission edustajan suullista vakuutusta, jonka mukaan tiedonannossa ehdotettuun tilastojen ja tietojen keräämiseen ei käytetä lisävoimavaroja vaan komissio käyttää tähän tarkoitukseen jo olemassa olevia lähteitä. Komitea suosittaa esimerkiksi eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa kerättyjen tietojen ⁽⁹⁾ hyödyntämistä, jotta voidaan välttää aiheuttamasta lisätaakkaa yrityksille ja tutkijoille.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/index_en.htm

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti tieteellisen tiedon parempaa saatavuutta – enemmän hyötyä julkisista tutkimusinvestoinneista”

COM(2012) 401 final

(2013/C 76/09)

Esittelijä: **Gerd WOLF**

Euroopan komissio päätti 17. heinäkuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti tieteellisen tiedon parempaa saatavuutta – enemmän hyötyä julkisista tutkimusinvestoinneista

COM(2012) 401 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 8. tammikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 151 ääntä puolesta 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Tieteellisen tiedon saatavuus on oleellinen edellytys menestyksekkäälle tutkimukselle ja innovaatioiden tukemiselle ja siten myös Euroopan kilpailukyvyille. Tähän kuuluu myös tiedonvaihto tutkijoiden välillä, tutkimuskumppaneiden välillä – erityisesti tutkimuksen ja yritysten välillä – sekä tutkijoiden ja kansalaisten välillä.

1.2 Komitea kannattaa jäljempänä esitetyin varauksin komission muotoilemia tavoitteita ja ehdotuksia ja katsoo, että ne helpottavat ja mahdollisesti parantavat tieteellisen työn tehokkuutta teknisesti internetin avulla.

1.3 Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että tekijäisyys ja tutkijan ja tämän organisaation tekijänoikeudet varmistetaan edelleen, tieteiden ja tutkimuksen vapautteen ei kajota ja tutkijoita varjellaan tehokkuutta viedä lisätyöltä ja hallintotaakalta.

1.4 Tieteellisten julkaisujen vapaa saatavuus (internetissä) on yksi nykyiset tekniset mahdollisuudet huomioon ottava tapa laajentaa ja täydentää kirjastoja. Tämä keino on erittäin hyödyllinen ja laajalti käytössä, ja sitä tulisi täydentää ja kehittää edelleen. Tavoitteena on maailmanlaajuinen symmetria Euroopan ja Euroopan ulkopuolisten valtioiden välillä.

1.5 Tieteellisen tiedon säilytys (tutkimustiedon tallennus) mahdollista myöhempiä käyttöä varten on tarpeen, ja nykyisin se kuuluu hyvään tieteelliseen käytäntöön. Komitea pitää myön-

teisenä komission aikomusta tukea tähän tarvittavia infrastruktuureja myös tulevaisuudessa. Mikäli tietojen tallennuksesta on hankesopimuksissa sovittava entistä yksityiskohtaisemmin, on yhdessä asianomaisten tutkijoiden kanssa päätettävä tieteenalan mukaisesti tallennuksen laajuudesta, muodosta, yksityiskohtaisuudesta ja kuvauksesta (metatiedon avulla).

1.6 Tämän perusteella herää kysymys tallennettujen tutkimustietojen vapaasta (eli yleisestä, maailmanlaajuisesta, ilmaisesta, rajoittamattomasta ja ehdottomasta) saatavuudesta internetissä. Kysymykseen liittyy monia näkökohtia, se koskettaa perinteistä tiedekulttuuria, ja sitä on käsiteltävä eritellen ja huolellisesti. On olemassa tutkimusalueita, joiden kohdalla tietojen vapaa ulkopuolinen saatavuus on hyödyllistä ja harmitonta, kun taas monilla muilla alueilla keskeiset näkökohdat puhuvat sitä vastaan. Yleistämistä tulisi siksi välttää.

1.7 Valikoiduissa tapauksissa mahdollisia ratkaisuja tulisi sen vuoksi panna toimeen asteittain ja kokeiluluonteisesti, ja niiden tulisi pohjautua nykyisiin jo yleisiin vapaaehtoisiiin, itseorganisoi-tuihin tiedonvaihtomenetelmiin (esimerkiksi CERN, www!), ja niitä tulisi testata empiirisesti pilottihankkeessa yhteisymmärryksessä tutkimusprosessissa mukana olevien tutkijoiden kanssa. Kuitenkaan tähän liittyvät hallinnolliset prosessit eivät saa uusien veloitteiden tai lisämenettelyiden muodossa haitata juuri alkaneita yksinkertaistamispyrkimyksiä.

1.8 Tästä riippumatta – ennen kaikkea maailmanlaajuisen Euroopan ja Euroopan ulkopuolisten valtioiden välisen symmetrian tapauksessa – sellaisten tietojen asianmukaisen valikoiman vapaa saatavuus, joihin vapaasti saatavilla olevat julkaisut perustuvat, voisi olla hyödyllistä, mikäli sen vaatimat lisätoimet osoit-tautuvat hyväksyttäviksi ja oikeutetuiksi.

1.9 Kaikki nämä toimenpiteet aiheuttavat osittain huomattavia lisäkustannuksia tutkijoille ja heidän organisaatioilleen. Ne on otettava täysimääräisinä huomioon talousarviosuunnittelussa ja määrärahojen jaossa.

2. Komission tiedonannon pääsisältö

2.1 Tiedonanto koskee komission suunnittelemaa toimia, joiden tarkoituksena on parantaa tieteellisen tiedon saatavuutta ja kasvattaa julkisista tutkimusinvestoinneista saatavaa hyötyä.

2.2 Toimenpiteiden tavoitteet ovat

— tieteellisten julkaisujen saatavuus

— tieteellisen tiedon säilyttäminen

— tutkimustietojen saatavuus.

2.3 Tieteellisten julkaisujen kustantajien kanssa käydään parhaillaan neuvotteluita kahdesta julkaisumallista:

— **Avoim, vapaa ja maksuton välitön julkaiseminen** (*gold open access*): julkaisukustannusten maksaminen on siirretty tekijöille lukijoilta (joilta ne on peritty tilausmaksujen muodossa). Yleensä kustannuksista vastaa yliopisto tai tutkimuslaitos, jonka palveluksessa tutkija on, tai tutkimusta tukeva rahoituselin.

— **Rinnakkaisjulkaiseminen** (*green open access*): tutkija arkistoi julkaistun artikkelin tai lopullisen vertaisarvioidun käsikirjoituksen verkkotietovarastoon ennen julkaisua, sen jälkeen tai samaan aikaan. Usein artikkeli on kustantajan pyynnöstä saatavilla viivästetysti (julkaisukieltoaika), jotta tilaajat saavat lisätua.

2.4 Lisäksi esitetään aikataulu siitä, kuinka tavoitteet voidaan toteuttaa vaiheittain Horisontti 2020 -ohjelman aikana.

3. Komitean huomiot

Tässä käsitelty aihe koskee tulevien julkaisujen ja niiden perustana olevien – nykyisin yleensä myös digitaalisessa muodossa olemassa olevien – tutkimustietojen vapaata (eli yleistä, ilmaista, maailmanlaajuisista ja rajoittamatonta) saatavuutta internetissä.

3.1 Aiemmat lausunnot

Komitea on jo lausunnossaan ⁽¹⁾ ”Yhteistyö ja tiedonvaihto tutkimusjärjestöjen, teollisuuden ja pk-yritysten välillä – innovoinnin tärkeä edellytys” käsitellyt kyseistä aihetta ja esittänyt siihen liittyviä yleisiä huomioita, jotka pätevät edelleen. Ne koskevat tavoitetta parantaa tiedonvaihtoa tutkimuskumppaneiden välillä (erityisesti tutkimuksen ja yritysten välillä). Siinä keskeiseksi tekijäksi katsottiin innovoinnin tukeminen ja siten Euroopan kilpailukyky. Ne koskivat myös tutkimus- ja innovointiprosessissa syntyviä tekijänoikeuksia sekä taiteen ja tieteen vapautta ⁽²⁾ ⁽³⁾.

3.2 Tekijyyden ja tekijänoikeudet

Tekijyydessä ja tutkijoiden ja niiden organisaatioiden tekijänoikeuksissa on yhtäältä kyse sen tunnustamisesta, että henkilö on ensimmäisenä tehnyt tieteellisen keksinnön tai johtopäätelmän, mikä tapahtuu yleensä dokumentoimalla henkilö tekijäksi julkaisuun, ja toisaalta luovan prosessin tunnustamisesta ja mahdollisesti siitä saatavista hyödyntämis-oikeuksista (tai niiden osasta), kun uusista tiedoista syntyy mahdollisia innovaatioita ja keksintöjä, joille usein haetaan myös patenttisuojaa. Komitea pitää siksi myönteisenä komission toteamusta (kohta 4.1), jonka mukaan ”avoin julkaisutapa ei vaikuta tekijän vapautteen valita, julkaiseeko hän tekstinsä vai ei. Se ei myöskään vaikuta patentointiin tai muihin kaupallisiin käyttömuotoihin.”

3.3 Uutuutta vaarantamaton määräaika

Kyseessä on vaikea ja mahdollisesti menetyksiä aiheuttava ongelma, kun punnitaan tieteellisten tietojen varhaista julkaisemista, mutta samalla siitä mahdollisesti kehittyvien keksintöjen uutuusvaatimuksen menettämistä tai jälkimmäisen välttämiseksi julkaisemisesta pidättäytymistä aluksi, jolloin taas saatetaan menettää esimerkiksi löydön tekemisestä ensimmäisenä saatava tunnustus. Komitea toistaa suosituksensa ⁽⁴⁾, että yhteisöpatenttia luotaessa säädetään niin kutsutusta uutuutta vaarantamattomasta määräajasta tämän ongelman lieventämiseksi.

3.4 Patenttioikeuden esimerkki

Vuosikymmeniä kestäneen kansainvälisen kehityksen myötä patenttioikeuteen laadittiin ja luotiin tasapaino tekijänoikeuksien alkuperäisten luottamuksellisuusvaatimusten ja tuotteiden vapaan saatavuuden välille. Näin ollen nykyisin patenttihakemukset julkaistaan 18 kuukauden kuluttua, ja ne ovat myös internetissä kaikkien saatavilla.

3.5 Tutkimustiedot

Tieteenalasta riippuen tähänastisille käytännöille on enemmän tai vähemmän leimallista, että

⁽¹⁾ EUVL C 218, 11.9.2009, s. 8, luku 3.

⁽²⁾ Euroopan unionin perusoikeuskirja, 13 artikla (maaliskuu 2010): ”Akateemista vapautta kunnioitetaan.”

⁽³⁾ Esim. Torsten Wilholt, FORSCHUNG & LEHRE, 19. vuosikerta 12/12, sivu 984, www.forschung-und-lehre.de

⁽⁴⁾ EUVL C 132, 3.5.2011, s. 39, kohta 3.9.

- i. tutkimusprosessissa tuotettava tieto, joka perustuu niin sanottuun raakadataan, täytyy ensin kalibroida ja tarkastaa virhemittausten varalta, sen konsistenssi on tarkastettava sisäisessä mielipiteenmuodostusprosessissa, sen merkitys on arvioitava ja tarvittaessa sitä on verrattava tai yhdistettävä muuhun tutkimustietoon, ennen kuin siitä voidaan muodostaa vahvistettu ja luotettava tietokokonaisuus ja se voidaan julkaista.
- ii. sen parissa toimivat tutkijat kertovat siitä julkaisuissa ensimmäisinä, tulkitsevat tuloksia ja tekevät niistä johtopäätelmiä.

3.6 Periaatteellinen hyväksyntä

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen komitea tukee komission muotoilemia tavoitteita. Se pitää niitä – teknisesti internetin mahdollistamana – tieteellisen työn potentiaalisena helpotuksena ja tehokkuuden lisääjänä. Komitea suosittelee aloitettujen prosessien ja lähestymistapojen asteittaista edelleen kehittämistä jatkuvassa vuorovaikutuksessa tutkimusprosessissa aktiivisesti toimivien tutkijoiden kanssa. Tämä vaatii eri tutkimusalojen erityispiirteiden huomioon ottamista sekä tutkijoiden varjelua heidän tehokkuuttaan viedä lisätyöltä ja hallintotaakalta. Seuraavassa luvussa kuvataan tähän liittyviä lisänäkökohtia ja rajoituksia.

4. Komitean erityishuomioita

4.1 Julkaisujen vapaa saatavuus

Tieteellisten julkaisujen vapaa saatavuus (internetissä) on yksi nykyiset tekniset mahdollisuudet huomioon ottava tapa täydentää kirjastoja. Tapa on hyödyllinen ja jo laajalti käytössä, ja sitä tulisi päättäväisesti täydentää ja kehittää edelleen.

4.1.1 Vapaa vai rinnakkainen saatavuus

On pikemminkin pragmaattinen eli kustannuksiin liittyvä kysymys, onko kulloisenkin kustantajan kanssa mahdollista tai halua päästä yksimielisyyteen vapaasta tai rinnakkaisesta saatavuudesta. Tärkeää on tieteellisten ja teknisten julkaisujen ehdoton, eikä liikaa viivästynyt, saatavuus internetissä.

4.1.2 Kohtuuttomat kustannukset

On kuitenkin syntynyt vaikutelma, että tärkeimmät kustantamot laskuttavat liian korkeita maksuja. Asiaa voisi auttaa kilpailun lisääminen tekijöiden, julkaisijoiden ja kustantamojen välillä. Tieteellisten saavutusten arviointiin vaikuttaa kuitenkin myös asianomaisen tieteellisen aikakauslehden arvovalta. Komitea kehottaa siksi komissiota pohtimaan edelleen yhdessä tiedeorganisaatioiden kanssa keinoja tilanteen parantamiseksi. Tässä ei kuitenkaan saa rajoittaa kirjoittajan vapautta aikakauslehden valinnassa.

4.1.3 Ennakkokertomukset

Komitea viittaa yleiseen tapaan saattaa ammattikunnan saataville ennakkokertomuksina – myös internetissä – sellaiset uudet tulokset, joiden julkaisu ammattilehdissä on vielä prosessin siinä vaiheessa, jossa ulkopuoliset asiantuntijat (*referees*) antavat lausuntojaan. Sama koskee esitelmiä symposiumeissa ja ammattikonferensseissa, joiden yhdistävä funktio on siksi erittäin tärkeä.

4.1.4 Kansainväliset sopimukset – symmetria

Kansainvälisellä tasolla tulisi välttää EU:n toimien selkeää yksipuolisuutta muihin valtioihin nähden. Jos tutkijat ja kansalaiset kaikkialta maailmasta saavat internetin avulla maksuttomasti käyttöönsä Euroopan unionissa syntyneet tieteelliset julkaisut, on tarpeellista, että myös Euroopan unionin tutkijoille ja kansalaisille myönnetään maksuton pääsy EU:n ulkopuolella syntyneisiin tieteellisiin julkaisuihin. Komitea tukee komission pyrkimyksiä saavuttaa tämä symmetria kansainvälisillä sopimuksilla. Tieteellinen työ helpottuu todella vasta maailmanlaajuisen tiedonkulun myötä.

4.1.5 Ammattikonferenssit ja kirjastot

Samalla komitea varoittaa ajatuksesta, että tieteellisen tiedon vapaa saatavuus tekisi muut tiedon- ja ajatustenvaihtomuodot tarpeettomiksi tai merkityksettömiksi. Työskentely tietokoneella ei korvaa keskustelujen antamia virikkeitä tai kirjastojen ja ammattikonferenssien henkistä ympäristöä.

4.2 Tietojen tallennus

Useimmilla suurilla tutkimusorganisaatioilla tietojen tallennus kuuluu jo hyvään tieteelliseen käytäntöön. Ottaen huomioon nykyisin kertyvät hyvin suuret tietomäärät on myös tässä tehtävässä kyse saatavilla olevista resursseista ja infrastruktuureista, eli merkittävistä laitteisto- ja henkilöstöresursseista, joita tarvitaan tietomäärän validoimiseen, raakadatan mahdolliseen järjestämiseen, tiivistämiseen, lyhentämiseen tai poistamiseen sekä kuvaamiseen metatietojen avulla, ilman että menetetään tärkeää tietoa. Tässä on otettava huomioon kulloinenkin kustannus-hyötysuhde.

4.2.1 Komission tuki

Komitea pitää myönteisenä komission tähänastisia ja suunniteltavia toimia tutkimustietojen tallentamisen ja siihen tarvittavan infrastruktuurin tukemiseksi.

4.2.2 Alakohtaiset ratkaisut

Komitea on komission kanssa yhtä mieltä siitä, ettei tule etsiä yleisratkaisuja vaan jokaisen tieteenalan on päätettävä itsenäisesti, kuinka laajasti ja millä välineillä tietoja tallennetaan ja kuinka laaja-alaisia standardeja tavoitellaan. Yhteentoimivuutta ajatellen tässä tulisi käyttää mahdollisimman avoimia ja kansainvälisiä standardeja.

4.3 Tietojen vapaa ulkoinen saatavuus

Aikomus edistää tutkimustietojen vapaata (digitaalista) saatavuutta perustuu komission ja muiden asian kannattajien ⁽⁵⁾ mukaan erityisesti seuraaviin tavoitteisiin:

- a) tieteellisen diskurssin laadun parantaminen, sillä tavallisesti julkaistujen tutkimustulosten ymmärtäminen ja yksityiskohdainen arvioiminen vaatii pääsyä arvioituihin tietoihin ja niiden arviointiin käytettyihin välineisiin.
- b) tietojen keräämiseen käytettyjen julkisten varojen tuoton kasvattaminen käyttämällä niitä uudelleen.

Komitea voi ensi alkuun täysin hyväksyä nämä yleisluontoiset tavoitteet.

Kysymys kuuluu kuitenkin, millä välineillä, kuinka tarkasti ja kuinka laajasti tavoitteet tulee toteuttaa, mitä lisäresursseja – myös hallinnollisia – niihin liittyy, onko tämä lisäpanos oikeutettavissa odotettavissa olevalla hyödyllä ja mitkä näkökohdat ovat toimia vastaan.

4.3.1 Tähänastiset käytänteet

Tieteelliselle tutkimukselle on ominaista, että kulloisenkin ajatteluprosessin sekä sen avulla saatujen tietojen ja lähteiden tulee olla ymmärrettäviä ja toistettavia, ja niistä tehtävien johtopäätösten tulee kestää missä tahansa keskustelussa ja väittelyssä. Siksi tiedeyhteisössä on aikakauslehdissä julkaisemisen ohella hyvin vakiintuneet ja toimivat menettelytavat, kuten seminaarit, konferenssit, lausuntomenettely, vertaisarviointi, tietojen vaihto, henkilövaihto jne. Lisäksi nykyisin käytetään myös digitaalistrategian nykyaikaisia keinoja. CERN ⁽⁶⁾ ehdotti World Wide Webiä (www) juuri tietojen vaihtoon ja kehitti sitä edelleen kumppaniensa kanssa.

4.3.2 Lisätoimenpiteet

Komission ehdotuksissa voi olla kyse myös vain siitä, kuinka näitä tähän asti harjoitettuja itseorganisoinnin prosesseja on mahdollista täydentää, parantaa, yksinkertaistaa ja tehostaa. Tähän konkreettisesti suunnitellut lisätoimet eivät ilmene selvästi komission tiedonannosta; ilmeisesti on suunniteltu mm. pilottihankkeita.

4.3.3 Ongelmia – mahdollisuuksia

Kun vapaalle saatavuudelle asetetut odotukset on nimetty, on tarpeen viitata myös ratkaistaviin ongelmiin, poikkeuksiin ja mahdollisuuksiin. Jälkimmäiset koskevat esim.

- luottamuksellisuutta innovaatoratkaisuissa, erityisesti yhdessä teollisuuden (pk-yritysten) kanssa, patenttiasioita

⁽⁵⁾ Esim. www.royalsociety.org/uploadedFiles/Royal_Society_Content/policy/projects/sape/2012-06-20-SAOE.pdf, www.wissenschaftsrat.de/download/archiv/2359-12.pdf

⁽⁶⁾ Euroopan ydinfysiikan tutkimusjärjestö.

- potilastietojen luottamuksellisuutta lääketieteellisessä tutkimuksessa

- tietojen tekijyyden (tutkijat ja tutkimusorganisaatiot) varmentamista

- väärinkäsityksiä tietojen lataamisessa ja tietojen tulkinnessa sekä niiden seurauksia

- mahdollisia vienninvalvontaoikeudellisia teknologiansiirron rajoituksia

- maailmanlaajuisen symmetrian varmistamista EU:n ja kolmansien maiden välillä

- henkilöstö- ja laitteistoresursseja, joita tarvitaan oleellisten tietojen suodattamiseksi usein hallitsemattoman suuresta raakadatan määrästä ja niiden asettamiseksi ulkopuolisten käyttöön ymmärrettävässä muodossa.

Nämä ongelmat ovat selvästi tutkimustietojen vapaan saatavuuden yleisen käyttöönoton esteenä.

4.3.4 Erittely

Tässä tarvitaan siis erittelyä. Komitea vahvistaa, että on olemassa aloja, joilla tutkimustietojen vapaa saatavuus internetissä voi olla hyödyllistä, esim. meteorologiset tiedot, geenipoolit, demografiset tiedot ja muut tiedot, joilla on näiden kaltainen selvä määritelmä ja tilastollinen merkitys (tässä yhteydessä on kuitenkin vielä selvitettävä, kuinka "tiedot" ovat määriteltävissä).

Samalla komitea kuitenkin suosittaa selvästi varovaisempaa menettelyä esimerkiksi

- i. erittäin monimutkaisten kokeiden, kuten fuusiotutkimuksen kiihdyttimien tai koelaitosten tapauksissa
- ii. kaikessa yhteistyössä teollisen tutkimuksen kanssa pk-yritykset mukaan lukien.

4.3.5 Juuri jälkimmäisessä tapauksessa komitea näkee tavoitteissa luontaisen vastakohtan: yhtäältä tieteellisten tietojen vapaan saatavuuden tavoittelu ja toisaalta juuri innovoinnin tukeminen keskittymällä mm. julkis-yksityisiin kumppanuuksiin, jossa luottamuksellisuus on avainasia. Riskitön ei kuitenkaan ole myöskään yritys tasapainottaa näiden ristiriitaisten

tavoitteiden intressejä, eli erotella toisistaan yhtäältä esimerkiksi perustutkimuksesta tulevat ”harmittomat” tiedot ja toisaalta innovaatioita mahdollistavat soveltavan tutkimuksen tiedot. Tällainen etukäteen tapahtuva erittely vaatisi ennustuskykyä. Nimenomaan ns. perustutkimuksen urauurtavat löydöt voivat mahdollistaa suuria innovaatioita, ja niiden liian aikainen julkaiseminen voi johtaa patenttisuojan menettämiseen (ks. myös kohta 3.3). Siksi tässä tulisi pyrkiä ”tavanomaisia” julkaisuja vastaaviin pragmaattisiin ratkaisuihin (ks. kohta 3.2 ja komission tiedonannon kohta 4.1).

4.3.6 Vapaaehtoisuus

Kulloiseenkin tutkimushankkeeseen osallistuville tutkijoille tulisi antaa päätösvalta siitä, haluavatko he asettaa hankkeen aikana kerätyt tiedot tietyin ehdoin vapaasti saataville sekä mistä lähtien ja miten yksityiskohtaisina. Juuri CERNin esimerkki osoittaa, että vapaaehtoiset alhaalta ylös -prosessit edistävät paremmin keskustelun kohteena olevia tavoitteita kuin sanellut säännöt. Komitea suosittelee, että tiedejärjestelmän itseorganisoituvuudelle osoitetaan enemmän luottamusta. Väkisin puuttumista (ks. kohta 4.3.10) tähän asti erittäin hyvin toimivaan mutta myös herkkään tiedekulttuuriin tulee välttää.

4.3.7 Julkaisujen tiedot

Esimerkiksi voitaisiin harkita, että yhdessä julkaisujen kanssa valmisteltaisiin sähköisesti valikoima (ks. kohta 4.2) tietoja, joihin vapaasti saatavat julkaisut perustuvat, ja asetettaisiin ne vapaasti saataville. Tässäkin on kuitenkin kyseenalaista ja aina tarkistettava, vastaako lisäarvo, joka on odotettavissa siitä, että kolmannet osapuolet voivat hyödyntää tietoja internetin avulla, todellakin siihen liittyvää alkuperäisten julkaisijoiden lisätyötä, joka vie aikaa heidän omalta tutkimustyöltään.

4.3.8 Pilottikokeilu

Komitea tukee komission pyrkimyksiä käynnistää ensin pilottikokeilu jollain suhteellisen suoraviivaisella ja siihen soveltuvalla tieteenalalla ja kerätä sen avulla kokemuksia. Saavutetusta lisäarvosta tulisi raportoida.

4.3.9 Byrokraatia ja hyväksyntä

Monien tutkijoiden tuskaantuminen komission haku- ja myöntämismenettelyjen byrokratisoitumista kohtaan on nyt tukivälineiden yksinkertaistamis- ja jatkuvuuspyrkimysten⁽⁷⁾ vuoksi hieman lieventynyt. Saavutus voidaan vielä tehdä tyhjäksi esittämällä keskeneräisiä uusia ehtoja, puuttamalla tutkimustyöhön ja asettamalla uusia byrokraattisia esteitä.

4.3.10 ”Rahoittajan” intressit

Edellä mainituista asioista keskusteltaessa herää myös kysymys siitä, tulisiko – tässä komission edustaman – ”rahoittajan” tai ”veronmaksajan” asettaa yksinkertaisesti tukensa pakolliseksi ehdoksi, että kaikki kerätyt tutkimustiedot on asetettava vapaasti

saataville internetissä – ja jos, niin kuinka laaja-alaisesti. Kohdissa 3.1 ja 3.2 esitetyistä seikoista huolimatta kysymys ei ole käsillä olevan lausunnon keskipisteenä. Komitea pitää ennemminkin keskeisenä kysymyksenä sitä, millä tutkimustuen ja -hallinnon menettelytavoilla voidaan saavuttaa – nimenomaan myös ”rahoittajan” edun mukainen – paras mahdollinen tieteellinen ja taloudellinen menestys.

4.4 Tutkimusbudjetin lisärasitteet

Kaikilla komission ehdottamilla toimenpiteillä tiedon (julkaisujen, datan) vastaanottaja vapautetaan niiden maksamisesta. Kyseiset kustannukset jäävät sen sijaan datan ja julkaisujen tekijöiden, eli tutkijoiden ja heidän organisaatioidensa maksettaviksi. Näiden kustannusten on siis oltava osa asianomaisia tutkimusbudjetteja – ja jos on kyse EU:n tuesta, niin Horisontti 2020 -ohjelman talousarviota. Siksi kustannukset on sisällytettävä asianomaiseen tukisummaan.

4.4.1 Tieteellisten julkaisujen vapaan saatavuuden yhteydessä tutkimusbudjetti ei siis saa muodostua vain kustannuksista, jotka aiheutuvat uusien tutkimustulosten saavuttamisesta vaan myös niiden yleisön saataville asettamisesta.

4.4.2 Sama koskee lisääntyneestä tietojen tallennuksesta aiheutuvia kuluja ja siihen liittyviä henkilöstö- ja infrastruktuuriresursseja (mm. kohdan 4.4.3 edellytyksenä).

4.4.3 Tämä koskee luonnollisesti myös lisäresursseja, joita tarvitaan kaikkien tai valikoitujen tutkimustietojen mahdolliseen yleisön saataville asettamiseen.

4.5 Mahdollinen väärinkäsitys

Komitean käsityksen mukaan poliittisessa väittelyssä jotkut vapaaalle saatavuudelle asetetut ja siitä johtuvat vaatimukset perustuvat väärinkäsityksiin tieteen ja tutkimuksen työtavoista sekä tavallisen kansalaisen tiedettä koskevasta käsityskyvystä. Tieteelliset julkaisut ovat nimittäin normaalisti ymmärrettäviä vain kyseisen erikoisalan asiantuntijoille. Siksi vapaa saatavuus palvelee ainoastaan asiantuntijoita. Sama koskee tutkimustiedon saatavuutta.

4.6 Kansalaisille ja poliittisille toimijoille suunnattu tiedotus

Edellä mainituista syistä onkin erityisen tärkeää pyrkiä esittämään uusien tietojen oleelliset sisällöt myös maallikoille. Komitea on jo useita kertoja viitannut tällaisiin medioihin ja arvostaa komission tähän liittyviä pyrkimyksiä, CORDIS⁽⁸⁾ mukaan lukien. Erityisesti on nostettava esille ne tutkijat, joilla on taito selittää oman tieteenalansa oivalluksia mahdollisimman yleistajuisesti. Onhan myös poliittisilla toimijoilla oltava mahdollisimman paljon tietoa tieteellisten oivallusten sisällöstä ja merkityksestä sekä jatkotutkimusten mahdollisuuksista, jotta he voivat tehdä perusteltuja päätöksiä.

⁽⁷⁾ EUVL C 48, 15.2.2011, s. 129.

⁽⁸⁾ http://cordis.europa.eu/home_en.html

4.7 Asiantuntemuksen saatavuus

Yritykset ja kansalaisjärjestöt valittavat usein alakohtaisen erityisasiantuntemuksen heikosta saatavuudesta. Tämän vuoksi on tärkeää, että erityisesti myös pk-yrityksillä on ainakin yksi sisäinen tai ulkoinen asiantuntija, joka pystyy julkaisuja hyödyntämään, tai että niillä on mahdollisuus hyödyntää asiaan perehtynyttä neuvontaorganisaatiota. Lisäksi komitea viittaa yhtäältä komissiolle (aiemmassa lausunnossa ⁽⁹⁾) esittämiinsä suosituksiin luoda tätä tarkoitusta varten erityinen hakukone ja toisaalta Euroopan

patenttiviraston hakukoneeseen ⁽¹⁰⁾, jolla nykyisin voidaan löytää jo valtaosa maailmalla myönnettyistä uudemmissa patenteista.

4.8 Aiempien julkaisujen verkkosaatavuus

Tässä käsitellyn aiheen rajat ylittäen – myös humanististen tieteiden osalta – on olemassa kiinnostusta siihen, että myös vanhemmat alkuperäisjulkaisut olisivat saatavilla sähköisessä muodossa internetissä. Komitea pitää näitä pyrkimyksiä tervetulleina, vaikka ne eivät sisällykään käsillä olevan lausunnon aiheeseen.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ EUVL C 218, 11.9.2009, kohta 3.2.

⁽¹⁰⁾ <http://worldwide.espacenet.com>

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi huumausaineiden lähtöaineista annetun asetuksen (EY) N:o 273/2004 muuttamisesta”

COM(2012) 548 final – 2012/0261 (COD)

(2013/C 76/10)

Esittelijä: **David SEARS**

Neuvosto päätti 15. lokakuuta 2012 ja Euroopan parlamentti 22. lokakuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus huumausaineiden lähtöaineista annetun asetuksen (EY) N:o 273/2004 muuttamisesta

COM(2012) 548 final – 2012/0261 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 8. tammikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 130 ääntä puolesta ja 1 vastaan 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä ja suositukset

1.1 Ehdotus on laadittu paikkaamaan EU:n nykyisessä lainsäädännössä havaittuja heikkouksia, jotka koskevat etikkahappoanhydridin yritysten välisen kaupan seuranta ja valvontaa EU:ssa. Kyseessä on yleisesti myynnissä oleva kemikaali, jolla on monia laillisia ja tärkeitä käyttötapoja, mutta jota voi myös kulkeutua lähtöaineeksi heroisiin laittomaan valmistukseen morfiinista, yleensä Afganistanissa. ETSK katsoo asetuksen muuttamisen olevan tarpeen ja kannattaa vahvasti ehdotusta.

1.2 ETSK tukee myös ehdotusta perustaa eurooppalainen tietokanta luvan saaneista toimijoista ja loppukäyttäjistä sekä parantaa niiden tietojen kokoamista, joita jäsenvaltiot antavat huumausaineiden luokiteltujen ja luokittelemattomien lähtöaineiden takavarikoista ja pysäytetyistä toimituksista.

1.3 Nykyisen lainsäädännön laajentaminen koskemaan ”käyttäjien” rekisteröintiä ”toimijoiden” sijaan edellyttää eräiden uusien määritelmien antamista tai entisten tarkistamista. Lisäksi huomautetaan eräistä pienistä ongelmista ja tehdään suosituksia. Loppukäyttäjille tulee kertoa seikkaperäisesti rekisteröinnin tarkoituksesta ja sen hyödyistä. Toimivaltaisille viranomaisille tulisi myöntää samat oikeudet päästä loppukäyttäjien liiketiloihin kuin nykyään tehdään toimijoiden osalta.

1.4 ETSK myöntää, että uudet ehdotukset ovat tehokkaita vain, jos niistä tiedotetaan asianmukaisesti ja jollei niihin liity tarpeettomia lisäkustannuksia asianomaisille. Tämän vuoksi komitea tukee voimakkaasti ehdotusta, jonka mukaan mikroyrityksiltä ei peritä maksua rekisteröinnin myöntämisestä.

1.5 Lopuksi ETSK huomauttaa, että asianomaiset toimijat Euroopassa ovat täysimääräisesti omaksuneet kysymystä koskevassa, vuodelta 1988 peräisin olevassa YK:n yleissopimuksessa ja erityisesti sen 12 artiklassa asetetut vaatimukset yhteistyöstä toivottujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämän ansiosta on tehty menestyksekkäästi yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa sekä EU:ssa että EU:n ulkopuolella rikollisuuden torjumiseksi, kansalaisten terveyden suojelemiseksi, laillisen kaupan jatkamiseksi sekä asianomaisten organisaatioiden ja yritysten maineen suojaamiseksi. Käynnistetyt prosessit, molemminpuolisen kunnioituksen ja luottamuksen syntyminen sekä osallistuville osapuolille suunnatun viestinnän tyyli ja sisältö ansaitsevat kaikki tulla tunnustetuiksi sääntelyn luomisen ja noudattamisen malliesimerkkeinä EU:ssa tai millä muulla tasolla tahansa. On toivottavaa, että suunnitellut ehdotukset, jotka koskevat psykotrooppisten aineiden ja synteettisten huumausaineiden valvontaa vahvan, hyvin keskitetyn ja näyttöihin perustuvan kansanterveyspolitiikan puitteissa erityisesti sairauksien ja tautien ehkäisyn alalla EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla, seuraavat samankaltaista mallia. ETSK odottaa aikanaan saavansa antaa panoksensa näihin ehdotuksiin.

2. Johdanto

2.1 Huumausaineiden lähtöaineet ovat aineita, joita valmistetaan, myydään ja käytetään maailmanlaajuisesti hyvin monenlaisissa laillisissa ja tärkeissä prosesseissa, mutta joita voi myös päätyä sellaisten huumausaineiden kuten kokaiinin, heroinin, ekstaasin tai metamfetamiinien laittomaan valmistukseen. Jo kauan on pidetty ratkaisevan tärkeänä valvoa näihin aineisiin liittyvää kaupankäyntiä. Näitä aineita tarvitaan fysikaalisten ominaisuuksiensa vuoksi eli luottimina aktiivisten ainesosien uuttamiseksi kasviperäisistä aineista tai lopputuotteena olevien huumeiden luonnetta ja vaikutuksia muuntelevana kemiallisena vaihtusaineena.

2.2 Kansainvälisenä toiminnan sääntelykehyksenä on huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehty Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus vuodelta 1988. Sen 12 artiklassa korostetaan, että sääntelyviranomaisten ja yritysten välinen yhteistyö on olennaisen tärkeää toivottujen tulosten saavuttamiseksi.

2.3 Euroopan unionin tasolla huumausaineiden lähtöaineiden laittomiin tarkoituksiin kulkeutumisen vähentäminen on tärkeä tavoite sekä EU:n huumausainestrategiassa (2005–2012) että EU:n huumeidenvastaisessa toimintasuunnitelmassa (2009–2012). EU:n sisäistä kauppaa koskevinä puitteina on tällä hetkellä asetus (EY) N:o 273/2004, jota hallinnoi yritys- ja teollisuustoiminnan pääosasto, ja ulkomaankaupan osalta neuvoston asetus (EY) N:o 111/2005, jota hallinnoi verotuksen ja tulliliiton pääosasto. Komission asetus (EY) N:o 1277/2005 sellaisena kuin se on muutettuna asetuksilla (EY) N:o 297/2009 ja (EU) N:o 225/2011 sisältää yksityiskohtaiset täytäntöönpanosäännöt toimivaltaisille viranomaisille ja talouselämän toimijoille.

2.4 Näiden säännösten mukaisesti jäsenvaltiot kokoavat ja antavat tietoja tiettyjen luokiteltujen (ts. erityisesti seurattujen ja valvottujen) tai ei-luokiteltujen (vapaaehtoisesti seurattujen) aineiden kuljetusten keskeyttämisestä (ennen purkamisen aloittamista) tai takavarikoimisesta (toimittamisen aikana tai sen jälkeen). Näitä tietoja voidaan sitten verrata tietoihin kyseisten aineiden toimittamisen keskeyttämisestä tai takavarikointia koskevista maailmanlaajuisista kokonaismääristä. Odottamattomat lisäykset raportoiduissa määrissä tai muutokset keskeyttämisten tai takavarikointien tiheydessä ja jakautumisessa voivat johtua valvonnan parantumisesta, mutta myös olla merkinä tietyn markkina-alueen lisääntyneestä käytöstä laittomiin tarkoituksiin, mikä mahdollisesti johtuu epäillyistä tai todellisista heikkouksista paikallisessa valvonnassa.

2.5 Vuoden 2008 vahvistetuista tiedoista ilmeni, että erään tietyn lähtöaineen – etikkahapponanhydridin, jota käytetään (ooppiumista saatavan) morfiinin muuntamiseen heroiiniksi – raportoitu määrä oli seitsenkertaistunut vuoden 2007 aikana. EU:n alueella takavarikoitu 241 tonnin määrä on yli 75 % maailman kaikista takavarikoista. YK:n kansainvälinen huumausaineiden valvontaelin (INCB) on esittänyt tämän vuoksi toistuvasti kritiikkiä. Komission kertomuksessa (COM(2009) 709) asiaa koskevan lainsäädännön arvioinnista ja toiminnasta pääteltiin, että vaikka tulokset yleensä ottaen olivat tyydyttävät, eräitä heikkouksia oli olemassa. Kertomuksessa esitettiin tämän vuoksi suosituksia, jotka koskivat erityisesti etikkahapponanhydridin kaupan seuranta- ja valvontaa EU:ssa.

2.6 Komissio ja kaikki muut osallistuvat toimijat ovat koko prosessin ajan myöntäneet, että etikkahapponanhydridi on tärkeä alkyloiva aine monissa päälysteaineissa, kalvoissa, muovissa, lääkkeissä (esimerkiksi aspiriinissa) ja muissa kulutushyödykkeissä. Suurimman osan maailman kokonaistuotannosta (nykyään noin miljoona tonnia vuodessa) käyttävät valmistajat itse; pienempi osa – alle kolmannes kokonaismäärästä – kaupataan ulkopuolisille loppukäyttäjille. Laittomaan käyttöön – pääasiassa Afganistanissa – arvioidaan tarvittavan 380–570 tonnia vuodessa. Tämän avulla tuotetaan noin 380 tonnia afganistanilaista heroïinia, mistä määrästä 70 tonnia päätyy huumeenkäyttäjille Eurooppaan. Kun heroïinin keskihinta Euroopan katukaupassa on noin 40 euroa grammalta, laittoman kaupan arvo vuosittain on noin 3 miljardia euroa. Tarvittavan etikkahapponanhydridin markkina-arvo on triviaali tähän verrattuna – sekä verrattuna laillisen kaupan arvoon tai kustannuksiin, jotka aiheutuvat henkilökohtaisen tai yrityksen maineen menettämisestä laittomaan käyttöön kulkeutumisen seurauksena. Kemianteollisuuden maailmanlaajuinen *Responsible Care* -ohjelma auttaa varmistamaan, että lailliset toimijat ymmärtävät nämä seikat tullessaan ensimmäistä kertaa markkinoille.

2.7 Myönnettävä on myös, että vaikka kaikki laittomaan käyttöön päätyminen onnistuttaisiin estämään Euroopassa, kulkeutumista tapahtuu muualla maailmassa. Huumausaineiden valmistajien voitot ovat yksinkertaisesti liian suuret – kuten edellä kuvattiin. Valvonta on silti täysin perusteltua ja toimii esimerkkinä, jota muut voivat seurata. Mikäli valvontaa pidetään kustannustehokkaana, asianomaiset teollisuudenalat tukevat sitä täysin, jotta niiden välinen laillinen kauppa EU:n sisällä voi jatkua.

2.8 Yllä kuvattu tilanne huomioon ottaen komissio harkitsi monia vaihtoehtoisia lähestymistapoja, kuten vaikutustenarvioinnissa kuvataan, sekä konsultoi niitä aloja, joihin päätökset vaikuttavat – pääasiassa Euroopan kemianteollisuuden neuvostoa (CEFIC) tuottajien osalta (”toimijat”) sekä eräitä suuria loppukäyttäjiä ja Euroopan kemianteollisuuden jakeluliikkeiden järjestöä (FECC) jakelijoiden ja pienempien loppukäyttäjien osalta – sekä jäsenvaltioiden edustajia tahona, jonka on toteutettava ehdotukset käytännössä. Yleisesti oltiin yhtä mieltä siitä, että nyt käsiteltävänä oleva ehdotus on paras vaihtoehto.

3. Komission ehdotuksen pääkohdat

3.1 Komission ehdotuksen mukaan etikkahapponanhydridin tuottajien, jakelijoiden ja myyjien rekisteröinnin vaatimukset laajennetaan koskemaan niiden teollisia loppukäyttäjiä, toisin sanoen yrityksiä, jotka ostavat etikkahapponanhydridiä omaan käyttöönsä tai prosessointia varten EU:ssa.

3.2 Tämän on määrä entisestään rajoittaa etikkahapponhydridin tosiasiallista laitonta kulkeutumista tai sen yrittämistä EU:n sisällä pyrkimyksenä vähentää sen laitonta käyttöä EU:n ulkopuolella. Samalla on määrä parantaa oikeusvarmuutta niiden yritysten kannalta, jotka toimivat laillisesti EU:n alueella.

3.3 Asetuksen (EY) N:o 273/2004 mukainen luokiteltujen aineiden luokka 2 jaetaan tästä syystä kahteen osaan: alaluokka 2A varataan etikkahapponhydridille ja alaluokkaan 2B sisällytetään neljä muuta yleisesti myynnissä olevaa kemikaalia, joita tämä muutos ei koske. Luokkia 1 ja 3 koskevat määritelmät säilyvät muuttumattomina. Luokkaan 1 kuuluu vähän tuotettuja erityiskemikaaleja, joita koskee vieläkin tiukempi valvonta kuin arkaluonteisia tärkeimpiä huumausaineiden lähtöaineita. Luokkaan 3 sisältyy monikäyttöisiä bulkkikemikaaleja.

3.4 Lisäksi ehdotetaan huumausaineiden lähtöaineita koskevan eurooppalaisen tietokannan perustamista, jotta voitaisiin tehostaa takavarikkoja ja pysäytettyjä toimituksia koskevien tietojen keruuta ja pitää yllä luetteloa huumausaineiden lähtöaineita EU:ssa laillisesti tuottavista, myyvistä tai käyttävistä luvan tai rekisteröinnin saaneista toimijoista ja käyttäjistä.

3.5 Ehdotuksessa myös selkeytetään eräitä nykyisiä määritelmiä, myönnetään mikroyrityksille poikkeus rekisteröintimaksuista, mukautetaan entisiä komitologiasäännöksiä niin, että ne ovat Lissabonin sopimuksen uusien sääntöjen mukaiset, sekä poistetaan vaatimus virallisesta hyväksyntäprosessista suuntaviivojen valmistelussa. Ehdotuksessa selkeytetään niin ikään jäsenvaltioiden oikeuksia ryhtyä lisätoimenpiteisiin, jotka koskevat tietojen saamista ja tarvittaessa pääsyä toimijoiden liiketiloihin muihin kuin luokiteltuihin aineisiin liittyvien epäilyttävien liiketoimien selvittämiseksi.

3.6 Ehdotuksen oikeusperustana on (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen) 114 artikla, ja ainakin nykyisessä muodossaan se täyttää sekä toissijaisuus- että suhteellisuusperiaatteita koskevat EU:n vaatimukset.

3.7 Asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Ehdotetussa asetuksessa säädetään korkeintaan 18 kuukauden siirtymäajasta, jonka aikana toimivaltaisten viranomaisten on luotava vaaditut menettelyt ja eräiden loppukäyttäjien rekisteröidyttävä ensimmäistä kertaa. Kaikkia käyttäjiä koskevasta rekisteröintiprosessista on tehty aiempaa tiukempi, ja rekisteröinti voidaan nyt evätä, jos toimivaltaisille viranomaisille toimitettua tietoa ei pidetä tyydyttävänä.

3.8 Ehdotukseen liittyy perusteluosa sekä komission valmisteluasiakirja (vaikutustenarviointi). Vaikutustenarvioinnista on saatavilla myös yhteenveto. Yritys- ja teollisuustoiminnan pääosaston sekä verotuksen ja tulliliiton pääosaston internetsivuilla esitetään tiivistelmä siitä, kuinka huumausaineiden lähtöaineiden seuranta ja valvontaa EU:n sisällä sekä EU:n ja kolmansien maiden välillä koskeva EU:n lainsäädäntö on kehittynyt. Sivuilta löytyvät myös linkit asianomaisiin asiakirjoihin, sidosryhmiin sekä asianomaisiin organisaatioihin.

3.9 Komission raportit, jotka on laadittu jäsenvaltioilta saatujen huumausaineiden lähtöaineiden toimitusten pysäyttämistä ja takavarikointia vuosina 2006–2010 koskevien tietojen perusteella, ovat nyt käsiteltävänä olevan ehdotuksen perusteena, ja myös nämä tiedot löytyvät internetsivuilta. Lisää taustatietoa tarjosi yritys- ja teollisuustoiminnan pääosaston antama, 16. lokakuuta 2012 päivätty selvitys tulliliunionia käsittelevälle neuvoston työryhmälle. Yritys- ja teollisuustoiminnan pääosaston sekä verotuksen ja tulliliiton pääosaston yhdessä julkaisemat ”toimijoiden ohjeet” – jotka jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on määrä jakaa ainoastaan luotettaville yrityksille, jotka osallistuvat luokiteltujen ja luokittelemattomien aineiden pitkäaikaiseen lailliseen kauppaan – olivat saatavilla erillisessä kansiossa.

3.10 Muut raportit, kuten INCB:n vuonna 2011 julkaisema raportti ”*Precursors and chemicals frequently used in the illicit manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances*” sekä Yhdysvaltojen ulkoasiainministeriön vuonna 2012 julkaisema ”*International Narcotics Control Strategy Report Chemical Controls*” tarjoavat EU:n ulkopuolista ja globaalimpaa näkemystä aiheesta. Nykyään katsotaan esimerkiksi, ettei Afganistanissa ole laillista kysyntää etikkahapponhydridille, minkä vuoksi kaikki tuonti on laitonta. Liittouman joukkojen raportoidaan takavarikoineen noin 20 tonnia vuonna 2011. Tuonnin kokonaismäärä oli kuitenkin paljon tätä suurempi. Ensisijaisina laittomina lähteinä pidetään Kiinaa, Etelä-Koreaa, Eurooppaa, Keski-Aasian valtioita ja Intiaa. Työ on selvästikin vielä kesken, ja tiivis kansainvälinen yhteistyö ja suurella vaivalla saavutettu molemminpuolinen luottamus ovat edelleen ratkaisevan tärkeitä.

4. Yleistä

4.1 ETSK antoi 26. helmikuuta 2003 lausuntonsa ⁽¹⁾ komission asiakirjasta COM(2002) 494 final. Siinä komitea kannatti täysin komission ehdotuksia, jotka koskivat huumausaineiden lähtöaineiden valvontaa. Tämä otettiin asianmukaisesti huomioon lopullisessa versiossa, joka julkaistiin asetuksena (EY) N:o 273/2004 ⁽²⁾ helmikuussa 2004.

⁽¹⁾ EUVL C 95, 23.4.2003, s. 6.

⁽²⁾ EUVL L 47, 18.2.2004, s. 1.

4.2 ETSK kannattaa vahvasti myös pyrkimyksiä vähentää huumausaineiden käyttöä EU:ssa ja sen ulkopuolella, kuten tähdenneetään komitean toukokuussa 2012 antamassa lausunnossa aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kohti tiukempia huumausaineiden vastaisia eurooppalaisia toimia”⁽³⁾. Lausunnossa korostetaan tarvetta säilyttää tasapainoinen lähestymistapa sekä kysyntään että tarjontaan. Tarjonnan vähentymistä – joka voi olla vain väliaikaista – on tuettava vahvoilla, hyvin kohdennetuilla ja tehokkailla kansanterveyteen ja erityisesti sairauksien ja tautien ehkäisyyn liittyvillä toimilla EU- ja jäsenvaltiotasolla (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 168 artiklan 1 kohta). Jäsenvaltioiden välinen yhteistyö ja parhaiden käytänteiden vaihto on välttämätöntä. Poliitiikan on perustuttava tietoon ja todisteisiin – ei toisin päin.

4.3 ETSK kannattaa näistä syistä voimakkaasti nyt käsiteltävinä olevaa ehdotusta tiukentaa yritysten välisen kaupan seuranta ja valvontaa etikkahapooanhydridin osalta EU:ssa sekä ottaa käyttöön lisätoimia, joilla helpotetaan huumausaineiden lähtöaineiden seuranta ja valvontaa yleisesti. Tämä on määrä tehdä perustamalla eurooppalainen tietokanta luvan saaneista tai rekisteröidyistä toimijoista ja loppukäyttäjistä sekä jäsenvaltioiden antamista tiedoista, jotka koskevat laittomaan käyttöön aiottujen aineiden kuljetusten pysäyttämistä tai takavarikointia. Tämä koskee erityisesti niiden kulkeutumista huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden valmistukseen, yleensä EU:n ulkopuolella. Erityisen huolestuttavaa on etikkahapooanhydridin pienten määrien kulkeutuminen heroisiin valmistukseen.

4.4 ETSK antaa tunnustusta komissiolle ja kaikille nykyisen lainsäädännön täytäntöönpanoon sekä sitä seuranneeseen tarkastelu- ja konsultointiprosessiin osallistuneille tahoille siitä, että ne ovat tehneet tiivistä ja jatkuvaa yhteistyötä jäsenvaltioiden, lainsäädäntöviranomaisten, toimeenpanosta vastaavien elinten, tuottajien, kuljettajien ja loppukäyttäjien kanssa, kuten vuodelta 1988 peräisin olevan YK:n yleissopimuksen 12 artiklassa edellytetään. Näin on saatu aikaan hyvin kohdennetut, perustellut, hyvin dokumentoidut sekä kustannustehokkaat ja selkeästi kannatetut ehdotukset, joita kaikki asianomaiset tahot tämän ansiosta todennäköisemmin myös täysimääräisesti noudattavat.

4.5 Tehty yhteistyö on jo vähentänyt jyrkästi huumausaineiden lähtöaineiden kuljetusten keskeyttämisten tai takavarikointien määrää EU:n alueella – mikä toivon mukaan on osoitus siitä, ettei EU:ta enää pidetä helppona kohteena. Muihin kuin luokiteltuihin aineisiin kohdistuvan vapaaehtoisen valvonnan on raportoitu olleen erityisen tehokasta. Joustavuus on olennaisen tärkeää, jotta voidaan puuttua tämän kaltaisiin innovatiivisiin, sitkeisiin ja erittäin kannattaviin rikollisiin toimiin. Ainakin tällä alalla kaikilla on sama tavoite. Tämän tunnustavat kaikki asian-

omaiset – ja sitä voitaisiin ehkä käyttää mallina kustannustehokkaasta EU:n lainsäädännöstä myös muilla aloilla, joilla on laajempia vaikutuksia yritysten, työntekijöiden ja kuluttajien kannalta.

4.6 Lainsäädäntö toimii myös sen ansiosta, että tuottajat, jakelijat ja loppukäyttäjät, joita asia koskee, noudattavat jo ennestään samankaltaisia valvontamenettelyitä, jotka koskevat radioaktiivisia aineita, biologisia aineita, kaksikäyttökemikaaleja, ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelyä edellyttävää vieniä ja niin edelleen, ja ovat harjaantuneita näiden menettelyiden käytössä. Lähtövalaisuudessa ollaan ottamassa käyttöön myös uusi lainsäädäntö, joka koskee räjähteiden lähtöaineita. Tämä edellyttää kuitenkin, että vaatimusten suuret linjat pysyvät samankaltaisina ja että rekisteröintiä tai lupaa edellyttävien aineiden luettelo pidetään niin rajallisena kuin suinkin mahdollista. Nyt käsillä oleva ehdotus tulee tämän vuoksi todennäköisesti olemaan tehokas – ainakin mitä tulee sen melko tarkoin määritellyyn tavoitteeseen vähentää vielä entisestään etikkahapooanhydridin kulkeutumista EU:n sisäisestä laillisesta kaupasta laittomaan käyttöön. Muut, huonommin keskitetyt tai raskaammat vaihtoehdot todennäköisemmin epäonnistuisivat.

4.7 ETSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, ettei ehdotus vaikuta alan teollisuuden työoloihin tai kuluttajien oikeuksiin yleensä – lukuun ottamatta sitä, että he yksilöinä tukevat heroisiin ja siihen liittyvien tuotteiden saatavuuden rajoittamista Euroopassa tai sen ulkopuolella. Valitettavasti tätä on kuitenkin vaikea mitata, sikäli kun vähentymistä yleensä tapahtuu. Kyseinen ehdotus ei kuitenkaan ole riippuvainen tämän kaltaisesta kustannusten ja hyötyjen tasapainottamisesta, ja siten se tulisi ehdotetussa muodossaan panna täytäntöön mahdollisimman nopeasti.

4.8 ETSK toivoo, että se saa antaa panoksensa myös alaa koskeviin EU:n tuleviin aloitteisiin. Siksi komitea pyytää komissiota esittämään mahdollisimman pian suunnitellut uudet ehdotuksensa, jotka koskevat erityisesti psykotrooppisia aineita ja puhtaasti synteettisiä ”designer-huumeita”, jotka väijäämättä ovat korvaamassa perinteisiä huumeita, kuten heroineita, ja laajentamassa markkinoita kaikkialla.

5. Erityistä

5.1 ETSK huomauttaa, että ”toimijan” ja ”käyttäjän” määritelmien voidaan ymmärtää olevan päällekkäiset (sillä kaikilla ”toimijoilla”, joita asia koskee, on jossain vaiheessa ”hallussaan luokiteltua ainetta”). Koska on selvästikin tarpeen tehdä ero näiden kahden välillä, se voidaan tehdä lisäämällä 2 artiklan uuden h alakohdan ensimmäiselle riville termin ”oikeushenkilöä” jälkeen maininta ”, joka ei ole toimija, mutta —”.

⁽³⁾ COM(2011) 689 final, ETSK:n lausunto EUVL C 229, 31.7.2012, s. 85.

5.2 Tärkeää on myös mainita, että tällä viitataan erityisesti käyttäjiin, jotka on perustettu EU:n alueelle ja jotka toimivat EU:n sisällä. Myynti ja/tai toimittaminen EU:n ulkopuolisille käyttäjille kuuluu eri lainsäädännön piiriin. Sisämarkkinoiden sujuvan toiminnan varmistamiseksi on myös tehtävä selväksi jäsenvaltioiden välillä, missä toimijoiden ja käyttäjien rekisteröinti vaaditaan tehtäväksi; esimerkiksi siellä, mihin toimija tai käyttäjä on sijoittautunut, vai siellä, missä tuote (etikahap-poanhydridi) tuodaan markkinoille.

5.3 Vaatimus loppukäyttäjien rekisteröitymisestä ensimmäistä kertaa saattaa lyhytaikaisesti johtaa laillisen kaupan häiriöihin. Häiriöt voidaan minimoida tiedottamalla toimijoille ja jakelijoille asiasta aktiivisesti asetuksessa säädetyn 18 kuukauden siirtymäkauden aikana. Tämä tulisi mieluiten tehdä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten antamien selkeiden ja asianmukaisesti muotoiltujen ohjeiden avulla. Toimijoille suunnatut nykyiset ohjeet (*Guidelines for Operators*) ovat erinomainen malli asiaa koskevalle tiedotukselle. Rekisteröinnin tarkoitus ja sen hyödyt on selkeästi kerrottava rekisteröinnin yhteydessä, jotta sekä loppukäyttäjät että toimijat ovat tietoisia kulkeutumisen mahdollisuudesta ja sen vaaroista ja voivat siten paremmin osaltaan auttaa niiden minimoimisessa. Toimivaltaisilla viranomaisilla tulisi olla samat oikeudet päästä sekä loppukäyttäjien että toimijoiden liiketiloihin.

5.4 ETSK kannattaa komission ehdotusta, jonka mukaan mikroyrityksiltä ei perittäisi rekisteröintimaksuja, sillä on ratkaisevan tärkeää, että laillinen kauppa jatkuu (mikroyritysten ja niiden työntekijöiden vuoksi) ja että valvonta hyväksytään ja sitä noudatetaan mahdollisimman laajasti. Koska laittomaan käyttöön tarvittavat määrät ovat melko pieniä, pienkäyttäjät ovat todennäköisesti suurimmassa vaarassa saada tarjouksia, joista heillä ei mielestään ole varaa kieltäytyä. Hyvä tiedottami-

nen, joka tukee valvonnan noudattamista, on siksi ratkaisevan tärkeää, sekä painetussa että sähköisessä muodossa ja kaikilla tärkeillä paikallisilla kielillä.

5.5 ETSK panee merkille, että muihin kuin luokiteltuihin aineisiin liittyvää raportointia ja muuta tiedottamista koskevat säännökset heijastavat niiden vapaaehtoista luonnetta; toisin sanoen jäsenvaltiot "voivat" noudattaa ehdotettuja menettelyitä sen sijaan, että niiden olisi "noudatettava" niitä. Tämä ei selvästikään ole ihanteellista sisämarkkinoiden suojelun kannalta, mutta se saattaa olla suotavampaa kuin se, että lisätään entistä enemmän aineita ensisijaisten lähtöaineiden luetteloon. Kaikkien asianomaisten osapuolten on siksi seurattava tilannetta tarkoin.

5.6 ETSK pitää tervetulleena ehdotusta eurooppalaisen tietokannan perustamisesta ja kannattaa vahvasti sen toteuttamista. Ainoana varauksena on, että sille on osoitettava riittävästi resursseja, jotta sitä voidaan päivittää pitkällä aikavälillä ja sitä voivat käyttää kaikki asianomaiset osapuolet, ja että se on suunniteltu tuottamaan tuloksia – ei pelkästään kokoamaan vanhentunutta tai puutteellista tietoa. Kerätyn tiedon laatu ja määrä ovat yhtä tärkeitä. Toimeenpanosta jäsenvaltioissa vastaavien elinten jatkuva tuki on tässä ratkaisevan tärkeää.

5.7 Tiedot on luonnollisestikin annettava ainoastaan sellaisten tahojen käyttöön, jotka ovat vakaasti ja pysyvästi sitoutuneet lailliseen kaupankäyntiin – oletettavasti siis vain niiden, jotka on rekisteröity tietokantaan. Toimijoille, jakelijoille, myyjille ja loppukäyttäjille sekä jäsenvaltioille tarkoitetut vaatimukset tulisi, sisämarkkinoiden säilyttämiseksi ja kustannusten minimoimiseksi, harmonisoida aina kun mahdollista. Tämän ei kuitenkaan pidä olla ristiriidassa käsiteltävänä olevan ehdotuksen tärkeimmän tavoitteen kanssa, joka on huumausaineiden lähtöaineiden laittomaan käyttöön kulkeutumisen tunnistaminen ja rajoittaminen sekä, toivon mukaan, siihen syyllistyvien kiinni saaminen.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Pilvipalvelujen potentiaali käyttöön Euroopassa”

COM(2012) 529 final

(2013/C 76/11)

Esittelijä: **Eric PIGAL**

Euroopan komissio päätti 14. elokuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Pilvipalvelujen potentiaali käyttöön Euroopassa

COM(2012) 529 final.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 18. joulukuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 158 ääntä puolesta ja 2 vastaan 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea pitää pilvipalveluja (*cloud computing*, CC) mahdollisuutena edistää kasvua ja kilpailukykyä Euroopassa ja haluaa esittää käsillä olevassa lausunnossa komission tiedonannosta poikkeavan ja sitä täydentävän näkemyksen. Komitea vetoaa komissioon, jotta se tutkisi tarkasti tätä ehdotusta ja muokkasi pilvipalvelustrategiaansa sen mukaisesti.

1.2 Komitea yhtyy komission näkemykseen siitä, että Euroopassa tulee kehittää CC:n hyödyntämistä, jotta taloudesta tulisi nopealiikkeisempää, suorituskykyisempää ja innovatiivisempää. Komitea kannattaa näin ollen komission ehdotuksia

— teknisten standardien viidakon selkeyttämisestä ja sertifiointijärjestelmien edistämisestä

— ”turvallisten ja oikeudenmukaisten” mallisopimusehtojen laatimisesta CC-sopimuksille

— jäsenvaltioiden ja yritysten välisen eurooppalaisen kumppanuuden käynnistämisestä julkisen sektorin kehittämiseksi CC:n avulla.

1.3 CC:n käyttö vahvistaa tarvetta suojata kansalaisia sekä heidän tietojaan ja yksityisyyttään. Komitea kannustaakin komissiota jatkamaan tähän tähtäviä toimia etenkin kansainvälisen yhteistyön avulla ja vahvistamalla seuraavien seikkojen sääntelykehystä:

— tietojen ja yksityisyyden suoja

— julkisen vallan pääsy käsiksi tietoihin

— tietojen hallinta ja käyttäjien ja palveluntarjoajien välisten riitojen ratkaiseminen

— siirrettävyys ja yhteentoimivuus.

Komitea muistuttaa myös, että tällaisten suojelutoimien vaikutus on tehokkain sellaisten tietojen osalta, joita säilyttävät Euroopan alueella toimivat pilvipalvelujen tarjoajat.

1.4 Komitea suosittelee CC:stä Yhdysvalloissa saatujen hyvien kokemusten perusteella, että komissio pyrki **CC:n käytön helppottamiseen** lisäksi myös edistämään ”digitaalisen energian” **tuottamista Euroopassa** eli CC-infrastruktuurin tarjoamista (IaaS: *Infrastructure as a Service*) ja tällaisen tarjonnan vahvistamista Euroopassa.

Tällaista toimintaa voidaan edistää monin eri tavoin:

— kannustamalla eurooppalaisia toimijoita aktivoitumaan ja investoimaan digitaalisen energian tuotantoon; kohdeyrityksiä voisivat olla etenkin televiestintäoperaattorit, ohjelmistojen valmistajat yms.

— lisäämällä **rakennerahastorahoitusta tai edistämällä subventioiden käyttöä** eurooppalaisten toimijoiden hallinnoimien ja ylläpitämien CC-datakeskusten perustamiseksi; CC:n EU-rahoituksessa voitaisiin ottaa mallia laajakaistan rahoituksesta

— käynnistämällä **eurooppalaisia hankkeita**, joiden puitteissa eurooppalaiset konsortiot voisivat esittää kilpailukykyisiä tarjouksia ja vahvistaa siten toimintaansa, palveluja ja tuotteitaan.

Tavoitteena on **hyödyntää suotuisia olosuhteita** (Euroopan vahva tietosuoja, käyttäjien epäilevä suhtautuminen liian kaukana sijaitseviin palveluntarjoajiin, vahvojen turvallisuustakeiden tarve jne.) **eurooppalaisten pilvipalvelun tarjoajien** markkinatilanteen edistämiseksi, olivatpa ne paikallisia, maakohtaisia (*sovereign cloud*) tai rajatylittäviä (useiden jäsenvaltioiden alueella toimivia konsortioita).

1.5 Huomioon otettavia kielteisiä seikkoja ovat mm. tietoteknisten palvelujen ”pilveen menemisestä” johtuva **rakennemuutos, työpaikkojen menetykset, toimintojen siirtyminen ulkomaille**, virtualisoiduminen sekä käyttäjien ja tietotekniikkamallilaisten välisten etäisyyksien kasvaminen. Komission tiedonannossa ei kuitenkaan mainita näitä sosiaalisia vaikutuksia.

Sitä vastoin komissio toteaa yhden tutkimuslaitoksen esittämien skenaarioiden perusteella, että CC:n odotetaan synnyttävän **2,5 miljoonaa työpaikkaa**. Komitean mielestä tällaisiin määriin saattaa olla **mahdoton yltää eikä luvuilla ole yhteyttä tietotekniikan alan todellisuuteen**.

1.6 Komission olisi eurooppalaisen pilvipalvelukumppanuiden (*European Cloud Partnership*, ECP) perustamisen lisäksi ryhdyttävä mahdollisimman ripeästi kehittämään **Cloud First -politiikkaa** (Yhdysvalloissa tai Uudessa-Seelannissa sovellettavien mallien mukaisesti) CC:n käytön edistämiseksi EU:n ja jäsenvaltioiden hallinnossa. Tavoitteena on raivata kulttuuriset esteet tai yksittäiset pelonaiheet sekä luonnollisesti hyödyntää mahdollisuutta lisätä palvelujen joustavuutta ja vähentää merkittävästi CC-kustannuksia.

Komitea painottaa, että komission tulee tietenkin sisällyttää *Cloud First* -politiikkaan suojoitoimenpiteitä, joita sovelletaan CC:n käyttöön julkishallinnossa ja erällä arkaluonteisilla yksityisillä toimialoilla. Niiden avulla tulee pitää valvonnassa ja mahdollisesti estää se, että pilvipalveluja tarjoaisivat riskialttiiden kansallisten säädösten alaiset tahot. Tällä viitataan esimerkiksi pohjoisamerikkalaisiin palveluntarjoajiin, joita **Patriot Act** -säädös velvoittaa, vaikka ne olisivat sijoittautuneet Eurooppaan.

1.7 Yksi käyttäjien (yksityishenkilöiden tai yritysten) suurimmista pilvipalveluihin liittyvistä ongelmista ja pelonaiheista on mahdollisten riitojen ratkaiseminen ulkomaisen palveluntarjoajan kanssa.

Ottaen malliksi sähköisen kaupankäynnin, joka on luonteeltaan yhtä globaalia ja kansainvälistä kuin CC, komitea – joka on

antanut aiheesta lausunnon⁽¹⁾ – ehdottaa, että komissio lisäisi verkkovälitteisen riidanratkaisun (*Online Dispute Resolution*, ODR) keinovalikoimaan, jonka avulla voidaan ratkaista sovittelemalla suurin osa myös sellaisista riidoista, joihin liittyy useita lainkäyttöalueita. Tällainen sovittelu, jonka tulee olla riippumaton ja puolueetonta, voitaisiin antaa olemassa olevan tai uuden EU-viraston tehtäväksi. Se huolehtisi CC:n tarjoajien ja käyttäjien välisistä sovitteluista ja neuvotteluista. Sovittelumenetellessä tulisivat myös ilmi keskeiset riitoja aiheuttavat tekijät, toistuvat toimintahäiriöt sekä käytäntöjen tai sääntelyn muutostarpeet.

1.8 Vaikka komission edustajat ovat eri yhteyksissä (konferenssit, lehdistö jne.) vahvistaneet halunsa edistää potentiaalisille CC:n käyttäjille suunnattua viestintää, valistusta ja koulutusta, tiedonannossa ei esitetä tähän liittyen konkreettisia ja määrällisesti ilmaistuja toimenpiteitä.

Komitea odottaakin, että komissio täydentäisi tiedonantoa etenkin aloitteilla, jotka kohdistuisivat ensisijaisesti käyttäjiin, joilla on vähän tietoa CC:stä. Tällaisia aloitteita voisivat olla

— yksittäisten käyttäjien valistaminen CC:n käytön edellyttämistä suoja- ja varotoimenpiteistä, yleisistä ehdoista tai sopimuksista, yksityisyyden suojasta jne.

— pk-yritysten opettaminen ymmärtämään, miten ne voivat hyötyä CC:stä kustannusten pienentymisen, tietoteknisten ratkaisujen joustavan ja nopean kehittämisen yms. muodossa.

1.9 Komitea ehdottaa, että komissio sisällyttäisi tiedonantoon lisäksi CC:hen erikoistuneiden palvelinkeskusten **energiansäilytystä koskevien vaatimusten** laatimisen.

1.10 Komitea ehdottaa, että komissio laatii kaavailemilleen toimille **tarkan aikataulun** ja että kullekin suunnitellulle toimelle määritetään selvät ja tarkat **määräajat ja edistymisraporttien laadinta-ajat**.

2. Komission ehdotus

2.1 Se, mitä CC:llä tarkoitetaan, voidaan palauttaa mieleen tiedonannon alkulauseella:

” 'Pilvipalveluilla', joita kutsutaan myös 'etäresurssipalveluiksi', tarkoitetaan yksinkertaisesti sanottuna datan säilyttämistä, prosessointia ja käyttöä etätietokoneilla, [joiden tarkkaa sijaintia ei tiedetä ja] joihin ollaan yhteydessä internetin välityksellä.”

⁽¹⁾ ETSK:n lausunnot kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, EUVL C 181, 21.6.2012, s. 93, ja kuluttajariitojen verkkovälitteisestä vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, EUVL C 181, 21.6.2012, s. 99.

Lisäksi komitea antoi vuonna 2012 yksinomaan CC:tä käsittelevän lausunnon⁽²⁾. Myös Yhdysvaltojen kansallisen standardi- ja teknologiainstituutin (*National Institute of Standards and Technology*, NIST), Euroopan parlamentin ja Euroopan tietosuojavaltuutetun tekemä työ on ollut mielenkiintoista.

Komissio on julkaissut kaksi asiakirjaa (komitean komissiolta saama lausuntopyyntö koskee yksinomaan ensiksi mainittua asiakirjaa):

— tiedonanto Euroopan komission pilvipalvelustrategiasta (kä-sillä olevassa lausunnossa 'tiedonanto')

— vaikutusarviointiasiakirja.

2.2 Komissio ehdottaa kolmea "strategista toimea" CC:n käytön edistämiseksi Euroopassa:

— Selkeytetään **teknisten standardien** viidakkoa ja tuetaan EU-tason sertifiointijärjestelmiä pilvipalvelujen tarjoajien luotettavuuden edistämiseksi.

— Laaditaan "turvallisia ja oikeudenmukaisia" mallisopimuseh-toja etenkin palvelutasoa koskeville CC-sopimuksille.

— Käynnistetään eurooppalainen pilvipalvelukumppanuus, jonka puiteissa jäsenvaltiot yhdistävät voimansa julkisen sektorin kehittämiseksi CC:n avulla.

3. Yleistä

3.1 Komitea esittää uudenlaisen pilvipalveluvision, jota ha-vainnollistaa "**digitaalisen energian**" käsite, jota käytetään yhä laajemmin kuvaamaan CC:n tarjoamaa tietoteknistä kapasiteettia (tietojen säilyttäminen, prosessointi ja siirto).

Digitaalista energiaa voidaan käyttää ilman, että (kuluttajien) tarvitsee tietää, miten se on tuotettu eli mikä datakeskus sen tuottaa, missä se sijaitsee ja mitä tekniikoita tuotannossa käytetään jne. **Markkinat** myös **jakautuvat uudella tavalla**: palvelu-jen käyttäjien ja tuottajien lisäksi tulevat digitaalisen energian tuottajat, jotka kykenevät tekemään valtavia (miljardien Yhdys-valtain dollarien) investointeja CC-keskusten perustamiseksi.

3.2 Digitaalisesta energiasta tulee muiden energiamuotojen (fossiilinen energia, sähkö jne.) kaltainen **taloudellinen ja strateginen tekijä**.

Tämän energiamuodon hallinta (tuotannon tai jakelun osalta) luo ensinnäkin perustan digitaalistrategiassa ennakoidulle **kasvu- ja työllistämispotentiaalille**. Aktiivinen osallistuminen digitaalisen energian tuotantoon on välttämätöntä myös (ainakin osittaisen) **strategisen riippumattomuuden ja omavaraisuuden** takaamiseksi Euroopan unionille ja sen jäsenvaltioille.

3.3 CC:n kehittäminen Euroopassa edellyttää siis digitaalisen energian koko arvoketjun (käyttö, palvelut ja tuotanto) hallitsemista seuraavan taulukon mukaisesti:

Kehitystaso	Kuvaus	Toimien tavoitteet	Kuvaus
Käyttö	Yksityishenkilöt, yritykset ja julkispalvelut käyttävät yhä enenevässä määrin CC-ratkaisuja.	Suoepa suhtautuminen pilvipalveluihin (cloud-friendly)	Eurooppa vain käyttää sen rajojen ulkopuolella tuotettua/kehitettyä digitaalista energiaa.
Palvelut	Syntyy uusi CC-ekosysteemi, jossa pääpaino on CC-infrastruktuuriin pohjautuvien ohjelmistojen kehittämisessä.	Aktiivisuus pilvipalvelualalla (cloud-active) (*)	Eurooppa ei vain käytä digitaalista energiaa vaan on siihen liittyen aktiivinen ja osallistuu innovointiin ja uusien palvelujen kehittämiseen.
Tuotanto	Tietoteknistä kapasiteettia tarjotaan palvelujen tuottajille ja käyttäjille (CC-infrastruktuurin käytössä on siis valtavia "palvelinfarmeja").	Pilvipalvelujen tuottaminen (cloud-productive) (**)	Eurooppa osallistuu palvelujen lisäksi aktiivisesti myös digitaallisuuteen ja tuottaa digitaalista energiaa ollakseen riippumaton ja omavarainen.

(*) Digitaalistrategiasta vastaava Euroopan komission varapuheenjohtaja Neelie Kroes on vedonnut tällaisen kehitystason puolesta useissa puheenvuoroissa.

(**) ETSK esitti toimille tätä kunnianhimoisempaa tavoitetta aiemmassa CC-aiheisessa lausunnossaan (asiakokonaisuus TEN/452).

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Tietotekniikan resurssipalvelut (cloud computing) Euroopassa" (oma-aloitteinen lausunto), EUVL C 24, 28.1.2012, s. 40.

Viimeksi kuluneina vuosikymmeninä on tullut ilmi, miten riippuvaisia unionin jäsenvaltiot tai koko Eurooppa ovat eri energiamuotojen, kuten öljyn, kaasun ja sähkön, suhteen. Jos unionin kansalaisten, yritysten ja julkispalvelujen tietoja säilyttävät, käsittelevät ja valvovat tulevaisuudessa Euroopan ulkopuoliset CC-toimijat, on perusteltua pohtia **tällaisen riippuvuuden vaikutuksia**:

- arkaluonteisimpien tietojen suojele, jos ne ovat Euroopan ulkopuolisten ja eurooppalaisten maiden välisen strategisen kilpailun ytimessä; esimerkiksi ilmailuala, autoteollisuus, lääketeollisuus, tutkimus jne.
- tietojen saatavuus, jos palvelujen ylläpitäjäm maiden ja jäsenvaltioiden välille syntyy kansainvälisiä jännitteitä
- digitaalisen energian kuluttajien kohtelun tasa-arvoisuus sen mukaan, onko kyse ”ystävälliseen” vai ”viholliseen” kansalaisista tai organisaatioista
- digitaalisen energian tuotannon ja palvelujen kehittämisen koko ekosysteemin synnyttämät työpaikat ja hyvinvointi ylläpitäjäm aissa niiden maiden kustannuksella, jotka ovat yksinomaan käyttäjiä ja ovat tyytynneet pilvipalvelusuotuisuuden tasoon.

3.4 Eurooppa on jo kuitenkin tietoteknisten laitteistojen, ohjelmistojen ja verkkojen osalta **hyvin riippuvainen** Euroopan ulkopuolisista palvelujen tuottajista. Sosiaalisten verkostojen tähdet tulevat Yhdysvalloista. Suosituimmat hakukoneet ovat joko Yhdysvaltoihin tai Kiinaan sijoittuneiden yritysten hallinnassa. Yhä suurempi osa tietotekniikan kehittämisestä on ulkoistettu Intiaan tai muihin matalan kustannustason maihin.

Digitaalisen energian tuotantoa hallitsee globaalilla tasolla nykyisin lähes täydellisesti tuottajien oligopoli. Eräiden selvitysten mukaan Euroopan merkittävin toimija on OVH (lyhenne nimestä *On Vous Héberge* – www.ovh.com), mutta se ei kuitenkaan kerää yhtä paljon huomiota eikä sillä ole samanlaista maailmanlaajuista vaikutusvaltaa. Televiestintäoperaattorit T-Systems, Telefonica Digital, Cloud Sigma, Numergy/SFR ja Cloudwatt/Orange ovat toteuttaneet erinäisiä aloitteita, mutta ne eivät ole kuitenkaan pystyneet kilpailemaan markkinajohtajien Amazonin, Microsoftin ja Googlen kanssa.

3.5 Vaikka jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen välillä on nykyisellään tiettyjä eroja, ne ovat kuitenkin lähellä eurooppalaisia tekstejä, standardeja ja direktiivejä. Käyttäjät pelkäävät – joskus

perustellusti – tietoaan siirrettävän Euroopan ulkopuolelle sekä tästä riitatapauksissa aiheutuvia ongelmia ja oikeudellisia pattitilanteita.

Käyttäjiä huolestuttaa eniten **Patriot Act**. Se annettiin terrorismin vastaisena toimenä (WTC:n kaksoistorneihin tehtyjen iskujen jälkeen), ja sen nojalla Yhdysvaltojen hallitus tai liittovaltion tuomari voivat saada käyttöönsä mitä tahansa tietoja, olivatpa ne yhdysvaltalaisen tai muun tahon hallussa ja vaikka tiedot olisivat Euroopassa sijaitsevassa keskuksessa. Ainoana edellytyksenä on, että data on yhdysvaltalaisen yrityksen ylläpitämää ja valvomaa. Kyseisten tietojen hallussapitäjälle ei sa missään nimessä ilmoittaa, että ylläpitäjä on paljastanut datan.

3.6 Komission mukaan alan odotetaan edistävän taloutta niin, että Euroopassa syntyy kahdeksan vuoden kuluessa 2,5 miljoonaa uutta työpaikkaa ja panos Euroopan unionin bkt:hen on 160 miljardia euroa vuodessa (noin 1 prosentti).

Komitea askarruttaa näiden määrällisten tavoitteiden tarkoituksenmukaisuus. Kun CC:n käytännön vaikutuksia analysoidaan yksityiskohtaisesti, voidaan tehdä seuraavat havainnot:

- CC-asiakkaat ”jakavat” käyttöpalvelut keskenään, mikä johtaa luonnollisesti työpaikkojen vähentymiseen ja jopa niiden siirtymiseen ulkomaille.
- CC suosii vakio-ohjelmistojen käyttöä (vrt. SaaS) sen kustannuksella, että kehitettäisiin erityisohjelmistoja suuremmalla henkilöstöllä. Tässäkin suhteessa tulee siis varautua työpaikkojen menettämiseen.

Tiedonannossa ei kuitenkaan mainita eikä oteta huomioon edellä kuvailtuja sosiaalisia vaikutuksia sen enempää kuin tietoteknisten palvelujen ”pilveen menemisestä” johtuvia rakennemuutoksia, työpaikkojen menetyksiä, toimintojen siirtymistä ulkomaille, virtualisointumista sekä käyttäjien ja tietotekniikka-ammattilaisten välisten etäisyksien kasvamista.

3.7 Jo pelkällä CC:n käytöllä voidaan saada aikaan energiansäästöjä tietoteknisissä laitteistoissa. Lisäksi suurilla pilvipalvelujen (säilytystila oheispalveluineen) tuottajilla on palvelinfarmeja, joista useimmissa käytetään noin 100 W/h yksikköä kohti kuluttavia prosessoreja. Kulutus saattaa pienetä kymmenykseen tästä lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä. Eräät mikroprosessorien valmistajat tarjoavat edullisia prosessoreja, jotka tuottavat vähemmän lämpöä (joka on todellinen ongelma konesalien ilmaston kannalta) ja kuluttavat vähemmän energiaa.

4. Erityistä

4.1 Komissio kiinnittää huomiota etupäässä julkisiin pilvipalveluihin eikä tarkastele yksityisten pilvipalvelujen markkinoita. Ne ovat kuitenkin luotettavana pidetty ja joskus välttämätön välivaihe elintärkeiden tietojen osalta ennen kuin siirrytään kokonaan julkisiin pilvipalveluihin.

On syytä huomata, että julkisilla pilvipalveluilla tarkoitetaan julkisesti saatavilla olevia eikä julkishallinnolle tarkoitettuja pilvipalveluja.

4.2 Tiedonannon johdannossa todetaan, että pilvipalveluteknologian käyttö saattaa aiheuttaa lisäriskejä. Tämä ei pidä välttämättä paikkaansa, sillä CC:hen liittyy varmasti uusia riskejä mutta sitä käyttämällä myös eliminoidaan eräitä muita riskejä.

4.3 Sellaisia englanninkielisiä ilmaisuja kuin *cloud-friendly* tai *cloud-active* on hankala kääntää muille kielille, ja tiedonannon viesti on eräissä kielitoisinoissa kokonaan toinen kuin alkuperäisessä tekstissä.

Esimerkiksi tekstijaksoissa 3.1 ja 3.2 *cloud-friendly* ja *cloud-active* on ilmaistu (eräillä kielillä) samoin sanoin, vaikka ne viittaavat eri tavoitteisiin.

5. Euroopan talous- ja sosiaalikomitean tekemä analyysi

5.1 Pilvipalvelujen käytön kehittämistä koskevien komission ehdotusten tavoitteena on

- parantaa kuluttajien ja digitaalisen energian tuottajien välisiä sopimuksia; tietyt lausekkeet tulee kehottaa sisällyttämään sopimuksiin (tai poistamaan niistä), jotta yksittäiset käyttäjät ja pienet yritykset saisivat paremman suojan tiettyjä voimakkaita tuottajia vastaan
- edistää yhtenäisten ja kaikkien tunnustamien standardien laatimista, jotta eri CC-alustojen välinen yhteentoimivuus tai peräti siirrettävyys helpottuu
- eurooppalaisten CC-sisämarkkinoiden luominen mahdollisesti kaikissa jäsenvaltioissa sovellettavan yhtenäisen ja johdonmukaisen oikeudellisen kehityksen avulla.

Kaikki nämä ehdotukset ovat konkreettisia, realistisia ja tarpeellisia, ja ne saavat näin ollen komitean täyden tuen. Komitea huomauttaa kuitenkin, että kaksi ensimmäistä ehdotusta eivät koske nimenomaan Euroopalle ominaisia ongelmia. Se olisikin odottanut komission puuttuvan tiedonannossaan **ensisijaisesti niihin ongelmiin, jotka koskevat eritoten Eurooppaa**.

5.2 Komitea sitoutuu jatkossakin digitaalistrategian perustavoitteisiin, jotka ovat

- EU:n, sen jäsenvaltioiden ja taloudellisten toimijoiden nostaminen johtasemaan tietotekniikan ja televiestinnän aloilla

— tietoyhteiskunnan riippumattomuuden saavuttaminen suhteessa muihin tämän hetken johtaviin tai nouseviin talousalueisiin

— eritoten työpaikkojen ja hyvinvoinnin luominen Euroopassa.

5.3 Tekstijaksossa 3.1 mainitaan CC:n käytön kehittämiseen liittyvänä tavoitteena kahteen otteeseen suopea suhtautuminen pilvipalveluihin (**cloud-friendly**). Digitaalistrategiasta vastaava komissaari on kuitenkin puolustanut useissa CC:n käyttöön kannustavissa puheenvuoroissaan tavoitetta, jonka mukaan Euroopan tulee aktivoitua pilvipalvelualalla (**cloud-active**).

Euroopan komission varapuheenjohtaja Neelie Kroes totesi Davosissa (27. tammikuuta 2011): ”En halua tyytyä siihen, että Eurooppa suhtautuu suopeasti pilvipalveluihin (*cloud-friendly*), vaan haluan, että Eurooppa on aktiivinen toimija tällä alalla (*cloud-active*).” Lisäksi hän ilmoitti virallisesti tiedonannosta blogikirjoituksessaan *Making Europe cloud active* (27. syyskuuta 2012). Näissä puheenvuoroissaan hän on siis vedonnut pelkkää pilvipalvelusuojeutta kunnianhimoisemman kehitystason puolesta.

Komitea pitääkin yllättävänä, että tiedonannossa käytännössä ehdotetut toimet ovat heikompia kuin komission varapuheenjohtajan perustellusti puoltamat tavoitteet. Lisäksi komitea muistuttaa kehottaneensa aiemmassa lausunnossaan ⁽³⁾ komissiota asettamaan Euroopan tavoitteet aktiivista pilvipalvelualalla toimimista (*cloud-active*) korkeammalle ja ehdottaneensa, että pyritäisiin pilvipalvelujen tuottamisen (**cloud-productive**) tasolle.

5.4 Tiedonannossa ei ehdoteta perustettavaksi ”**eurooppalaista superpilvipalvelua**” digitaalisen energian tuottamiseksi. Kun otetaan huomioon viestintäverkkojen, sisältöjen ja teknologian pääosaston tehtävät sekä tällaisen ”jätiläisen” perustamisen hankaluus, komitea ymmärtää näkökannan ja kannattaa sitä. Komitean tapaamat alan eri toimijat (televiestintäoperaattorit, ohjelmistojen valmistajat, järjestelmäintegraattorit jne.) ovat sitä paitsi olleet yksimielisesti tällä kannalla.

On kuitenkin olemassa kultainen eurooppalainen keskitie epärealistisen eurooppalaisen ”jätiläisen” ja sellaisten eurooppalaisten ”mikropilvien” välillä, jotka rajoittuvat vain kapeisiin markkinasektoreihin maailmanlaajuisen ja ei-eurooppalaisten toimijoiden markkinointi-, kauppa- ja talousvoiman puristuksessa.

Komitean ehdotus tähtää todella suuria CC-keskuksia ylläpitävien suurten eurooppalaisten toimijoiden – **tulevaisuuden eurooppalaisen digitaaliteollisuuden** – kehittämiseen ja vahvistamiseen. Nämä toimijat voivat olla paikallisia, maakohtaisia (*sovereign cloud*) tai rajatylittäviä (useiden jäsenvaltioiden alueella toimivia konsortioita).

⁽³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Tietotekniikan resurssipalvelut (*cloud computing*) Euroopassa” (oma-aloitteinen lausunto), EUVL C 24, 28.1.2012, s. 40.

5.5 Lisäksi komitea huomauttaa, että eurooppalaisilla CC-toimijoilla on useita **kilpailuetuja**, vaikka ne eivät koollaan vedä vertoja markkinajohtajille:

- CC-asiakkaat ovat edelleen äärimmäisen varovaisia ja suosivat lähellä – mahdollisesti omassa maassa tai jopa omalla alueella – toimivia pilvipalvelujen tuottajia, vaikka näin ei voidakaan yltyä mahdollisimman suuriin CC-kustannussäästöihin.
- EU:n ja jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädäntö on edelleen monimutkaista käyttäjien kannalta ja suosii maakohtaisen pilvipalvelujen tuottajan valitsemista.
- Kansainvälinen sääntely, jota Euroopan ulkopuolisten maiden palveluntarjoajien on noudatettava, ei nykyisellään sovellu CC:lle. Tunnetuin esimerkki on Yhdysvaltojen *Patriot Act*.

Nämä eurooppalaisten toimijoiden markkinoilletulon kannalta suotuisat olosuhteet eivät kuitenkaan jatku pitkään. **Komission tuleekin ryhtyä viipymättä toimiin** eurooppalaisten operaattorien perustamisen edistämiseksi ennen suotuisien aikojen päättymistä.

5.6 Tiedonannon tekstijaksossa 2 todetaan, että ”kansallisen tason erillispyrkimyksillä tuskin päästään optimaaliseen kustannustehokkuuteen”. Komitea kannustaa komissiota pohtimaan uudelleen kantaansa maakohtaisiin pilvipalveluihin (*sovereign cloud*).

Tiedonannossa tai vaikutusarvioinnissa ei esitetä kyseisen väitteen tueksi pienintäkään faktatiedon murusta, mikä on väitteen jyrkkyys huomioon ottaen varsin yllättävää.

Maakohtaisiin tai paikallisiin pilvipalveluihin kohdistettu arvostelu on ankaraa, kun otetaan huomioon, että tiedonannossa ei esitetä myöskään vaihtoehtoja ratkaisua. Kritiikki saattaa lisäksi vaarantaa kaikki uskottavat ratkaisut sellaisen vankan ja kestäväen CC-tarjonnan luomiseksi, joka kykenee kilpailemaan muun maailman (Intian, Kiinan tai Yhdysvaltojen) jättiläismäisten toimijoiden kanssa.

5.7 Ehdotettu lähestymistapa – eurooppalainen pilvipalvelukumppanuus – keskittyy hyvin pitkälti julkishallinnon alaan, ja tavoitteena on ”**edistää yhteistä julkisen sektorin johtajuutta**” (ks. tekstijakso 3.5).

Komitea panee merkille komission näkemyksen julkishallinnon merkityksestä Euroopan yhteiskunnallis-taloudellisissa malleissa ja kannattaa sitä: julkishallinnolla on oma sijansa CC:n kehittämisessä.

Komitean on kuitenkin vaikea nähdä, että Euroopassa voitaisiin budjettileikkausten vallitessa edistää julkisten palvelujen avulla CC-alan innovointia. Lisäksi komitea muistuttaa, että **suurimmat eurooppalaiset menestystarinat** ovat syntyneet joko **yksityisellä sektorilla** (esimerkkeinä matkaviestintäpalvelut ja sirukortit) tai **julkisen tuen piirissä olevalla yksityisellä sektorilla** (esimerkkeinä mm. Airbus ja Ariane Space).

Komitea suosittelee, että komissio selostaisi tarkemmin, millaista ”johtajuutta” kyseisellä kumppanuudella tavoitellaan.

5.8 Komission ehdottama lähestymistapa suuntautuu **ylhäältä alaspäin**, eli tavoitteena on edistää *käyttöä*, jotta syntyisi *palveluja* ja mahdollisesti digitaalisen energian *tuotantoa*.

Komitea antaisi täyden tukensa tällaiselle kysyntävetoiselle toiminnan asteittaiselle lisäämiselle, jos se tapahtuisi ympäristössä, jossa ei ole yhtään määräävässä asemassa olevaa toimijaa, tai jos eurooppalaisten ja ei-eurooppalaisten toimijoiden välillä vallitsisi tasapaino. Tilanne ei kuitenkaan valitettavasti enää ole tällainen, vaan CC-alan merkittävimmät toimijat tulevat Euroopan ulkopuolelta ja ovat oligopoliasemassa. Pilvipalvelujen käytön kehittämisellä voisi siis olla tarkoituksensa vastaisia vaikutuksia, jotka vahvistaisivat näiden markkinajohtajien asemaa entisestään.

Komitea ei vastusta kehittämistä, mutta komission olisi erittäin tärkeää varmistaa suojatoimenpiteiden avulla, että sen kaavailemat toimet edistävät eurooppalaisten toimijoiden asemaa ja mahdollistavat niiden nousun määräävässä asemassa olevien ei-eurooppalaisten toimijoiden rinnalle.

5.9 Komitea kannustaa komissiota esittämään edellä kuvailtujen ylhäältä alaspäin suuntautuvien toimien ohella ja niiden lisäksi myös selvästi **alhaalta ylöspäin suuntautuvia** konkreettisia toimia. Tällä tarkoitetaan kannustamista alueellisen, maakohtaisen tai rajatylittävän CC-tuotannon käynnistämiseen, jotta jatkossa voidaan edistää CC-palvelujen tarjontaa ja käyttöä.

Se, että vahvalla eurooppalaisella teollisuustuotannolla voi olla kerrannaisvaikutuksia seuraavilla tasoilla (palvelut ja käyttö), on nähty muilla aloilla, kuten autoteollisuudessa tai matkaviestintäalalla. Näillä aloilla käytettyjä kannustustoimenpiteitä voitaisiin soveltaa myös digitaalisen energian tuotantoon.

Toinen merkillepantava esimerkki on Yhdysvallat, missä CC:tä on kehitetty alusta alkaen – tuloksekkaasti – alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti.

Komitea ehdottaa näiden laajamittaisten ja onnistuneiden CC:n kehittämistoimien perusteella, että komissio ottaisi niistä mallia ja edistäisi siten samanlaisen menestystarinan syntyä Euroopassa.

5.10 Komissio, kuten muutkin EU:n toimielimet, **hyödyntää hyvin laajasti tietotekniikkaa**. Toistaiseksi ratkaisuja on kuitenkin kehitetty vain ani harvoin CC:n pohjalta. Samaan aikaan Yhdysvalloissa on säädetty *Cloud First* -laki, jonka soveltamisalaan kuuluvien viranomaistahojen on lain mukaan valittava ensisijaisesti CC-pohjainen lähestymistapa.

Komitea ehdottaa tämän onnistuneen toimen perusteella, että komissio laatii itselleen ja muille toimielimille **Cloud First -politiikan**, joka tarjoaisi mahdollisuuden kehittää unioniin CC-ekosysteemi ja pienentää huomattavasti toimintabudjettia.

5.11 Komissio on aiemmin kehittänyt ja käynnistänyt mm. laajakaistaan ja tietotekniikan modernisointiin liittyviä paikallistason toimia, joista voidaan mainita esimerkkeinä

- **tiedotus- ja viestintäkampanjat** asianomaisten paikallistason toimijoiden valvuttamiseksi ja valistamiseksi
- **kampanjat innovatiivisten hankkeiden kehittämiseksi**, jotta voidaan luoda paikallisia ekosysteemejä myös innovointitoiminnan ulkopuolisilla alueilla

— **tuet julkisten palvelujen modernisoimiseksi**, mm. sähköisen hallinnon kehittämiseksi.

Kun otetaan huomioon näiden aiempien kampanjoiden saama suosio, komitea kannustaa komissiota laatimaan ja budjettoimaan vastaavan ohjelman nimenomaan CC:n edistämiseksi.

ETSK suosittaa, että pilvipalveluympäristöön sisällytetään säännelysti asteittain mutta mahdollisimman pian viralliset ja suojatut tietokannat. Näin kansalaiset voisivat helpommin hallinnoida tärkeitä tietoja (EU:n ja kansallisen oikeuden mukaisesti), ja samalla heidän luottamuksensa pilvipalveluja kohtaan kasvaisi.

5.12 Komissio esittää joukon toimia CC:n kehittämiseksi. Tiedonanto ei sisällä **tarkkaa ja tiivistä aikataulua** kyseisille toimille.

Komitea kannustaa komissiota julkistamaan tällaisen aikataulun mahdollisimman pian. CC-tekniikka kehittyy ripeästi, joten on tärkeää, että kaikki **toimijat voivat** viipymättä **mukauttaa oman strategiansa komission toimiin**.

Bryssel 16. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden uudistaminen”

JOIN(2012) 6 final

(2013/C 76/12)

Esittelijä: **Carmelo CEDRONE**

Euroopan komissio ja EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja päättivät 21. maaliskuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden uudistaminen

JOIN(2012) 6 final.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. joulukuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 17. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 139 ääntä puolesta ja 13 vastaan 14:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) katsoo, että EU:n tavoitteet, jotka se on asettanut Tyynenmeren alueen ja EU:n uuden kehityskumppanuuden perustaksi, ovat kunnianhimoisia ja laaja-alaisia. Komitean mielestä täytäntöönpanojärjestelyt eivät kuitenkaan ole riittävän selkeitä, ja niissä keskitytään pääasiassa ympäristönsuojeluun ja alueen biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen. Komitea on samaa mieltä siitä, että tarvitaan yhteisvaikutusta muiden organisaatioiden kanssa puuttuttaessa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, jotka ulottuvat laaja-alaisesti kaikkiin kansallisiin ja monenvälisiin kehitysyhteistyöpolitiikkoihin ja joilla on paitsi taloudellisia myös sosiaalisia seurauksia. Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin liittyvät ongelmat olisi myös nivottava kiinteästi alueen ympäristöpolitiikkoihin, jotta voidaan suuntautua yhdenmukaisiin toimintatapoihin ja toimiin.

1.2 ETSK on kuitenkin sitä mieltä, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi kyseisissä maissa on toteutettava integroitua kestävä kehityksen toimia ja toimintaa, jotta maksimoidaan tuen vaikutukset, hyödynnetään synergisesti kaikkia toimia ja otetaan keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnittelun avulla myös paikalliset toimijat aktiivisesti mukaan.

1.3 ETSK:n mielestä on tärkeää, että tiedonannossa tuodaan esiin, että oikeuksien täysimääräinen toteutuminen ja demokration vakaus ovat välttämättömiä seikkoja maan talouskehityksen kannalta. Valitettavasti tilanteen kehitys Fidžissä, jossa diktatorinen järjestelmä edelleen estää kansalaisia nauttimasta perusoikeuksista, mainitaan tiedonannossa vain ohimennen, vaikka unionin olisi otettava asiaan määrätietoisempi ja johdonmukaisempi kanta.

1.4 Uuden kehityskumppanuuden määrittelyä olisi hyödynnettävä tilaisuutena asettaa Cotonoun sopimuksen täysimääräisen soveltamisen pohjalta periaatteita ja ehtoja, joiden tulisi muodostaa EU:n suuntaviivat suhteissa kaikkiin unionin tukeaa saaviin maihin. Lisäksi kaikissa maissa on varmistettava demokration todellinen harjoittaminen perusoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien täysimääräisen noudattamisen sekä demokraattiseen toimintaan osallistumisen kautta.

1.5 Erityishuomiota on kiinnitettävä naisten erittäin vakavaan ja huolestuttavaan asemaan kaikissa alueen maissa, sillä heiltä puuttuvat alkeellisimmat perusoikeudet. Naisten oikeuksilla ja suojelulla olisi oltava nykyistä suurempi rooli kaikissa EU:n ja Tyynenmeren alueen suhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Sukupuoleen perustuvan väkivallan yleisyys ja naisten alhainen osallistuminen päätöksentekoon ja matala osuus korkeissa asemissa huolestuttaa ETSK:ta ja sen kumppaneita, ja asialla olisi oltava nykyistä merkittävämpi rooli komission asiakirjassa ja tulevissa toimissa.

1.6 ETSK pitää edelleen perusuonteisena työmarkkinaosapuolten ja yleensä kansalaisyhteiskunnan vahvistamista sekä kyseisellä alueella että muilla alueilla, joiden kanssa EU on tehnyt sopimuksia. Tätä varten on tärkeää edistää ja toteuttaa asianmukaisia välineitä, joiden avulla voidaan käytännössä saavuttaa kyseinen tavoite. Vaikka ETSK on tietoinen maantieteellisestä sijainnista johtuvista vaikeuksista, jotka rajoittavat myös järjestelmällisiä kahdenvälisiä suhteita, sen mielestä on erityisen hyödyllistä perustaa verkosto ja sekakomitea alue- ja valtiotasolla ja toivon mukaan koko alueen tasolla. Tällaisten osallistumisvälineiden on tarkoitus helpottaa työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan aktiivista osallistumista sopimusten määrittelyyn, täytäntöönpanon ja seurannan kaikkiin vaiheisiin. Tästä

tulisi muodostua todellinen periaate. Aloite, jolla edistettäisiin täysipainoisen talous- ja sosiaalineuvoston perustamista alueelle myös työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja kansalaisvuoropuhelun vahvistamiseksi ja kaikkien paikallistoimijoiden valmiuksien parantamiseksi, olisi toivottava, ja sitä varten olisi kohdennettava erityisrahoitusta.

1.7 ETSK pitää ensisijaisena, että EU:n eri toimet koordinaadaan ohjelmiin osallistuvien komission eri pääosastojen sekä Euroopan ulkosuhdehallinnon kautta ja alueella toteuttavien WTO:n toimien avulla. Koordinointi on oleellisen tärkeää, sillä kyseisissä maissa on kooltaan suppea julkishallinto. Tällainen toimintatapa voi tarjota tilaisuuden Euroopan ulkosuhdehallinnon päättäväsille toimille siinä toivossa, että EU vahvistaa ulkopoliittisia toimiaan EU-maiden välisen entistä vahvemman koordinoinnin avulla.

1.8 Euroopan komission tiedonannossa painotetaan vahvasti ilmastokysymyksiä. ETSK toteaa kuitenkin, että talouskehitys on olennaisen tärkeää ilmasto-ongelmien ratkaisemista ajatellen. Alueen kehitystä edistävän osallistavan, kestäväpohjaisen ja integroidun kasvun varmistamiseksi on ETSK:n mielestä keskeistä, että taataan kehitysyhteistyöpoliittisten ja ympäristönsuojelutoimien sekä muiden alojen, kuten kaupan, kalastuksen, maatalouden, elintarviketurvan, tutkimuksen sekä ihmisoikeuksien ja demokratian tukemisen, johdonmukaisuus. Tuen kriteerien on perustuttava tarkkaan määriteltyihin ja ennakkoon asetettuihin kriteereihin myös ohjelmien tulevaa seurantaa ja eri tuenantajien koordinointia ajatellen.

1.9 ETSK on samaa mieltä siitä, että jotta voidaan optimoida alueelliset integrointimahdollisuudet, olisi eroteltava AKP-maita ja merentakaisia maita koskevat toimet ottaen huomioon yksittäisten maiden erilainen institutionaalinen tilanne ja kehitys. On myös arvioitava tilannetta merentakaisilla alueilla, jotka ovat muihin maihin nähden kehittyneempiä ja jotka hyötyvät jo Euroopan kehitysrahastosta ja kahdenvälisestä avusta. Tällaiset toimet olisi koordinoitava alueen muihin maihin kohdennettujen ohjelmien kanssa. Kyseiset alueet voisivat muodostaa merkittävän vertailukohtan oikeuksien, arvojen ja osallistavaan kasvuun keskittyviin EU:n politiikkoihin sisältyvien hyvien käytänteiden levittämiseksi.

1.10 Nykyisistä vaikeuksista huolimatta olisi kauppasopimusten osalta asianmukaista pyrkiä kahdenvälisiä sopimuksia pidemmälle menevään alueelliseen sopimukseen pitäen kuitenkin mielessä, että kalastusta lukuun ottamatta kyse on kaupan osalta pienistä talouksista.

1.11 ETSK katsoo lisäksi, että EU:n tulee seurata YK:n asianomaisen toimikunnan kautta tarkasti neuvotteluja MANNERJALUSTAA koskevista merioikeuksista etenkin tässä lausunnossa käsiteltävän alueen osalta.

2. Johdanto

2.1 EU on tunnetusti tehnyt useita kumppanuussopimuksia Tyynenmeren alueella. Uusi kumppanuus käsittää 15 itsenäistä saarivaltiota ⁽¹⁾, neljä merentakaista maata ja aluetta ⁽²⁾, Tyynenmeren saarten foorumin sekä Australian ja Uuden-Seelannin, jotka ovat foorumin keskeisiä jäseniä ja samannimisiä kumppaneita. Vuoden 2006 strategian jälkeen tavoitteena on sekä lujittaa EU:n asemaa alueella, sillä unioni on Australian jälkeen toiseksi suurin tuenantaja, että edistää taloudellista ja sosiaalista kehitystä koko alueella ja tunnustaa samalla tarve varmistaa myös oikeuksien täysimääräinen kunnioittaminen ja demokraattisten instituutioiden vahvistaminen.

2.2 Cotonoun sopimuksen (EU–AKP) pohjalta EU esittää tässä tarkasteltavassa tiedonannossa, että toimet olisi sen laatiman muutossuunnitelman mukaisesti ⁽³⁾ keskitettävä eräisiin keskeisiin tavoitteisiin Tyynenmeren alueella:

- Lisätään johdonmukaisuutta yhtäältä EU:n kehitysyhteistyöpoliitiikan, ympäristönsuojelutoimien ja muiden EU:n politiikan alojen, kuten kaupan, ympäristön, kalastuksen ja tutkimuksen, ja toisaalta ihmisoikeuksien ja demokratian täysimääräisen toteutumisen ja tunnustamisen tukemisen välillä.
- Mukautetaan ja järkeistetään EU:n virallisen kehitysavun täytäntönnäpötapoja ja lisätään ilmastomuutoksen riskien torjuntaan tarkoitettua rahoitusta Tyynenmeren alueella tuen lisäarvon, tulosten, vaikutusten ja tehokkuuden parantamiseksi.
- Tuetaan Tyynenmeren alueella sijaitsevien merentakaisen maiden ja alueiden alueellista yhdentymistä ja parannetaan niiden valmiuksia edistää EU:n arvoja ja toimia inhimillistä kehitystä alueella tukevan osallistavan ja kestävä kasvun moottoreina.
- Laaditaan Tyynenmeren alueen maiden kanssa myönteinen asialista yhteisistä intresseistä YK:ssa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla.
- Yhdistetään voimat samannimisten kumppaneiden kanssa keskeisten ihmisoikeuskysymysten ajamiseksi ja demokratiaprosessien vahvistamiseksi koko alueella.

⁽¹⁾ Cookinsaaret (ei äänioikeutta YK:ssa), Fidži, Itä-Timor, Kiribati, Marshallinsaaret, Mikronesian liittovaltio, Nauru, Niue (ei äänioikeutta YK:ssa), Palau, Papua-Uusi-Guinea, Salomonsaaret, Samoa, Tonga, Tuvalu ja Vanuatu.

⁽²⁾ Pitcairn, Ranskan Polynesia, Uusi-Kaledonia sekä Wallis ja Futuna.

⁽³⁾ Komission tiedonanto – EU:n kehitysyhteistyöpoliitiikan vaikutuksen lisääminen: muutossuunnitelma, COM(2011) 637, 13.10.2011.

EU, jonka johtavan roolin ilmastomuutoksen ja sen vaikutuksen torjunnassa paikalliset kumppanit ja toimijat tunnustavat, aikoo vahvistaa läsnäoloaan alueella vastuullisella tavalla.

2.3 Suurin osa saarivaltioista ja -alueista on asukasmäärältään pieniä, mutta niiden erityinen maantieteellinen sijainti laajalla ja heterogeenisellä alueella aiheuttaa monia ongelmia. Ne ovat heikkoja ja hauraita kokonaisuuksia, joita yhdistää muukin kuin meren ekosysteemi, joka on edelleen huomiota ja suojelua ansaitseva ainutlaatuinen arvo.

2.4 Asetettua tavoitetta ei ole helppo saavuttaa paitsi tiedonannossa mainituista syistä myös talouskriisin unionin ulkopoliittikalle asettamien rajojen vuoksi, ja ne saattavat vaikuttaa myös vuoden 2020 jälkeiseen tulevaan Cotonoun sopimukseen. Kyseiset maat ovat Kiinaa ja Japania lähellä olevan sijaintinsa vuoksi geostrategisesti merkittäviä myös EU:lle. Näin ollen olisi erittäin hyödyllistä ottaa merentakaiset maat ja alueet nykyistä enemmän mukaan ja hyödyntää niitä entistä paremmin politiikkien, ohjelmien toteuttamisen ja EU:n oikeudellisen kulttuurin levittämisessä, mistä olisi epäilemättä vastavuoroista hyötyä.

3. Myönteisiä seikkoja

3.1 Koko alueella kiinnitetään huomiota ilmastomuutoksen vaikutuksiin ja vakaviin seurauksiin, jotka uhkaavat ekosysteemin vakautta ja jopa sen olemassaoloa ja saattavat lisätä epätapainoa asianomaisten maiden kestävässä kasvussa puhtaasti taloudelliselta ja rahoitukselliselta mutta myös poliittiselta ja sosiaaliselta kannalta aiheuttaen riskien kerrannaisvaikutusta, joka rajoittaa myös Yhdistyneiden kansakuntien vuosituhatvoittojen saavuttamista.

3.2 Kiinnitetään huomiota siihen, että kahden- ja monenvälistä tukea antavien kansainvälisten toimijoiden toimet on integroitava, sillä tuen nykyinen liiallinen hajanaisuus estää sen täysimääräisen tehokkuuden. Käyttöön otettuja rahoitusvälineitä ja tukitoimien vaikutusta hyödynnetään.

3.3 Toimet tulee koordinoita kansainvälisten instituutioiden kanssa. Komission tiedonannossa viitataan ilmastomuutosten vaikutusten yhteydessä ennen kaikkea Yhdistyneisiin kansakuntiin.

3.4 Kiinnitetään huomiota alueelliseen yhteistyöhön ja tarpeeseen vahvistaa (tai laatia) alueellisten organisaatioiden tuke-

mia alakohtaisia ohjelmia ja kehityssuunnitelmia, jotta edistetään alueen kehitysstrategioiden ohella tukien ja niiden hallinnoinnin integroitua lähestymistapaa.

3.5 Pidetään tärkeänä vuoropuhelua paikallisten institutionaalisten toimijoiden kanssa, jotta määritellään tukiohjelmat ja jaetaan vastuu niiden toteuttamisesta.

3.6 Kiinnitetään huomiota toimien tehokkuuden vahvistamiseen ja tuodaan esiin tarve ottaa käyttöön tuensaajamaiden kanssa yhteisiä seuranta-, hallinta- ja täytäntöönpanomekanismeja. Tästä asiasta tarvittaisiin enemmän tietoa.

3.7 Analysoidaan avun täytäntöönpanotapoja kahden- ja monenvälisten tuentantajien parissa ja tuodaan esiin velvoite mukauttaa avun täytäntöönpanotavat siten, että niissä otetaan huomioon Tyynenmeren saarivaltioiden ja alueiden pienten hallintojen kohtaamat vaikeudet. Kiinnitetään huomiota tukea saavien maiden vaikeuksiin integroida tuet kansallisiin kehityssuunnitelmiin, joissa edellytetään kohdennettuja toimia kansallisten instituutioiden valmiuksien parantamiseksi (*capacity building*).

3.8 Tuodaan esiin huoli perusoikeuksien loukkaamisesta Fidžissä. Komissio aikoo seurata tilannetta mutta ei viittaa erikseen mahdollisiin lisäehtoihin tuen saamiseksi.

4. Ongelmallisia seikkoja

4.1 Komission tiedonannosta ei kaiken kaikkiaan ilmene selvästi, miten EU aikoo tutkia ja vahvistaa toimia lyhyen aikavälin tavoitteiden ohella. Vaikka lyhyen aikavälin tavoitteet ovat tärkeitä, ne eivät ole riittäviä vaikuttaakseen alueen kestävyysnäkökohtiin tulevaisuudessa. Kyseessä on laaja erityisalue, joka käsittää suuren joukon asukasmäärältään pieniä ja hyvin pieniä maita, jotka ulottuvat kuitenkin maantieteellisesti laajalle alueelle. Kyseiset maat noudattavat erilaisia lähestymistapoja, ja niissä ymmärretään eri tavoin kestävään kehitykseen pitkällä aikavälillä tähtäävien toimien tarve ja nähdään eri tavoin säännöt, joita on sovellettava kansallisella tasolla sekä alueellisilla ja kansainvälisillä vesillä, jotka määrittävät maiden väliset rajat.

4.2 ETSK:n mielestä tarvitaan pitkän aikavälin integroitua lähestymistapaa, jossa kaikki alueen toimijat – kansainväliset institutionaaliset toimijat, muut maat ja paikallistoimijat – jakavat vastuun. Komission kumppanuusehdotuksessa on otettava huomioon neuvottelut yhteisön uuden talousarvion tarkistuksesta, vuoden 2015 jälkeisissä vuosituhatavoitteissa määriteltävät uudet painopisteet sekä uuden Cotonoun sopimuksen tekemiseksi käynnistettävä neuvotteluprosessi.

4.3 Mainittujen tavoitteiden yhteydessä olisi hyödyllistä kiinnittää nykyistä enemmän huomiota Tyynenmeren alueen integroituun kehitykseen, kehitysyhteistyöpoliittisiin toimiin ja toiminta-aloihin. Esimerkiksi maatalous ja elintarviketurva mainitaan vain ilmastonmuutoksen seurausten yhteydessä alueella. Maatalous on maaseudun elinvoimaisuuden perusta. Vaikka maatalous on pääasiassa toimeentulokeino – vain sokeriruo' on ja palmuöljyn tuotanto on viennin kannalta jossain määrin merkittävää – on olemassa luonnonvarojen hallinnointiin sekä kestäväpohjaiseen maankäyttöön ja maatalouteen liittyviä ongelmia. Huomautettakoon, että EU:n vuonna 2006 tekemän sokerijärjestelmän uudistuksen johdosta eräät asianomaisista maista menettivät suosituimmuusasemansa ja sen myötä myös työpaikkoja.

4.4 Tiedonannossa keskitytään etupäässä ilmastonmuutoksen riskeihin, eräiden maiden ja ekosysteemin säilymisen kannalta elintärkeään kysymykseen (merenpinnan nousu, metsien häviäminen, suolapitoinen pohjavesi, meren lämpötilan nousu yms.). Komissio ehdottaakin, että varat kohdennetaan pääosin tällä alalle. Olisi kuitenkin vahvistettava integroituja ja yhtenäisiä kestävä kehityksen ja kasvun ohjelmia, joissa tuensajaamaisen vastuu olisi määriteltävä. Tätä varten yksityissektorin, etenkin pk-yri-tysten, osallistuminen olisi toivottavaa.

4.5 ETSK katsoo, että tukia varten tarvitaan strategista integroitua lähestymistapaa ja että tiedonanto on hyvä alku. Olisi edistettävä komission eri pääosastojen, etenkin kehitysyhteistyön, meri- ja kalastusasioiden, kauppapolitiikan, terveyden ja kuluttaja-asioiden ja tutkimuksen pääosastojen sekä Euroopan ulkosuhdehallinnon yhteistyötä, ja sitä olisi edistysaskeleista huolimatta koordinoitava nykyistä enemmän ⁽⁴⁾ EU:n politiikkojen johdonmukaisuuden parantamiseksi.

4.6 Etenkin kalastusala, joka on elintärkeä kaikille Tyynenmeren maille mutta myös EU:lle unionimaihien kohdistuvan huomattavan vientimäärän (etenkin tonnikala) vuoksi, olisi otettava toimien yhteydessä entistä enemmän huomioon, sillä on

⁽⁴⁾ Kehitysyhteistyöhön ja ilmastonmuutokseen kohdennettavien tukien kokonaismäärä oli Tyynenmeren maissa ja merentakaisissa maissa ja alueilla vuosina 2008–2013 noin 785 miljoonaa euroa, joista 730 miljoonaa euroa oli peräisin kymmenennestä Euroopan kehitysrahastosta (EKR) ja 56 miljoonaa euroa EU:n talousarviosta. Lukematta mukaan kansallisia ohjelmia EU:n ja Tyynenmeren alueen alueellinen yhteistyö 2008–2013 käsittää noin 95 miljoonan euron täydentävän alkurahoituksen kehitysyhteistyöpolitiikan välineen temaattisesta ohjelmasta tulevan rahoituksen lisäksi. EU:n ja Tyynenmeren alueen alueellinen ohjelma tähtää alueen taloudellisen ja kauppapolitiittisen integraation valmiuksien vahvistamiseen (45 miljoonaa euroa), kansalaisyhteiskunnan tukemiseen ja julkistalouden hallinnon valmiuksien parantamiseen (10 miljoonaa euroa) sekä luonnonvarojen kestäväpohjaisen hallinnoinnin edistämiseen (40 miljoonaa euroa). Komissio on myös ilmoittanut ns. *Pacific Investment Facility* n käyttöönnotosta tarkoituksena vahvistaa investointeja keskeisiin perusrakenteisiin, jotta alueesta muodostuisi kilpailukykyisempi globaaleilla markkinoilla ja jotta elvytetäisiin talouskasvua, vähennettäisiin köyhyyttä sekä rahoitettaisiin ympäristöystävällisiä välineitä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista.

säilytettävä kestäväpohjainen tuotanto ja ekosysteemi ja vältettävä liiakkalastusta, joka voisi vaarantaa kalastuksen tulevaisuudessa. ETSK suhtautuu myönteisesti EU:n toimiin laittoman kalastuksen torjumiseksi siten, että sovelletaan EU:n asetusta, jonka tavoitteena on ehkäistä, nujertaa ja poistaa laiton, ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus. Komissio on kyseisen asetuksen perusteella ilmoittanut kahdelle alueen maalle (Vanuatulle ja Fidzille), että ne saatetaan määritellä kolmansiksi maiksi, jotka eivät tee yhteistyötä laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjumiseksi.

4.6.1 Tästä syystä unionin olisi säilytettävä AKP-etuuskohtelujärjestelmät, kuten on äskettäin tehty eräiden maiden maiden kanssa ⁽⁵⁾, vaikka unionin on otettava huomioon kilpailun vääristymisen riski muihin alan toimijoihin nähden.

4.6.2 ETSK panee merkille objektiiviset vaikeudet alalla, mutta arvioi myönteisesti kolmea sopimusta (kumppanuutta koskevat puitesopimukset), jotka on allekirjoitettu Kiribatin, Salomonsaarten ja Mikronesian liittovaltion kanssa. Komitea toivoo kuitenkin, että kaikkien asianomaisten maiden kanssa voidaan saada aikaan kattava sopimus säännöistä, joita sovelletaan alueellisilla ja kansainvälisillä vesillä kyseisellä alueella.

4.7 Huolimatta siitä, että kuusi Tyynenmeren saarivaltiota kuuluu WTO:hon ja hyötyy erityisohjelmista ja -helputuksista, komissio ei tiedonannossa oikeutetusti korostetun erilaisten kaupan tukitoimien koordinoitua yhteydessä viittaa millään tavoin WTO:n toimintaan alueella.

4.8 Kauppa (WTO): Fidži, Papua-Uusi-Guinea, Salomonsaaret, Tonga, Samoa ja Vanuatu ovat WTO:n jäseniä. WTO pyrkii erilaisiin liittymissopimuksiin varmistamaan vakaan ja integroidun alueellisen kauppajärjestelmän, jotta voidaan hyödyntää etuja ja käyttää entistä tehokkaammin hyväksi resursseja ja mitataa-vaetuja.

4.8.1 WTO perusti vuonna 2004 Geneven Tyynenmeren saarten edustustoimiston (*Pacific Islands Forum Representative Office*), jotta helpotetaan byrokraattisten järjestelmien entistä parempaa integroitua ja edistetään valmiuksien parantamista kauppa- ja monenvälisiä yhteyksiä varten, sillä ne ovat erittäin tärkeitä pienille talouksille.

⁽⁵⁾ Ks. asiakokonaisuuteen NAT/459 kuuluva lausunto ”Euroopan unionin trooppisen tonnikalalaivaston tilanne ja haasteet”, esittelijä: Gabriel Sarró Iparraguirre, EUVL C 48, 15.2.2011, s. 21–26.

4.8.2 Vaikuttaa hyödylliseltä, että Euroopan unioni vakiinnuttaa myös uudistetun Cotonoun sopimuksen pohjalta tiiviit ja järjestelmälliset suhteet Genevessä sijaitsevan edustustoimiston ja WTO:n kanssa, jotta koordinoidaan kyseisiä talouksia tukevat aloitteet jo käynnissä olevien teknisten avustusohjelmien kanssa, joita ei ole koordinoitu monenvälisellä tasolla. Toimien yhteensovittaminen on oleellisen tärkeää, semminkin kun kyseisten maiden julkishallinto on monissa tapauksissa kooltaan suppea. Tämän kaiken lisäksi on muistettava alentunut ja epävakaa talouskasvu, joka on vallinnut jo pitkän aikaa ja jossa alueiden välillä on valtavia eroja. Papua-Uusi-Guinea ja Salomonsaaret ovat hyötäneet korkeammasta kasvusta hyödykkeiden hintojen vuoksi, kun taas heikommat taloudet Fidži ja Samoa ovat joutuneet kärsimään luonnonkatastrofeista ⁽⁶⁾.

4.8.3 Erityistä huomiota olisi myös kiinnitettävä pk-yritysten kehittämiseen sekä sellaisten pk-yrityksiä tukevien alueellisten palvelujen luomiseen, joita on määrä tukea ja jotka on määrä perustaa monenvälisellä tasolla käyttäen jo olemassa olevia WTO:n, Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin resursseja ja ohjelmia myös maaseudun kehittämistä varten.

4.9 Euroopan komission tiedonannossa viitataan oikeutetusti kyseisten saaren heikosta talouskehityksestä johtuviin sosiaalisiin riskeihin, ammattitaitoisen työvoiman korkeaan maastamuuttoasteeseen, sillä se ei löydä työllistymismahdollisuuksia paikan päällä, sekä ilmastonmuutoksen sosiaalisiin seurauksiin. Maailmanpankin tietojen mukaan Salomonsaaret, Vanuatu, Samoa, Kiribati, Itä-Timor ja Tuvalu kuuluvat heikoimmin kehittyneiden maiden (LDC) ryhmään, jossa köyhyys on yleistä. Tyynenmeren maista suurimpiin kuuluvassa Papua-Uusi-Guineassa yli 40 prosenttia väestöstä elää köyhyysrajan alapuolella. Nämä luvut vaikuttavat vuosittain tavoitteiden saavuttamiseen ja edellyttävät koordinoituja toimia kansainvälisellä tasolla. Tiedonannossa ei kuitenkaan viitata YK:n eri järjestöjen tekemään työhön taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tukemiseksi.

4.9.1 YK:n järjestöjen eri ohjelmat ovat välttämättömiä, ja komission olisi edistettävä niitä, sillä ne auttavat luomaan tarvittavaa tietoisuutta ja parantamaan valmiuksia, jotta voidaan hyödyntää ja vahvistaa eri tuenantajien, myös EU:n, antamaa apua. Lisäksi ne siirtävät suuren osan vastuuta kansallisille instituutioille sekä työmarkkinaosapuolille ja kansalaisyhteiskunnan toimijoille ja edistävät osallistavien demokraattisten instituutioiden perustamista.

5. Oikeudet, demokratia, ammatilliset järjestäytymisvapaudet, Fidžin tilanne

5.1 Kansainväliset rahoituslaitokset pitävät Tyynenmeren saaria heikoimmin kehittyneinä maailmassa. Ne ovat syrjässä, niiden väestömäärä on pieni, maastamuutto on voimakasta, perus- ja ammattikoulutustaso on alhainen ja kansainvälisen kaupan ja taloudellisen toiminnan aloilla on valtavia puutteita erityisosaamisessa.

5.1.1 Etenkin nuorten asema vaikuttaa ongelmalliselta, mikä johtuu eri tekijöistä, joista voidaan mainita maantieteellinen eristyisyys, talouskehityksen rajat (keskenään heikosti integroituneet pienet taloudet ja rajalliset kotimarkkinat), väestökehitys ja nopeasti kasvava nuori työvoima ⁽⁷⁾. Australia on käynnistänyt kausityötä käsittelevän avustusohjelman heikoimmin kehittyneissä Tyynenmeren maissa. Tämän suuntaisia toimia olisi edistettävä ja toteutettava myös muissa alueen maissa.

5.1.2 Naisten aseman osalta tilanne on erittäin vakava ja huolestuttava laaja-alaisen hyväksikäytön ja taantumisen vuoksi. Tehokkaiden ratkaisujen löytämisessä on edetty hyvin heikosti. Naiset kärsivät voimakkaasta syrjinnästä, mikä johtuu heidän lähes olemattomasta osallistumisestaan lailliseen työhön ja poliittiseen elämään sekä laajalle levinneestä perusoikeuksien loukkaamisesta ja jatkuvasta ja kaikissa maissa yleisestä väkivallasta. Tämä ei ole vain kulttuurinen kysymys, vaan kyse on myös työmahdollisuuksien tarjonnasta, integroinnista ja osallistumisesta. Tässä yhteydessä olisi viitattava nimenomaan EU:n toimintasuunnitelmaan sukupuolten tasa-arvosta ja naisten vaikutusvallan lisäämisestä kehitysyhteistyössä 2010–2015, jossa muun muassa kehoitetaan käyttämään tarkkoja indikaattoreita naisten osallistumisesta kansallisiin instituutioihin.

5.2 Ihmisoikeuksien ja demokratian kunnioittaminen ovat EU:n tukipolitiikan ja yhteistyön välttämättömiä edellytyksiä. Oikeuksiin kuuluvat ammattiyhdistysoikeudet, jotka on tunnustettu kansainvälisellä tasolla ILO:n kahdeksassa keskeisessä yleis-sopimuksessa.

5.3 Myös Cotonoun sopimuksessa tunnustetaan ihmisoikeuksien ja demokraattisten instituutioiden kunnioittamisen perusarvo luotaessa vakaata ja kukoistavaa taloutta. Vaikka tiedonannossa tarkastellaan alueellista strategiaa, siinä ei valitettavasti kiinnitetä riittävästi huomiota nykyisiin vakaviin loukkauksiin etenkin **Fidžissä, joka tunnetaan alueen toiseksi suurimpana saarena maantieteellisesti ja väestömäärältään.**

⁽⁶⁾ IMF: *Regional Economic Outlook, Asia and the Pacific, Navigating an Uncertain Global Environment while building inclusive Growth* (lokakuu 2011).

⁽⁷⁾ Samoalla vain 500 nuorta 4 000:sta löytää työpaikan, Vanuatuilla suhde on 700 3 500:sta, Fidžissä nuorisotyöttömyys on noin 46 prosenttia; ks. myös Unicef: *Investing in Youth Policy*, UN Asia-Pacific Interagency Group on Youth (2011).

5.4 Fidžin tilannetta ei voida hyväksyä: hallitus, jota on vuoden 2006 vallankaappauksen jälkeen johtanut sotilasjunta, käynnisti vuonna 2011 aggressiivisen kampanjan hajottaakseen ammattiyhdistysliikkeen ja poistaakseen työntekijöiltä Fidžissä perusoikeudet rikkoen ILO:n yleissopimuksia 87 ja 98, jotka hallitus oli ratifioinut. Ilmaisuvapauden, yhdistymisvapauden ja kokoontumisvapauden poistaminen, kidutus ja pahoinpitelyt, naisiin ja alaikäisiin kohdistuva väkivalta sekä työntekijöiden perusoikeuksien poistaminen tekevät maasta vertauskuvallisen tapauksen EU:n kannalta, eikä tilannetta voi enää suvaita. Cotonoun sopimuksen 96 artiklan soveltamisesta huolimatta ETSK katsoo, että Fidžin osalta tarvitaan nykyistä tiukempia toimia, myös kun ajatellaan vuoden 2014 vaaleja ja uuden perustuslain määrittelyprosessia.

5.5 Fidžin tilanteesta keskusteltiin uudelleen marraskuussa 2012 ILO:n johtokunnassa, joka hyväksyi erityispäätöslauselman ottaen myös huomioon Fidžin hallituksen tuoreen päätöksen karkottaa ILO:n johtokunnan valtuuttama valtuuskunta⁽⁸⁾. EU:n on tarkasteltava kysymystä jäsenvaltioiden reaktioiden mukaisesti, ja ne ovat ILO:ssa tuominneet asian.

5.6 Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset ovat tässä tapauksessa vaikeat, lähes olemattomat. Kansalaisyhteiskunnan perusluonteisimpia oikeuksia loukataan selvästi vastoin kaikkia demokraattisia periaatteita, eikä ETSK voi hyväksyä viivyttelyä tällaisissa loukkaustapauksissa. ETSK:n on esitettävä kantansa muille unionin toimielimille ja toimittava sen mukaisesti⁽⁹⁾.

5.7 On toimittava entistä päättäväisemmin sekä suoraan että kahdenvälisellä tasolla määriteltäessä tarvittavat edellytykset unionin tuen antamiselle ja vahvistettava näin, että oikeuksien osalta EU:n ja sen jäsenvaltioiden kannat ovat yhteisiä ja johdonmukaisia unionin peruseriaatteiden kanssa, joista ei neuvotella.

6. Työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan rooli

6.1 ETSK katsoo, että järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistuminen on perusta, jonka pohjalta voidaan kehittää erilaisia kumppanuusmuotoja taloudellisen ja sosiaalisen koheesion tavoitteiden saavuttamiseksi. Tällainen rooli on sitäkin tärkeämpi, kun ajatellaan oikeuksien ja demokratian kunnioittamista, joka on edellytys EU:n tuki- ja yhteistyöpolitiikan hyödyntämiseksi.

6.2 Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistuminen on ensisijainen tavoite myös kyseisellä alueella huolimatta ainakin kahdesta objektiivisesta esteestä. Ensimmäinen on erityinen maantieteellinen sijainti, saarten haavoittuvuus ja niiden väestön hajanaisuus. Näistä syistä on erittäin vaikeaa harjoittaa kyseistä oikeutta. Toinen este koskee demokratian harjoittamista ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan aktiivista osallistumista instituutioiden toimintaan.

6.3 ETSK kehottaa kuitenkin pyrkimään kaikkiin keinoin siihen, että paikallisyhteisöjen edustajat voivat osallistua etenkin niiden EU:n hankkeiden määrittelyyn, toteuttamiseen ja seurantaan, jotka liittyvät ympäristönsuojeluun, työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun ja kansalaisvuoropuheluun, kehitystoimiin sekä oikeuksien ja demokratian puolustamiseen.

6.4 ETSK kehottaa toteuttamaan viipymättä EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden, johon järjestäytyneet kansalaisyhteiskunta osallistuu, jotta alueen ongelmiin voidaan kokonaisuudessaan tarttua entistä tehokkaammin⁽¹⁰⁾, perustamalla ohjelmia seuraava komitea osallistumisen perustekijänä.

7. Tiedonannossa suositellut toimet: huomioita

7.1 EU:n suosittelemat toimet sekä ilmastonmuutoksen uhka ensisijaisena seikkana Tyynenmeren alueella ovat vain osittain kannatettavia integroidun lähestymistavan puuttuessa alueen kestäväpohjaisen kehityksen yhteydestä.

7.2 On edistettävä Euroopan ulkosuhdehallinnon ja komission eri pääosastojen välistä entistä parempaa koordinoitua lähestymistapaa ja pyrittävä siihen, jotta voidaan määritellä johdonmukaisia ja strategisia ohjelmia, joissa kohdennetaan käytettävissä olevat varat ympäristönsuojelun ja kalastuksen aloihin mutta myös kestävä kehityksen ja maaseudun kehittämisen integroituihin ohjelmiin.

7.3 ETSK on samaa mieltä siitä, että on vahvistettava vuoropuhelua paikallisten instituutioiden kanssa mutta myös varmistettava kansalaisyhteiskunnan nykyistä järjestelmällisempi osallistuminen perustamalla pysyvä ryhmä tuen ja sen vaikutuksen arviointia varten.

⁽⁸⁾ Press Release Fiji Trade Union Congress, 19.9.2012 ja sen johdosta valmisteilla oleva ILO:n asiakirja-aineisto.

⁽⁹⁾ Ks. neuvoston kirje.

⁽¹⁰⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Kansalaisyhteiskunnan rooli Euroopan unionin sekä Kolumbian ja Perun välisessä monenkeskisessä kaupposopimuksessa", EUVL C 299, 4.10.2012, s. 39–44.

7.4 ETSK:n mielestä on jatkettava kaikkien tuenantajien ja tuensaajamaiden tapaamisia, jotta varmistetaan komission korostama ohjelmien koordinointi. Tuen kohde ja sen tehokkuuden arviointi ovat edelleen perusluonteisen tärkeitä seikkoja. Tässä yhteydessä keskeistä on ennaltaehkäisevien tiedotus- ja koulutus-toimien ohella työmarkkinaosapuolista ja kansalaisyhteiskunnan toimijoista muodostuvan sekakomitean suorittama valvonta.

7.5 Kuten edellä on jo todettu, olisi vahvistettava arviointia, joka kohdistuu perusihmisoikeuksien kunnioittamiseen, alueen naisten kohtuuttomaan tilanteeseen, nuorten rajoitettuihin työmahdollisuuksiin, kansalaisyhteiskunnan rooliin kaikissa maissa ja etenkin Fidžin tilanteeseen.

Bryssel 17. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

TILAUSHINNAT 2013 (ilman ALV:a, sisältää normaalit lähetyskulut)

Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	1 300 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, paperipainos, vuosittainen DVD	22 EU:n virallista kieltä	1 420 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	910 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, kuukausittainen (kumulatiivinen) DVD	22 EU:n virallista kieltä	100 euroa/vuosi
Virallisen lehden täydennysosa (S-sarja), tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat, DVD, ilmestyy kerran viikossa	Monikielinen: 23 EU:n virallista kieltä	200 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja – kilpailut	Kilpailua koskevilla kielillä	50 euroa/vuosi

Euroopan unionin virallisilla kielillä ilmestyvästä *Euroopan unionin virallisesta lehdestä* on tilattavissa 22 eri kieliversiota. Tilaus käsittää L-sarjan (Lainsäädäntö) ja C-sarjan (Tiedonantoja ja ilmoituksia).

Jokainen kieliversio tilataan erikseen.

Virallisessa lehdessä L 156 18. kesäkuuta 2005 julkaistun neuvoston asetuksen (EY) N:o 920/2005 mukaan velvollisuus laatia kaikki säädökset iirin kielellä ja julkaista ne tällä kielellä ei väliaikaisesti sido Euroopan unionin toimielimiä, joten iirin kielellä julkaistavat viralliset lehdet ovat myynnissä erikseen.

Virallisen lehden täydennysosan (S-sarja – tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat) tilaukseen sisältyvät kaikki 23 virallista kieliversiota yhdellä monikielisellä DVD-levyllä.

Euroopan unionin virallisen lehden tilaajat voivat pyynnöstä saada virallisen lehden liitteitä. Tilaajille ilmoitetaan liitteiden ilmestymisestä *Euroopan unionin viralliseen lehteen* sisältyvässä kohdassa ”Huomautus lukijalle”.

Myynti ja tilaukset

Maksulliset julkaisut, kuten *Euroopan unionin virallinen lehti*, ovat tilattavissa jälleenmyyjiltämme. Luettelo jälleenmyyjistä löytyy seuraavasta internetosoitteesta:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) on suora ja maksuton portti Euroopan unionin lainsäädäntöön. Sivustolla voi tarkastella *Euroopan unionin virallista lehteä* ja siellä ovat nähtävillä myös sopimukset, lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja lainsäädännön valmisteluasiakirjat.

Lisätietoja Euroopan unionista löytyy osoitteesta: <http://europa.eu>

